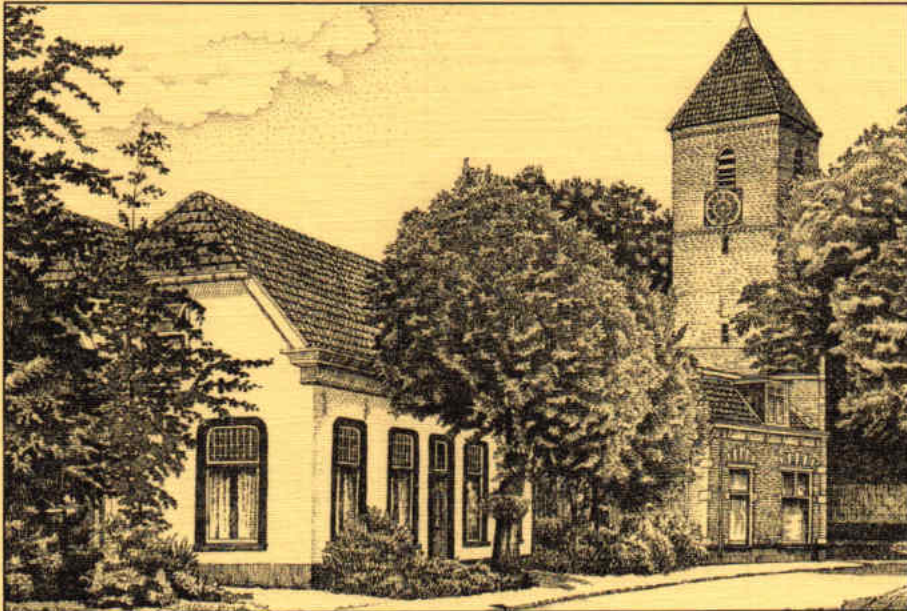

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

26e JAARGANG - NUMMER 1 - MAART 2006

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

**Vereniging voor Heemkunde
'Omheining' te Heino**
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
Tel. 0572-394562
E-mail: omheining@planet.nl
Website: omheining.net
Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Postrekeningnr.: 2517412
Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271
Gironummer van de bank: 800093

Kontributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid
€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Bestuur

H.J. Bosman, *voorzitter*, Kerkpad 6,
8141 VV Heino, tel. 391889
G.J. Hageman, *Vlaminckhorstweg 28,*
vice voorzitter, 8141 GG Heino, tel. 391332
J.K. Pruijm-Reinders, *secretaresse*,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
H.J. Wessels, *penningmeester*,
De Horst 18, 8141 BA Heino, tel. 393495
G.H.M. ten Berge-Elferink, *Delmterweg 8,*
8141 PJ Heino, tel. 391803
M.J.M. Bisschop, *Grote Bisschop 23,*
8141 WK Heino, tel. 392499
J.H.M. Meulman-Kortstee, *Dolderstraat 8,*
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, *Nieuwe Wetering 7,*
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, *Canadastraat 60,*
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Boerderij- en Veldnamen

Contactpersoon: J. Peters, *Woolthuisweg 39,*
8141 RX Heino, tel. 391914

2. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

3. Foto en Video

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

4. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

5. Geschiedenis

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

6. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,
Vlaminckhorstweg 28, 8141 GG Heino,
tel. 391332

7. Kruidentuin 'Allegaardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

8. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,
Woolthuisweg 2c, 8141 RX Heino,
tel. 392712

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, *Korenbloem 1*
8141 DG Heino, tel. 391698, *eindredactie*
D. van de Klippe, *Kruzebrink 6,*
8141 WD Heino, tel. 391517
J.L. Melenhorst, *Woolthuisweg 2c,*
8141 RX Heino, tel. 392712
J. Peters, *Woolthuisweg 39,*
8141 RX Heino, tel. 391914
M.H. Stavorus, *De Haarstraat 25,*
8141 EW Heino, tel. 392586
J. Tjihuis, *Goudenregen 36,*
8141 XA, tel. 394224
H.J. Wessels, *De Horst 18,*
8141 BA Heino, tel. 393495
A. van de Wetering, *De Haarstraat 33,*
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
26e jaargang - nummer 1 - maart 2006

INHOUDSOPGAVE

- blz. 2 Van de redactie
- blz. 3 Herinneringen aan de oorlogsjaren, van een Amsterdams meisje
aan de Hagensteeg - Margreet van der Geest-Smit
- blz. 8 Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' 25 jaar - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 15 Het verhaal achter de dingen (14) - G. Lindeboom
- blz. 16 Toen en nu (16) - Giel Bisschop
- blz. 18 Al weer 20 jaar geleden - 1986 - Marijke Donath
- blz. 22 Wie is wie? - Wie was wie? - M.H. Stavorinus
- blz. 24 Praten met Jennie Pruim
- blz. 26 Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' - Julia Bongers-ter Beek
- blz. 27 Van de bestuurstafel
-

Van de redactie

Met veel plezier hebben we dit eerste nummer in het jubileumjaar samengesteld. Uiteraard wordt er veel aandacht besteed aan het 25-jarig bestaan van de vereniging. Jennie Pruim heeft in een overzichtelijk artikel duidelijk gemaakt wat er zich in de afgelopen 25 jaar heeft afgespeeld. Dat dat een hele klus was, laat zich denken. Zij is namelijk degene die vanaf de oprichting een bestuurlijke functie heeft. Voor de redactie was dat een reden om haar eens in het zonnetje te zetten middels een uitgebreidere kennismaking.

Dankzij Marijke Donath (oud eindredacteur) kan ook de rubriek "Alweer 20 jaar geleden" doorgang vinden. Zij vervangt Henk Wessels die wegens ziekte even op non actief was. De redactie wenst hem beterschap. Marijke danken we hartelijk voor haar belangeloze inzet. Vooruitlopend op de oorlogsherdenkingen in mei laten we u een waar gebeurd, ontroerend verhaal lezen over een meisje uit Amsterdam dat de oorlogsjaren doorbracht bij de familie Nijboer aan de Hagensteeg.

In "Het verhaal achter de dingen" behandelen we "Het fornuis" van de heer G. Lindeboom. Hij is kort na het inleveren van het verhaal overleden.

Helaas hebben we door deze bijzondere artikelen twee vaste rubrieken moeten laten opschuiven namelijk "Uit de school geklapt" en "Sprekende foto's". Zij komen in het nummer van juni weer aan de orde.

We wensen u veel leesplezier. Kopy voor het juninummer dient voor 1 mei te worden ingeleverd.

Namens de redactie
Dieni Weulink

Herinneringen aan de oorlogsjaren, van een Amsterdams meisje aan de Hagensteeg

Deze foto van de boerderij aan de Hagensteeg is gemaakt in 1958 door mijn broer.

Onlangs was ik een weekend in de buurt van Laag-Zuthem in Overijssel en maakte van de gelegenheid gebruik om de plekken te bezoeken waar ik in de oorlog als Amsterdams meisje geweest was. Tijdens die bezoeken ontmoette ik mevr. Stavorinus waar ik een prettig gesprek mee had en aan wie ik mijn oorlogservaringen vertelde. Zij stelde voor mijn verhaal op papier te zetten voor het blad "Omheining".

In de oorlogsjaren bestond ons gezin uit mijn ouders en 10 kinderen (na de oorlog werden nog 2 kinderen geboren). Ik was de 5e in de rij en 9 jaar oud. Wij bewoonden een bovenwoning in Amsterdam-west. Volgens de toenmalige normen waren wij niet echt arm, maar

mijn ouders moesten wel heel goed op de uitgaven letten.

De oorlog bracht ook voor ons gezin veel ellende met zich mee. In de grote steden werd het voedsel steeds schaarser en ook in Amsterdam was dat goed te merken. Ons gezin was een traditioneel Rooms Katholiek gezin en de band met de kerk was sterk. Na de beginjaren van de oorlog zette de kerk zich erg in om kinderen uit grote gezinnen die in de grote steden woonden gedurende de zomervakanties aan te laten sterken bij families op het platteland. Zo werden er ook uitzendingen georganiseerd door de parochie waartoe mijn ouders behoorden. De naam van Mevrouw Postma is mij bij gebleven: zij was zelf kinderloos en was erg actief betrokken bij het orga-

Op deze foto ben ik 11 jaar samen met "Tante Mina". De foto is genomen in 1943 bij fotograaf Arnaud Helmer in de Heerenstraat A79 te Raalte.

niseren van deze uitzendingen. Zij had ook ons gezin onder haar hoede genomen.

In 1942 vertrok ik, samen met mijn 5-jarige broertje George voor de eerste keer via zo'n kerkelijke uitzending naar Overijssel. Met de trein gingen wij van Amsterdam via Zwolle naar Dalfsen en van daaruit werden wij naar de kerk in Hoonhorst gebracht. Daar werden mijn broertje en ik gescheiden: ik kwam bij de familie Nijboer aan de Hagensteeg in Laag-Zuthem en mijn broertje kwam bij de familie Habers in Wijthmen/Zwollerkerspel.

De familie Nijboer (ik noemde hen oom Dirk, tante Marie, tante Mina, oom Anton en oom Manus) nam mij liefdevol op. Ook een onge-trouwde zus van oom Dirk, Toose meuje,

woonde daar. De familie Habers waar mijn broertje kwam bestond uit twee broers, Manus en Janus, en hun zus Vechte Dieke.

Ook in de zomer van 1943 zijn mijn broertje en ik bij de familie Nijboer en Habers geweest, ondanks het feit dat de oorlogsomstandigheden het reizen moeilijk maakten: in verband met dreigende luchtaanvallen moest de trein regelmatig stoppen.

In de zomer van 1944 was ik er voor de derde keer, maar nu alleen: mijn broertje was ziek en moest thuis blijven.

Hoewel de oorlog steeds grimmiger was geworden, had ik een heerlijke tijd bij de familie Nijboer. Ik genoot van het buitenleven, de natuur, de dieren. Ik was zo groen als gras, kwam uit een gesloten gezin maar kon mij hier uitleven. In mijn herinnering had 1944 een prachtige zomer en ik speelde veel buiten. Soms kreeg ik de opdracht om de weg in de gaten te houden tijdens de clandestiene slacht van een varken. Als ik op de weg wat zag, trapte ik al spelend en springend tegen de deur van de boerderij, en tegen de tijd dat de Duitse soldaten bij de boerderij waren hadden de 'slachters' alles verstopt in de melk-kelder en zaten de mannen stevig te roken. Achteraf denk ik dat dat was om de slachtgeur te maskeren.

In het najaar van 1944 ging het steeds slechter met de Duitsers. Ze hadden aan veel zaken gebrek, o.a. aan benzine, en zij hadden voor hun vervoer paarden nodig. Ik herinner mij een keer dat er een paardenrazzia werd gehouden. De paarden werden door de Duitsers bij elkaar gedreven maar ik ging al huppelend door de wei en dreef de paarden op deze manier weer uiteen. Het verbaast me nu dat ik dat gedurfd heb. Ik moet er nu niet aan denken. Maar waarschijnlijk gebeurde dat wel vaker bij de boerderij daar in de Hagensteeg, want ik herinner mij een keer dat een Duitse soldaat zei: "Da haben sie das verdamte Mädchen weder". (Ik schrijf het, zoals dat toen in mijn oren klonk). Het gekke was, dat ik helemaal niet bang was.

Ik herinner mij ook, dat er een weiland was

De melkwagen waarmee de melkbussen van de buurt werden opgehaald door "Oom Anton" om ze naar de melkfabriek in Heino te brengen.

aan de andere kant van het Overijssels Kanaal en dit weiland hoorde bij de boerderij van de familie Nijboer. De koeien werden naar deze wei gebracht via de Hagensteeg, de straatweg op en over de Ganzepannerbrug. Twee keer per dag, 's morgens en 's middags, ging er een bootje heen en terug. Op het bootje melkimmers en melkbussen voor het melken. Ik ging vaak mee. Voor een stadskind zoals ik was dat heel interessant.

Oom Anton was naast boer ook melkrijder in de streek waar ik toen woonde. Hij haalde elke dag met paard en wagen de melkbussen op en bracht deze naar de melkfabriek in Heino. Soms mocht ik mee en ook dat was een enorme belevenis voor mij.

De melkfabriek was dus in Heino, en wat ik onthouden heb was dat de boerderij in de gemeente Dalfsen lag, de Rooms Katholieke kerk in Hoonhorst stond en de post uit Laag-Zuthem kwam.

In september 1944 had ik eigenlijk weer in Amsterdam naar school gemoeten. Mijn va-

der had echter via een brief laten weten dat het niet meer verantwoord was om te reizen en vroeg de familie Nijboer of ze mij nog wat langer konden houden. Voordat er een antwoord kon komen was de grote treinstaking inmiddels een feit. En zo bleef ik in de Hagensteeg tot half augustus 1945. Over schoolgaan in Overijssel werd niet gerept, al weet ik wel dat een keer de hoofdmeester langs geweest is.

Alle seizoenen heb ik op de boerderij meege maakt. Ik werd groter en dikker. Na enige tijd pasten mijn kleren niet meer.

Van geverfde meelzakken werden rokken en jakjes voor mij gemaakt. Tja, wat moest men anders?

Het zal in februari 1945 geweest zijn, dat ik bericht kreeg dat mijn broertje George, toen 8 jaar, op zijn 'oude stek' bij de familie Habers was aangekomen. Hij was weer uitgezonden, omdat de toestand in Amsterdam verschrikkelijk was geworden. De winter was streng en

er was nauwelijks tot niets te eten. Niet voor niets noemt men deze winter de 'hongerwinter'. In ons gezin werden suikerbieten gegeten die mijn oudste broer haalde bij boeren in de streek rond Amsterdam. Mensen zakten van honger en uitputting op straat in elkaar.

's Nachts werden de bomen in de straat omgehakt voor brandhout. Ook kamerdeuren werden uit huizen gesloopt om als brandhout te dienen. Gemeentelijke Diensten functioneerden niet meer. De riolen stroomden over. Mensen leden kou; men was hongerig, uitgeput, ziekelijk.

In deze winter verscheen de eerder genoemde mevrouw Postma van de parochie bij mijn ouders. Zij deelde mee dat er dezelfde dag een kindertransport zou vertrekken, over het IJsselmeer naar Kampen. Omdat mijn broertje George in Zwollerkerspel reeds een adres had (de familie Habers), zou hij mee kunnen met dit transport, maar dan moest hij wel 'direct' naar de De Ruyterkade gebracht worden, achter het Centraal Station. Zo geschiedde: van een grote koffer had mijn oudste broer reeds twee kleine koffertjes gemaakt, en in één zo'n koffertje werden gauw wat spullen gedaan (veel was er niet). Na een snel afscheid werd mijn broertje achterop de fiets (met houten banden) door mijn oudste broer naar de De Ruyterkade gereden. Op zich was dit al een gewaagde reis omdat mijn oudste broer de leeftijd had dat hij 'opgepakt' had kunnen worden, en ook de fiets was niet veilig. Op de De Ruyterkade aan het IJ werd mijn broertje in een rijnaak ondergebracht. In het ruim was stro gelegd waarop de kinderen konden liggen. En zo vertrok een sleep rijnaak met een klein sleepbootje voorop richting Kampen. Men vertrok toen het donker was en er werden geen lichten gevoerd vanwege de luchtaanvallen: de Engelsen hadden luchtverwicht gekregen en bestookten alles wat bewoog en door hen werd opgemerkt. Er werd dus 's nachts gevaren.

Als een van de kinderen 'nodig moest' dan kon dat op een emmer. Daar werd dan een gordijn voorgehouden (voor de privacy). Als de emmer vol was ging één van de begeleiders via een ladder naar het dek om de inhoud

in het IJsselmeer te gooien. De volgende ochtend, bij het krieken van de dag, bleek dat een deel van de sleep was losgeraakt en vermist werd. De rijnaak waar mijn broertje op zat moest 'voor anker' gaan en het sleepbootje ging terug om het losgeraakte deel van de sleep te zoeken. Men was, nu het dag was, doodsbang voor luchtaanvallen. Er werd veel gebeden in de hoop dat alles goed zou aflopen. In angst en spanning werd uitgezien naar het sleepbootje. Er hing veel van af: enerzijds het vinden van de losgeraakte sleep, en anderzijds waren er de luchtaanvallen. En wat, als ook de sleepboot niet terug zou komen?

Gelukkig kwam het sleepbootje mét de losgeraakte sleep terug! Maar met dat al was inmiddels de tweede nacht ingegaan. In de loop van die tweede nacht kwam de hele sleep in Kampen aan. De kinderen werden in doodse stilte (!) vanuit het schip naar een school gebracht. Voor mijn broertje was het toen een hele ervaring om elektrisch licht te zien. Vanuit Amsterdam kende hij alleen maar het licht van een héél klein pitje op machineolie.

In de school werd verder de nacht door gebracht. De volgende dag werden de kinderen naar een bepaald punt gebracht, van waaruit zij opgedeeld werden in kleinere groepjes, afhankelijk van het dorp of de streek waar ze naar toe moesten. Uiteindelijk kwam hij terecht in een groepje van 4 kinderen en met paard en wagen ging men op weg. Omdat er vanwege de oorlogssituatie op dat moment geen enkele vorm van communicatie mogelijk was, was niemand op de hoogte van zijn komst en werd hij dus niet opgewacht of opgehaald. De voerman op de bok zei steeds tegen hem: "Je moet zelf maar zeggen wanneer je er af moet. Ken je het hier al weer?" En zo, op een bepaald punt op de N35 kon mijn broertje zeggen: "Ja, hier moet ik er af". Mijn broertje stapte af, paard en wagen gingen verder, en hij liep, moederziel alleen, met zijn koffertje naar de boerderij, waar men van zijn komst niet op de hoogte was. Hij klopte aan, Vechte Dieke kwam naar buiten en vroeg wie hij was. "Ik ben George uit Amsterdam". Ze zei: "Nee,

dat ben je toch niet". Hij zei: "Ja, dat ben ik wel". De broers Manus en Janus werden er bij gehaald en een van hen bleek trekken van herkenning te zien. Mijn broertje was zó vermagerd, dat herkenning bijna onmogelijk was. Omdat men er niet op gerekend had dat George zou komen, had men een andere jongen in huis genomen. Deze jongen, Leo, kwam uit Utrecht.

Ik werd bij de familie Nijboer op de hoogte gesteld dat mijn broertje George weer in de buurt was. Ik ben hem gaan opzoeken.

Ik herkende hem nauwelijks. Regelmatig zochten we elkaar op. We verbleven wel een eind uit elkaar, maar door over het land te lopen sneden we de weg af, en bij de Smidse aan de Straatweg (N35) kwamen we elkaar dan tegen.

Ook bij de familie Nijboer kwam nog een jongetje uit Utrecht: ik geloof dat hij Henny heette.

En een ander broertje van mij, Leo, kwam ook in de buurt bij mij terecht: bij de familie de weduwe Nijenstein.

Het oorlogsgeweld werd steeds heviger. Vanaf het landgoed 'Mataram' aan de Poppenallee (vlak in de buurt waar George zat) werden de V-2's afgevuurd richting Engeland. Maar vaak ging dat mis en kwamen de V-2's vlak bij het afvuurpunt terecht. De boeren waren hier doodsbang voor. Engelse jachtvliegtuigen kwamen vaak laag over om de locatie te bepalen. Soms zó laag, dat er eens een piloot naar mij zwaaide. Onzeker zwaaide ik terug. Door dat verhevigde oorlogsgeweld, moest ik bij de boerderij blijven. De beschietingen over en weer namen steeds meer toe. Tijdens luchtaanvallen verbleef ik met de familie Nijboer in een eigen gegraven schuilkelder op het erf. Er werd dan veel gebeden, en de rozenkrans, gekregen op mijn Eerste Communie, ben ik daar kwijt geraakt.

Ik herinner mij niet meer, dat we ook slapen in deze schuilkelder. Ik herinner mij wel, dat er 2 granaatgaten in de gevel van de boerderij waren gekomen.

In de tweede week van april 1945 kwam het front dichtbij te liggen. Ik geloof dat het in de

Tante Mina druk bezig met het melken van de koeien.

nacht van 9 op 10 april was, dat de Ganzepannerbrug opgeblazen werd. Wat was me dat een enorme dreun! De Duitsers deden dit, om de opmars van de Canadezen te vertragen. Maar de Canadezen legden snel een Baileybrug aan. Volgens mij kwamen de Canadezen ons op 12 april bevrijden. Het was een opwindende gebeurtenis hen over de weg te zien aankomen.

Ik ben hierna nog maanden op de boerderij gebleven. Pas in augustus 1945 zijn mijn broertje George en ik weer terug naar huis gegaan. We gingen in rijnen met een sleper er voor, over het IJsselmeer naar Amsterdam, heel wat behaaglijker en sneller dan de reis die mijn broertje George had gemaakt. Aangekomen in Amsterdam, werden we in legerwagens van het Canadese leger naar huis gereden. Het enige dat ik mij van die terugreis herinner is, dat het een prachtige, zonnige dag was.

Misschien dat mijn verhaal bij lezers herkenning oproept. Mocht men willen reageren, dan is dat altijd mogelijk.

Margreet van der Geest-Smit

*Burgemeester J.L.H.M. Berger leest de akte van geboorte voor.
Gemeentebode W.H.M. Koopman assisteert.*

De oprichting

Onmiddellijk na het verschijnen van het boek 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats', geschreven door de heer J. Bieleman, roept een groepje initiatiefnemers belangstellenden op voor het bijwonen van een bijeenkomst in de openbare school 'De Springplank' op 17 oktober 1980, teneinde te komen tot oprichting van een historische vereniging. Een tweede bijeenkomst wordt gehouden op 14 november. De heer F. Pereboom van de IJsselakademie in Kampen geeft een aantal deskundige adviezen inzake het functioneren van een dergelijke vereniging.

Er wordt een voorlopig bestuur gekozen bestaande uit: de dames G. Berends-Drosten, M. van Eijk-Hof en J.K. Pruijm-Reinders, alsmede de heren G.W. Grootenhuis, H.J.J. Hop-

pen, G.T. Prins, H. van der Veen en G. van Wifferen. Op 18 februari 1981 wordt in 'De Spil' een derde bijeenkomst gehouden, waarbij aanwezig waren twee vertegenwoordigers van de vereniging 'Vrienden van Urk' en twee van de Historische Vereniging Wijhe. Inmiddels is, met medewerking van notaris Bremmers, een ontwerp gemaakt van statuten en huishoudelijk reglement en kan de oprichtingsvergadering worden uitgeschreven. Deze vindt plaats in zaal 'Oortwijn' op 25 maart 1981. Onder de aanwezigen waren onder andere de heer F. Pereboom, twee vertegenwoordigers van de heemkring 'De Botermolen' uit de partnergemeente Keerbergen, twee van de zustervereniging uit Wijhe, notaris Bremmers en het voltallige college van burgemeester en wethouders van Heino. De ver-

gadering wordt geleid door de heer G.W. Grootenhuis in verband met ziekte van de heer Van der Veen. Heeft het eerste gedeelte van de vergadering een enigszins officieel karakter, het vaststellen van de statuten, het huishoudelijk reglement en het aanwijzen van een bestuur, het tweede gedeelte staat geheel in het teken van 'de geboorte' van de vereniging. Op ludieke wijze wordt aangifte gedaan, na een zwangerschapsperiode van zes maanden, van de geboorte van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'. Een naam aangedragen door de heer T. de Vries uit Urk. Het is gebruikelijk dat de aangever van een geboorte zichzelf bij de daartoe bevoegde autoriteiten voegt. In dit geval hebben de schout van Heino, burgemeester drs J.L.H.M. Berger, die wordt vergezeld van zijn veldwachter, de gemeentebode de heer W.H.M. Koopman, zich voor deze gelegenheid bereid verklaard een uitzondering te maken en zijn zelf naar het kraambed gotten. Nadat de schout de akte van de geboorte van het kind dat "Omheining" genoemd wordt, heeft voorgelezen, komen de beide wethouders H.J. Neimeijer en B.J. Snel op kraamvisite en bieden namens alle inwoners van Heino een krentewegge aan. Hun wens 'Da'j het kind in eer en deugd magt groot brengen' wordt beantwoord met 'Wie hopen da'j doer getuge van magt ween'. Daarna worden alle aanwezigen getrakteerd op koffie met krentenbrood en wordt het eerste nummer van het contactblad 'Omheining', tot stand gekomen dankzij een financiële bijdrage van de Heino'se middenstand en gedrukt bij Seine, uitgedeeld.

Contactblad 'Omheining'

Honderd bladzijden Heino'se geschiedenis per jaar!

In de loop der jaren ondergaat het contactblad enkele veranderingen. Er wordt gekozen voor een andere vormgeving, een andere omslag en bij de verschijning van het 100e nummer in december 2005 wordt de kleur waarin het blad wordt gedrukt, gewijzigd van bruin in zwart.

De redactieleden van het eerste uur zijn de

heer H.J.J. Hoppen, mevrouw M.H. Stavorinus en de heer H. van der Veen. In 1991 wordt de redactie uitgebreid met mevrouw F. Hageman-Zielman en de heer A. van de Wetering. De heer H. van der Veen treedt in 1994 terug, maar blijft er tot zijn overlijden als corrector bij betrokken. Mevrouw M.S. Donath-Hoppen volgt hem op als eindredactrice. Haar taak wordt in de periode 2000-2005 overgenomen door mevrouw T. de Graaf-Brouwer.

In de huidige redactie hebben zitting: de heer D. van de Klippe, de heer J.L. Melenhorst, de heer J. Peters, mevrouw M.H. Stavorinus, de heer J. Tijhuis, de heer H.J. Wessels, de heer A. van de Wetering, vormgever, en mevrouw D.A. Weulink-Jansen, eindredactrice.

Themanummers en -avonden

In de eerste jaren gaat het verschijnen van een themanummer in de maand september steeds vergezeld van een daarbij aansluitende thema-avond.

1983.

De moord onder Heino in 1883 op het erve Grooteboer wordt uitvoerig beschreven. Op de thema-avond, er waren bijna 300 mensen aanwezig, wordt aan mevrouw Heuven van de 'moordboerderij' aan de Hogebroeksweg het eerste nummer aangeboden.

De heer Borghardt, verkleed als troubadour, zingt het bijpassende moordlied van 13 coupletten, begeleid en gesteund door zijn hele gezin.

1984.

De 200e sterfdag van de Overijsselse patriot Johan Derk van der Capellen wordt beschreven en op de thema-avond toegelicht door een nazaat, de heer De Savornin Lohman uit Zutphen.

1985.

Het thema 'De Sallandse boerderij' wordt beschreven en toegelicht door onder meer de heer Mansvelt Beck van het Openluchtmuseum in Arnhem.

1986.

De heer G.W. Grootenhuis beschrijft de historie van 'Den Alerdinck' en licht deze op de thema-avond toe aan de hand van dia's.

1987.

De heer G.C. Stapel, oud-directeur van de zuivelfabriek Heino Krause, beschrijft de 75 jaar van het bestaan van de fabriek en verzorgt een thema-avond over hetzelfde onderwerp.

1989.

Een viertal leden van de vereniging schrijft een themanummer over de heer G.J.G. de Vidal de Saint Germain, die van 1838 tot 1896 burgemeester van Heino is, en over het door hem beheerde landgoed 'Het Reelaer'. Op de thema-avond worden daarvan dia's vertoond.

1992.

De heer G.A. Hutten uit Kesteren schrijft een themanummer over 'De Oude Born'. Op de thema-avond geeft hij daarover een boeiende uitleg.

1993.

Een themanummer van de werkgroep 'Kruidentuin Allegaardje' die daarmee haar vijfjarig bestaan herdenkt.

1995.

In verband met de herdenking, dat Nederland vijftig jaar is bevrijd, verschijnt er een themanummer over de bevrijding van Heino.

1996.

Een themanummer met de geschiedenis van de huishoudschool 'De Bakenbelt'.

1997.

Themanummer 'Tien jaar kruidentuin Allegaardje'. Naar aanleiding hiervan houdt mevrouw G. Waardenburg uit Diepenheim op de thema-avond een lezing met als titel 'Het helpt er altijd wel één'.

1999.

Een themanummer met als titel 'Zo ongeveer rondom 1900'.

2001.

In verband met het 20-jarig bestaan komt er in maart geen contactblad uit, maar een jubileumuitgave met als titel 'Wonen en werken aan de Oude Wetering onder Lierderholthuis'. De uitgave wordt mede mogelijk gemaakt door een financiële bijdrage van de Coöperatieve Werktuigenvereniging Heino B.A. en de Rabobank 'Salland-West'.

Jaarvergaderingen en ledenavonden

Elk jaar in maart wordt de jaarvergadering gehouden met voor de pauze het zakelijk gedeelte, daarna komt er een heemkundig onderwerp aan de orde.

In september en in november vinden de ledenavonden plaats met steeds weer boeiende onderwerpen.

De werkgroepen

In het eerste jaar gaan acht werkgroepen van start, daarvoor staan de acht klaverbladeren in het vignet. Het zijn de werkgroepen Archeologie, Beeld en Geluid, Boerderij- en Veldnamen, Dialect, Folklore, Genealogie, Geschiedenis en Natuur en Milieu. In 1993 verandert de werkgroep Natuur en Milieu haar naam in de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje'. De werkgroep Archeologie wordt in 1996 opgeheven. De werkgroep Dialect verandert haar naam in werkgroep Streektaal. Nieuw is de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen. De werkgroep Genealogie wordt Genealogie-Documentatie en de werkgroep Beeld en Geluid wordt Foto en Video.

Wandel- en fietstochten

Hoewel de vereniging geen wandel- of fietsclub is, zijn er van meet af aan wandelingen en fietstochten georganiseerd, maar dan met de vooropgezette bedoeling de deelnemers nader te laten kennismaken met de omgeving. En juist dit 'heemkundig' aspect blijkt uitermate aan te slaan. De eerste dauwtrapfietsocht op Hemelvaartsdag en de eerste wandeling op tweede kerstdag vinden plaats in 1981, de eerste wandeling op paasmaandag in 1982. In 1993 wordt besloten te stoppen met de dauwtrapfietsocht in verband met de vele evenementen die al op deze dag worden georganiseerd. De wandeltochten blijven een succes en trekken steeds veel deelnemers.

Wat gebeurt er in het oprichtingsjaar

Er worden dia's vertoond op diverse bijeenkomsten van Heinose verenigingen, de heer Bieleman houdt een dialezing over zijn boek, de nieuwe gemeentewerf wordt op voorstel van de vereniging 't Groote Koers' gedoopt.

Paaswandeling 1987. De familie Cents neemt het overstapje.

1982.

Er wordt begonnen met interviews en archiefonderzoek voor het boek 'Heino in crisisjaren en oorlogstijd', dat met steun van het Anjerfonds in 1985 verschijnt en is samengesteld door een werkgroep onder leiding van de heer Van Bommel.

Door de werkgroep Natuur en Milieu worden plannen ontworpen voor de inrichting van een kruidentuin; pas in 1987 wordt 'Allegardje' officieel geopend.

In een boekwerkje, dat ter gelegenheid van de opening van het nieuwe gemeentehuis wordt verspreid, geeft Omheining een historisch overzicht van de Heinose gemeentehuizen.

1983.

De vereniging krijgt een eigen werkruimte in de linkervleugel van de voormalige lagere landbouwschool in huur die 'n Heerd' wordt genoemd.

De krantenknipseldienst, als onderdeel van de werkgroep Documentatie, neemt de knipselvoorraad van de gemeente Heino over en

gaat die verder uitbreiden. De werkgroepen Folklore en Natuur en Milieu presenteren zich tijdens de Heinose feesten op een promenade in de gemeentetuin. De werkgroep Folklore deed dat met een demonstratie spinnen en mutsenplooiën. De werkgroep Natuur en Milieu brengt eigengemaakte natuurproducten aan de man.

1984.

Bij de viering van het 75-jarig bestaan van de Sint Nicolaasschool in Lierderholthuis verzorgt de werkgroep Folklore een tentoonstelling over klederdrachten. Een groot deel van het juninummer van het contactblad is aan dit jubileum gewijd.

1985.

Ter gelegenheid van de heropening van de Heinose Rabobank ontvangt Omheining een bedrag van f 2500,00.

De eerste dialectcursus gaat van start.

1986.

In dit jaar, waarin het 750-jarig bestaan van Heino op grootse wijze wordt gevierd, is ook

de vereniging zeer actief. De vele patroontekeningen van oude klederdrachten, vervaardigd door de werkgroep Folklore, bewijzen goede diensten. De film 'Toen en Thans', vervaardigd door de werkgroep Foto-film-geluid, gaat in première; ruim 300 personen zijn hierbij aanwezig.

Een cassetteband 'Heinose Klanken', een verjaardagkalender en een kwartetspel, alle drie vervaardigd door de werkgroepen, vinden gretig aftrek. De eerste dialectbundel 'Op zien Heino's' verschijnt. Gerrie, een dochter van de familie Van de Klippe-Valk, wordt gehuldigd, als zijnde de meest echte Heinose van afkomst; zijzelf, haar beide ouders en haar vier grootouders zijn in de gemeente Heino geboren.

1987.

Er komen diverse videofilms gereed, waarvan delen worden uitgezonden via de Heinose kabel TV.

1988.

In januari verschijnt de tweede dialectbundel en in het najaar de derde. In het tot stand komen van een herdenkingsboekje 'Rabobank Heino 75 jaar' heeft de vereniging een flink aandeel en ze wordt daarvoor beloond met een bedrag van f 1500,00 als bijdrage voor de aanschaf van een computer.

1989.

De jaarvergadering gaat akkoord met een bestuursvoorstel om de contributie met f 5,00 te verhogen.

1990.

In januari vindt de verhuizing plaats naar de rechtervleugel van de voormalige landbouwschool, die de naam krijgt van 'De Haere'. Ter gelegenheid daarvan wordt de tweede door Omheining vervaardigde film 'Heino ons heem' vertoond. In maart verschijnt het vierde dialectbundeltje 'Op zien Heino's'. Het maartnummer is vrijwel geheel gewijd aan het landbouwonderwijs in Heino. In september verschijnt het eerste fotoboek 'Kiek toch es!'.

1991.

De heer H. van der Veen wordt in de algemene ledenvergadering benoemd tot erelid.

Met subsidie van het Anjerfonds wordt een nieuwe diaprojector met projectiescherm aan-

geschapt. De verjaardagkalender verschijnt in herdruk.

1992.

De vereniging houdt in november 'open huis' om alle leden de gelegenheid te bieden de verenigingsruimte te bezichtigen.

1993.

In februari verschijnt het fotoboek 'Kiek toch es!' deel II en in juni het vijfde dialectbundeltje. De vereniging bestaat 12½ jaar en besteedt daaraan aandacht op de ledenavond in september.

1994.

Er wordt een fototentoonstelling gerealiseerd voor de gemeentedag met als titel 'Heino Toen en Nu'. Naar aanleiding van een lezing van de oud gemeentevorlichter van Staphorst, de heer J. de Wolde, wordt op 13 oktober een excursie naar Staphorst georganiseerd.

1995.

Er worden twee foto-exposities gerealiseerd in samenwerking met de fotoclub met als onderwerp de bevrijding van Heino en de herdenking ter gelegenheid van het feit, dat Heino vijftig jaar is bevrijd. Tevens wordt er een foto-expositie verzorgd bij het 25-jarig bestaan van het verzorgingshuis 'De Vloedgraven'.

1996.

Op 30 mei ziet de kadastrale atlas Heino 1832 het levenslicht. De presentatie vindt plaats op het gemeentehuis van Heino. Het is een ludiek gebeuren waarbij koning Willem I en schout-burgemeester Klomp per koets arriveren in gezelschap van een lakei. De uitgave wordt mede mogelijk gemaakt door een gift van de ondernemersvereniging 'Heino Aktief'. De pompdagen bestaan 10 jaar en er wordt meegedaan met een wagen met daarop de in bruikleen gegeven schoenmakerij van de heer Offenberg. De vereniging wint daarmee de zesde prijs. Verder start de werkgroep Folklore met de activiteit: de broodmaaltijd in klederdracht op het Daggie Old Heino.

1997.

Op 21 en 22 juli 1997 vindt de verhuizing plaats van 'n Heerd' in het gebouw 'De Haere' naar 'de Maelderieje' in het bezoekerscentrum. Het Anjerfonds verleent een subsidie

van f 5000,00 voor de inrichting van de nieuwe ruimte.

Er komen diverse videofilms gereed, zoals van de verhuizing en over de werkzaamheden van de vrijwilligers. De inventarisatie van de veldnamen wordt afgesloten. De werkgroep 'Kruidentuin Allegaardje' verhuist naar de nieuwe kruidentuin achter het bezoekerscentrum. Er komt een informatiebrochure over de vereniging uit. Veel tijd wordt gestoken in onderzoek naar gegevens voor de permanente en de tijdelijke tentoonstelling in het bezoekerscentrum. Tevens wordt voor het bezoekerscentrum een videofilm vervaardigd over de voormalige maalderij.

1998.

De verenigingsruimte 'de Maelderieje' wordt officieel geopend op 16 mei. De zonnewijzer uit de vroegere gemeentetuin vindt een plek in de kruidentuin. Er worden klederdrachtpatronen vervaardigd van meisjes-, jongens-, vrouwen- en mannenkleding. Tevens wordt een cursus wassen van knipmutsen gegeven. Vanwege de grote deelname wordt de werkgroep Streektaal in twee groepen gesplitst. De Commissaris van de Koningin komt met een gevolg op bezoek, evenals een delegatie uit de partnergemeente Keerbergen.

1999.

In verband met de tentoonstelling 'Huishouden ... uit de tijd' in het bezoekerscentrum, waaraan de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen haar medewerking verleent, wordt op 21 maart open huis gehouden. In september worden de leden in de gelegenheid gesteld de tuinen van het landgoed 'Den Aalshorst' te bezichtigen.

Op twee zaterdagochtenden wordt men deskundig rondgeleid.

2000.

De vereniging krijgt telefoon, een eigen website en een e-mail adres.

De werkgroep 'Kruidentuin Allegaardje' presenteert een nieuw kruidentuinboekje. Er worden twee fototentoonstellingen gerealiseerd. Van 14 t/m 16 april is het thema: 'Heino en haar inwoners' en van 16 t/m 20 augustus: 'Twintig jaar pompdagen'. In verband met het carnaval is er gelegenheid foekepotten te

maken. Tijdens de pompdagen en op de auto-loze zondag van 24 september is de kelder-ruimte geopend voor publiek.

2001.

Het 20-jarig bestaan. Het bestuur besluit deze mijlpaal te gedenken met een gezellige avond voor de leden. Uiteindelijk worden het twee avonden om iedereen de gelegenheid te bieden hierbij aanwezig te zijn. Op 26 en 27 maart is men welkom in café-restaurant 'Oortwijn', dezelfde plaats waar ook de oprichtingsvergadering plaatsvond. Het is een avond voor en door Heinoërs, met een optreden van 'De drie grieze doeven', een zanggroepje en dansgroep 'Spölda'. Tevens wordt een quiz gehouden met vragen over oude gebruiksvoorwerpen 'Wie van de drie vertelt de waarheid'. Helaas kunnen diverse mensen in verband met de mond- en klauwzeercrisis niet aanwezig zijn. Daarom wordt besloten de avond op 24 september nog een keer te herhalen. In verband met het jubileum verrast het hoveniersbedrijf Van der Vechte de dames van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' met een assortiment tuingereedschap.

Het optreden van het zanggroepje is dermate succesvol, dat naar aanleiding daarvan de herenzanggroep 'De Pompedoers' wordt opgericht.

2002.

In maart gaat de tentoonstelling 'Het verhaal achter de dingen' van start en in september wordt begonnen met de rubriek 'Uit de oude doos' in de Heino Koerier.

2003.

Er verschijnt een nieuwe verjaardagkalender, een nieuwe informatie brochure en nieuwe verzamelbanden.

2004.

De werkgroep 'Behoudt Omheining' gaat van start. Er wordt een bedrijfsplan opgesteld, financieel onderbouwd, met bijbehorende tekeningen. Het wordt gepresenteerd aan de gemeenteraad, de burgemeester, de wethouder van cultuur, de desbetreffende gemeenteambtenaren en de politieke partij het CDA. Helaas wenst de gemeente Raalte, eigenaar van het gebouw Het Bezoekerscentrum, financieel niet aan het plan mee te werken. De

gemeente onderhandelt ondertussen met 'Het Saalien' Wonen en Bouwen over verkoop. In april en mei wordt de tentoonstelling 'Wule zekt det zo' gehouden.

2005.

Het jaar 2005 is een jaar met veel activiteiten, maar ook met zorg over het behoud van de vereniging. Er is grote zorg over de voortgang van de plannen van de gemeente Raalte met betrekking tot het gebouw, de voormalige maalderij. De vereniging wil het graag behouden als cultureel erfgoed. Uiteindelijk verkoopt de gemeente het gebouw aan 'Het Saalien' Wonen en Bouwen, waarbij de huisvesting van de drie huurders de eerstkomende twintig jaar wordt veilig gesteld. De werkgroep 'Behoudt Omheining' wordt opgeheven. De gemeente Raalte beëindigt het verstrekken van subsidie.

Aan de herdenking 'Heino 60 jaar bevrijd' wordt actief deelgenomen. Het gehele gebouw 'Het bezoekerscentrum' wordt van 26 maart t/m 5 mei ingericht als tentoonstellingsruimte. De heer Kristian Garssen exposeert zijn bijzondere en omvangrijke collectie 'Nederland in oorlogstijd 1940-1945', de schilderclub 'Schildervrij' exposeert schilderijen over het oorlogsgebeuren en de fotoclub verzorgt een fototentoonstelling met als thema 'Toen en Nu'. De tentoonstelling wordt afgesloten door een delegatie van Canadese veteranen, een groep die op dat moment in Nederland op bezoek is. Door openstelling van de verenigingsruimte en het verzorgen van de catering wordt eveneens meegewerkt aan de toneelvoorstelling over het gijzelaarsdrama op 11 en 14 april, georganiseerd door het Dokter Doyerfonds. Van 1 september tot 26 november draait de tentoonstelling 'Het platteland in de vorige eeuw'.

In verband met de verschijning van de 100e 'Omheining' gaat op 3 december de tentoonstelling 'Sprekende Foto's' van start.

De moord bij Heuven in 1883 wordt verfilmd door RTV Oost. In één van de uitzendingen van 'Moord en Brand' wordt deze film vertoond. Het beeld van het meisje met de oogstmand krijgt een plek in de kruidentuin.

Bestuur

Wie waren de bestuurders in de loop der jaren.

Bij de oprichting op 25 maart 1981 wordt het volgende bestuur gekozen:

mevrouw G. Berends-Drostén,
mevrouw H.T.M. Heuven-Neplenbroek,
mevrouw J.K. Pruim-Reinders,
de heer G.W. Grootenhuis,
de heer R. Meindersma,
de heer H. van der Veen en
de heer G. van Wifferen.

Eind van dat jaar treden mevrouw Berends en de heer Van Wifferen terug.

Verder kennen wij in de jaren die volgen: mevrouw T.M. Valkenaars-Tolenaar, de heer G.H. Elshof, mevrouw G.A.M. Diepman, de heer H.J.J. Hoppen, de heer J. Freriks, de heer G.C. Stapel, de heer G.W.M. Hollak, de heer W. Schuring, mevrouw M.S.H. Donath-Hoppen, de heer L. Slurink, de heer J.M. Seine, de heer H.J. Timmers, mevrouw E.M.A. van Spanje-van de Lande en mevrouw T. de Graaf-Brouwer.

Het huidige bestuur bestaat uit:

mevrouw G.H.M. ten Berge-Elferink,
mevrouw J.H.M. Meulman-Kortstee,
mevrouw J.K. Pruim-Reinders,
mevrouw G.M. Rosendaal-Kroes,
de heer M.J.M. Bisschop,
de heer H.J. Bosman,
de heer G.J. Hageman,
de heer G.J. Velkamp en
de heer H.J. Wessels.

Wij sluiten het overzicht af met de wens, dat de volgende jaren net zo positief mogen verlopen als de vijf en twintig jaren die achter ons liggen en dat wij in de toekomst ook weer de onontbeerlijke steun mogen ondervinden van onze vrijwilligers. 'Omheining' heeft zijn plaats gevonden in de Heinose samenleving.

J.K. Pruim-Reinders

Het verhaal achter de dingen (14)

Het gietijzeren fornuis

Als kind heb ik nog gezien dat er gekookt werd boven een open stookplaats op de vloer van de keuken.

Aan een verstelbare ketting hing een kookpot. Deze manier van koken was zwaar en bovendien was het open vuur gevaarlijk. Er lag ook altijd overal stof.

Rond 1900 kwamen deze gietijzeren fornuizen algemeen in gebruik.

Men kon er meerdere pannen tegelijk op zetten en er zat ook nog een oventje in.

Er werd van alles in gestookt: hout, steenkool, turf, oud papier, eierdoppen en zo meer.

Later werden de fornuizen steeds mooier, geëmailleerd met bloemmotieven.

Als herinnering aan deze "goede" oude tijd heb ik dit fornuis lang bewaard, maar uiteindelijk heb ik het aan "Omheining" geschonken.

G. Lindeboom

Toen en nu (16)

Het bestuur toen

Van links naar rechts:

H. v.d. Veen, J.K. Pruim-Reinders, L. Heuven, G. Diepman, G. Elshof.

Op de foto ontbreken:

W. Grootenhuis, R. Meindersma en T. Valkenaars.

Het bestuur nu

Van links naar rechts:

G.M. Rosendaal-Kroes, M.J.M. Bisschop, J.K. Pruijm-Reinders, J.H.M. Meulman-Kortstee, H.J. Bosman, G.J. Hageman, G.J. Veltkamp.

Op de foto ontbreken:

G.H.M. ten Berge en H.J. Wessels.

Foto: Giel Bisschop

Al weer 20 jaar geleden - 1986

Geen bezuinigingen komplan Heino. Dankzij een subsidie van bijna 175 duizend gulden die door het Ministerie van VROM aan de gemeente Heino is toegekend, kan Heino starten met de uitvoering van de tweede fase van het renovatieplan.

De subsidie die verstrekt wordt heeft betrekking op verkeerslawaaibeperkende maatregelen in de bebouwde kom.

Het ministerie heeft gemeend dat de reconstructie van de kom heeft geleid tot snelheidsbeperking, en dus minder lawaai.

De subsidie kan gebruikt worden voor opheffing van het tekort op de eerste fase (26.000 gulden) en uitvoering van de belangrijkste werkzaamheden van de tweede fase.

Die werkzaamheden betreffen de verdere renovatie van De Haarstraat, waaronder het maken van een aansluiting op de Marktstraat en het leggen van een parkeerplein met vijftien plaatsen voor het mortuarium.

Ook is het nu mogelijk om aanvankelijk toegepaste bezuinigingen terug te draaien. Aansluitingen in De Haarstraat, de Stationsweg en de Marktstraat zijn aanvankelijk ingekort, waarmee 17.000 gulden bespaard werd.

De bouw trekt aan. Dat was goed te merken tijdens de bouwmarkt in zaal Oortwijn in Heino, die rond de vijftig bezoekers trok. Wethouder L.G. Hinnen was in zijn nopjes over de grote belangstelling.

We moeten dit jaar voor het eerst loten onder Heinoërs voor premiebeschikkingen, terwijl we vorig jaar overhielden. De grote belangstelling van Heinoërs bleek slecht nieuws voor belangstellenden uit andere gemeenten die in een bouwkegel in Heino geïnteresseerd waren. Zij visten naast de premiepot. Dat gegeven bleek funest voor de plannen om een reeks zogenaamde Isolar-woningen in Heino te laten verrijzen. De belangstelling voor dit type woning was groot, maar vrijwel alle aspirant-kopers waren afkomstig uit andere gemeenten.

Tijdens de vergadering van de Commissie Openbare Werken maakte voorzitter Klinkhamer bekend dat, na het bouwrijp maken, een begin gemaakt kan worden met het uitmeten en uitzetten van met name de kavels voor premiebouw.

Nu het zo goed gaat met het kringloopbedrijf Heino is de gemeente bereid te helpen zoeken naar een geschikte accommodatie. Tijdelijk zal de schuur bij boerderij Schotman na een opknapbeurt als kringloopbedrijf worden aangepast. Daarnaast zal een mobiele keet geplaatst worden als schaftwagen met sanitaire voorziening. Later dit jaar zal de zaak nader bekeken worden.

De Rijkspolitie heeft onlangs vier jongens van zestien en zeventien jaar aangehouden, die ervan worden verdacht in de nacht van oud op nieuw in Heino een groot aantal vernielingen te hebben gepleegd.

De vier jongelui, allen uit Heino afkomstig, hebben bekend tussen half een en zeven uur in de ochtend van Nieuwjaarsdag een waar spoor van vernielingen in Heino te hebben achtergelaten. Tijdens hun strooptocht door het dorp, waarbij o.a. buitenverlichtingen en lantarenpalen, fietsen, autospiegels en -antennes het moesten ontgelden legde het vierstal een stuk rioolbuis midden op de rijbaan. Een personenauto botste erop en raakte ernstig beschadigd.

Eveneens in de nieuwjaarsnacht hebben twee minderjarige jongens zich toegang verschaft tot het terrein in het dorpscentrum, beter bekend als 'het gat van Heino' om er enkele liters stookolie te stelen om een vuurtje mee te stoken. Hierbij is door nalatigheid zo'n 500 tot 600 liter olie weggestroomd.

Het gemeentebestuur heeft in nauw overleg met de milieudienst van de provincie een onderzoek doen instellen naar de omvang van de veroorzaakte bodemverontreiniging. Men heeft besloten de grond direct af te graven om

Het succesvolle team van Heino in NCRV's Zeskamp.

verdere verontreiniging te voorkomen. Hierdoor komt de gemeente Heino voor een onverwachte kostenpost van 35.000 gulden te staan. De beide knapen zal diefstal en vernieling ten laste worden gelegd.

Na Ommen en Bathmen heeft Heino zich als derde oostelijke vertegenwoordiger geplaatst voor de finale van NCRV's Zeskamp.

In de Hanzehal te Zutphen bleef tot het laatste moment onzeker welke stad door zou dringen tot de finale. Uiteindelijk bleek het team van Heino in het laatste onderdeel driehonderdste seconde sneller dan Koudekerk aan de Rijn. Uithoorn eindigde als derde en voor Wasse naar bleef de laatste plaats over.

Het enthousiasme van acht busladingen Heino supporters kende geen grenzen toen captain Jan Pellegrom op het ereschavot de prijs in ontvangst nam.

In de televisierubriek Van Gewest tot Gewest komt ook het schillenboerproject te Heino aan de orde. Met dat project is Heino vorig jaar begonnen en de bevolking reageerde er pri-

ma op. Daarom is ook besloten er een nieuwe wijk bij te pakken, en wel Heino Zuid.

De brandweer van Heino rukte met groot materieel uit om een brand bij het Bandencentrum Heino te bestrijden. Bij aankomst bleek niet het bandencentrum in brand te staan, maar slechts een achter het gebouw staande sloopauto. Deze had vlam gevat na werkzaamheden met een slijptol. De Heino brandweer was direct met groot materieel uitgerukt omdat in de directe nabijheid van het bandencentrum een LPG- en een benzine-tank aanwezig zijn.

Een aantal gebruikers van de Lemelerveldseweg bij Heino heeft een vereniging in het leven geroepen om de aanleg van een fietspad te bewerkstelligen. 'Elke dag worden we geconfronteerd met gevaarlijke situaties' aldus de initiatiefnemers. 'We willen liever niet wachten tot er doden vallen'.

De Van der Capellenweg, later overgaand in de Lemelerveldseweg is een vrij smalle weg, deels met bomen langs de kant en met enkele

gevaarlijke bochten. Vracht- en landbouwverkeer, bussen en auto's die veelal te snel rijden, maken de weg er voor de fietsers niet veiliger op. Het verkeer tussen Heino en Lemelerveld maakt gebruik van deze weg, terwijl een grote groep bewoners van het buitengebied erover moet om het dorp te bereiken.

Vooraf ter hoogte van het nieuwe viaduct van de rondweg is de situatie gevaarlijk. Herhaaldelijk worden daar fietsers in de berm gedrukt. Enkele jaren geleden al is een bewoner een handtekeningenactie gestart om de situatie verbeterd te krijgen, maar het betreft hier een provinciale weg, dus de gemeente kan weinig doen. Overdracht van de weg aan de gemeente is wel haalbaar, maar de gemeente Heino heeft natuurlijk liever dat de Provincie eerst nog even dat fietspad aanlegt. 'We hebben besloten een vereniging op te richten, omdat we zo wat meer gewicht in de schaal kunnen leggen' aldus mevrouw A.I. van Ittersum-Fritsma, voorzitter van het voorlopige bestuur.

Met de aanbidding van een oorkonde en een bijbehorende cheque van 2500 gulden aan de plaatselijke Vereniging voor Heemkunde Omheining door bankemployee Manna Stavornus, werd het intern geheel verbouwde hoofdkantoor van de Rabobank officieel heropend. Vrijwel gelijktijdig met de start van de renovatiewerkzaamheden in de Heinose kom werd enkele maanden geleden ook een begin gemaakt met de grootscheepse herinrichting van het nauwelijks tien jaar oude kantoor aan het Marktplein.

Voorafgaand aan de officiële openingshandeling werd in Hotel Marktzicht een feestelijke bijeenkomst voor genodigden gehouden.

Voorzitter A. Hofmeijer en loco-burgemeester Nijmeijer keken beiden terug op de geschiedenis van de Rabobank in Heino. Conclusie van de twee heren: de Heino bank doet het uitstekend.

Meer dan vijftientig robots waren het verrassende resultaat van een grote Lego-robotwedstrijd die de afgelopen weken in Heino werd gehouden. Tien robots stonden te pron-

ken in de etalage van Guus van Wifferen. Voor een dorp als Heino een enorme prestatie.

De winnaars: In de categorie t.m. 5 jaar: Ronald Wesselink; categorie t.m. 7 jaar: Guido Huig en in de categorie 8 jaar en ouder: Ivo van der Bruggen.

Hoewel de dorpskern van Heino nog voor een groot deel op z'n kop staat en winkeliers zowel als klanten lastige tijden doormaken, hebben twee ondernemers de durf gehad opnieuw te beginnen: de (geheel nieuwe) videotheek De Stoeve van Dineke Leer-van Eelen opende haar deuren aan de Stationsstraat en Ferrie Sonnenberg, die tot nu toe zijn modezaak in de Dorpsstraat had, begon aan de Canadastraat in het pand waarin vroeger Seine gehuisvest was. Ook daar is hij gevestigd onder de naam Ferzon.

De opening van beide zaken gebeurde op de voor Heino gebruikelijke manier: de deuren gaan gewoon open zonder verdere poespas. Wel stond er voor de klanten een drankje klaar.

De gemeente Heino ziet geen mogelijkheid om De Bakenbelt een bestemming te geven. Nadat de Koetsveldstichting uit Zwolle heeft moeten afhaken omdat zij achteraf geen groen licht kreeg voor de realisatie van het dagverblijf voor geestelijk gehandicapten, ging de tijd dringen en moest de gemeente Heino aan de Dienst der Domeinen laten weten of ze belangstelling voor het gebouw had. Die was er wel, maar de financiële middelen waren er niet. De jaarlijkse lasten van 115.000 gulden zijn voor de gemeente Heino te hoog.

De volgende stap is verkoop. Voor het gebouw is momenteel slechts één huurder, de Lagere Agrarische School in Heino. Andere belangstellenden hebben inmiddels andere ruimten gevonden, aldus voorzitter Nijmeijer van de Commissie Financiën en Welzijn. Mevrouw Smilda (PvdA) vroeg zich af of de gemeente het gebouw niet kon kopen om er wooneenheden van te maken. Ze zouden van verschillende grootte moeten worden. De voorzitter betwijfelde of er wel behoefte is aan wooneen-

heden. Bovendien zou een projectontwikkelaar dat ook kunnen doen. De Graaf (VVD) vond het ondoenlijk om voor iedere school die leegkomt een bestemming te zoeken.

Conclusie van de commissieleden is dat het jammer is dat De Bakenbelt niet aangekocht kan worden.

'Laten we wel wezen: van een restje vitrage kun je best wel een muts maken welke ouderwets aandoet. Wij zijn daar echter beslist geen voorstander van. Wij vinden als folkloregroep dat het patroon gewoon echt moet zijn, zoals het vroeger was. Dat geldt voor de muts en dat geldt voor de verdere dracht en voor de prijs hoeven de mensen het niet te laten, we verdienen er niets aan', aldus Joke Stegeman van de werkgroep Folklore van de Vereniging voor Heemkunde Omheining. Samen met haar zijn de overige leden van de werkgroep van mening dat het leuk zou zijn als veel Heinoërs de feestelijkheden in het kader van het 750-jarig bestaan van Heino in klederdracht zouden bezoeken.

Daartoe zijn de diverse patronen bij de heemkundevereniging verkrijgbaar.

De vorig jaar ontstane werkgroep Kinderboerderij Heino heeft de gemeente laten weten op korte termijn een kinderboerderij in Heino van de grond te willen tillen. In haar enthousiasme heeft de groep al enkele mogelijke locaties bij de gemeente aangekaart.

Het meest ingrijpende plan van de werkgroep heeft betrekking op de Brink, gelegen tussen het bejaardencentrum De Maat en het sportterrein aan de Stationsweg.

Hoewel zowel eigenaar als pachter van de grond niet voor het plan voelen, heeft de werkgroep al laten weten zich 'niet zomaar uit het veld te laten slaan'. Voorzitster Truus ten Berge: 'Het plan blijft overeind staan. Zoniet de Brink, dan maar ergens anders, maar Heino moet gewoon een kinderboerderij hebben'. Het eerste initiatief voor een kinderboerderij is afkomstig uit de gelederen van de peuterspeelzaal. Het groeide uit tot een initiatiefgroep waarin naast de peuterspeelzaal ook het sociaal cultureel werk (de Spil), het IVN en

Burgemeester J.H.L.M. Berger neemt afscheid van Heino en overhandigt de voorzittershamer aan wethouder Nijmeijer, die loco burgemeester wordt.

de werkgroep Natuur en Milieu van de Vereniging voor Heemkunde Omheining vertegenwoordigd waren. Later werd de werkgroep Kinderboerderij Heino gevormd.

'Politici in Den Haag die beweren dat gemeenten met minder dan zeventuizend inwoners geen adequaat ambtenarenapparaat kunnen hebben, moeten maar eens in Heino komen kijken'. Met deze woorden roemde de scheidende burgemeester drs. J.L.H.M. Berger van Heino tijdens de officiële afscheidsbijeenkomst in café Centraal het reilen en zeilen in 'zijn' gemeente, die hij verwisselt voor het ruim twee maal zo grote Waalre in Brabant. Een hele rij sprekers stak tijdens het bijna drie uren durende officiële gedeelte even zoveel pluimen op de hoed van de man die vanaf 16 november 1974 in Heino de voorzittershamer hanteerde. 's Avonds was er in het gemeentehuis voor de bevolking gelegenheid om afscheid te nemen van de familie Berger.

Daarvan maakte ook de carnavalsvereniging De Sökkenstoppers gebruik, die de burgemeester onderscheidde met de Orde van de Gulden Glimlach. Verder kreeg hij nog een Heino's Paspoort overhandigd van voorzitter P.A.M. de Vos van het comité Heino 750 jaar.

Marijke Donath

Wie is wie?

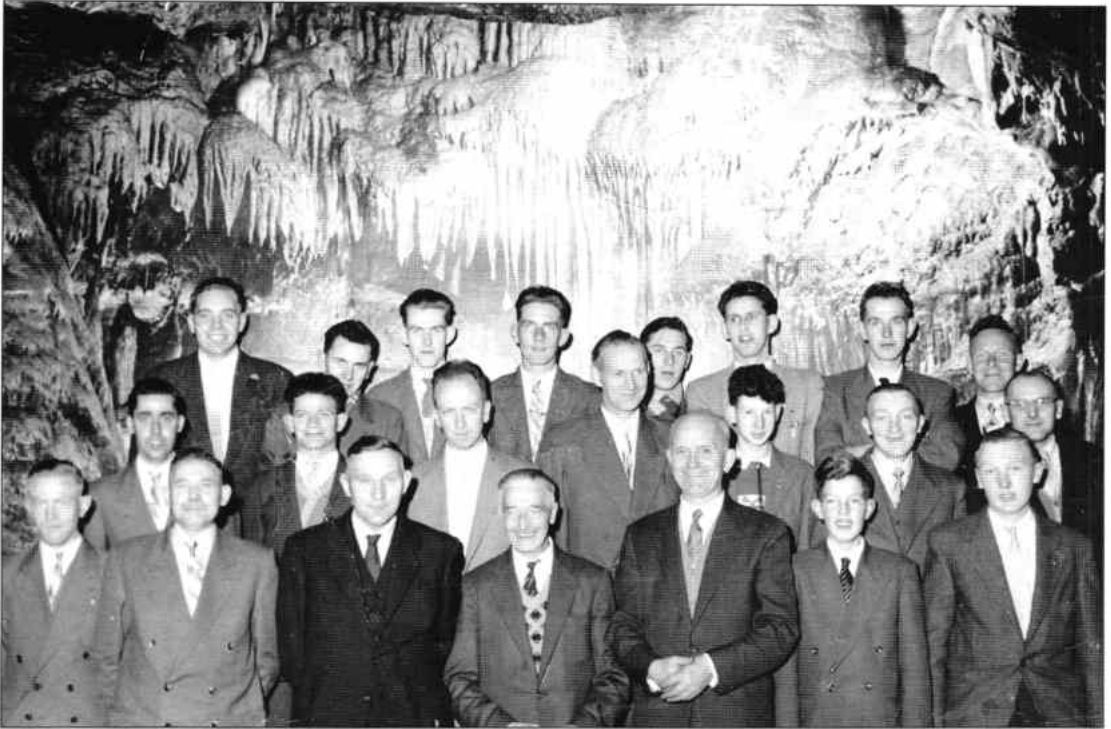
Deze foto is gemaakt tijdens de Nationale Zwemvierdaagse 1992 in samenwerking met het Ronald Mc Donald Kinderfonds.

Wie herkent deze meisjes?

We hopen weer op uw reactie.

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25, 8141 EW Heino, tel. 0572-392586.

Wie was wie?

Op de foto geplaatst in het septembernummer zijn diverse reacties binnengekomen. De foto is gemaakt in de Druipsteengrot in Iserlohn tijdens een personeelsreis van de melkfabriek "Heino Krause" in oktober 1957 naar het Ruhrgebied in Westfalen Duitsland.

De namen van de personeelsleden zijn als volgt:

Bovenste rij van links naar rechts: J. Wessels, T. Haverik, T. Eilander, G. Eilander, onbekend, G. Kroes, W. Boxebeld, H. Bekedam.

Middelste rij: G. Broekman, H. Besten, G. Stapel, H. Herrema, M. Blanke, H. Grootenhuis, H. Huis in 't Veld.

Onderste rij: G. Schotman, H. Wessels, A. Roessink, H. Hansman, A. Leuverink, B. Blankvoort, W. Grootenhuis.

De namen van degenen die reageerden zijn: J. Dijkstra, U.J.M. Overmars, J. Ulderink-Stegeman, H. Holterman en W. Boxebeld.

Van de heer Boxebeld ontvingen we bovenstaande gegevens en de namen van de personeelsleden.

Hartelijk dank voor uw reactie.

Praten met Jennie Pruim

Ze oogt zo rustig. Gaat gewoon haar gang terwijl er om haar heen van alles gebeurt. Ze concentreert zich op datgene waar ze mee bezig is. Zij is een motor binnen de Vereniging voor Heemkunde "Omheining". Al 25 jaar, vanaf de oprichting, maakt ze deel uit van het bestuur. Reden genoeg dus om eens uitgebreider met haar kennis te maken.

Jennie Pruim werd in 1938 geboren in Heerde. Daar volgde ze de lagere school en vervolgens de Mulo in Hattem en Zwolle. Na de Mulo bleef Jennie thuis om haar moeder te helpen. Na twee jaar wilde ze wat anders en solliciteerde ze naar een baan op het kantoor van de vereniging 'Kinderzorg' te Zwolle. Deze baan kreeg ze en toen volgde ze allerlei cur-

sussen zoals typen, stenografie, handelscorrespondentie en ze behaalde haar middenstandsdiploma. Nadat ze drie jaar bij 'Kinderzorg' gewerkt had, vertrok ze daar en ging werken bij Kamphuis Bouwmaterialen. Vervolgens kwam zij na een jaar terecht bij de Cultuurtechnische Dienst in Zwolle, een onderdeel van het Ministerie van Landbouw. 'Een vereiste was een archiefdiploma en dat had ik niet. Na een jaar studie had ik het diploma archiefverzorging I van de S.O.D. Ik vind dat vreselijk leuk werk', vertelde Jennie.

De eerste jaren van haar huwelijk woonde ze met haar man Henk in IJsselmuiden. In april 1973 verhuisden ze naar Heino waar Henk al een jaar op het gemeentehuis werkte als hoofd afdeling Financiën, later hoofd Middelen. Henk en Jennie kregen drie dochters en hebben inmiddels vier kleinkinderen. Op de vraag wat het verschil is tussen IJsselmuiden en Heino antwoordde Jennie: 'Henk gaf dat altijd zo aan: in IJsselmuiden praatten de ambtenaren 's maandags op het werk altijd over de preek van de zondag er voor. In Heino ging het altijd over de voetbal!'. Nadat Jennie getrouwd was, heeft ze geen betaald werk meer verricht. 'Dat was in die tijd ook niet gebruikelijk. Ik heb vrijwilligerswerk gedaan. Toen Joke, onze jongste dochter, vier jaar was ben ik als vrijwilliger gaan werken bij het GAZ (Gemeente Archief Zwolle), nu opgegaan in het HCO (Historisch Centrum Overijssel). In die periode volgde ik twee cursussen: n.l. oud handschrift en heraldiek. Nu werk ik nog één dag in de week als vrijwilligster op het HCO. Op dit moment ben ik bezig met het maken van een database van de charterzegels van 1300 tot 1800 van het voormalige GAZ.

Al deze zegels komen op alfabetische volgorde op internet te staan'.

Samen met nog twee andere dames heeft Jennie in 2000 het boek verzorgd 'De Schepen zegels van Zwolle', een boek uitgegeven door het Gemeente Archief Zwolle.

Jennie weet niet meer waarom zij 25 jaar

geleden gevraagd werd deel te nemen aan de oprichting van de Vereniging voor Heemkunde 'Omheining'. "Ik ben benaderd door Henk van der Veen en Wim Grootenhuis. Misschien dat zij mij wel eens gezien hebben op het archief in Zwolle".

Het doel van de mensen van het eerste uur was een vereniging op te richten die zich zowel met het verleden als met het heden van Heino zou bezighouden. Volgens Jennie hoef je niet per se een Heinoër te zijn om je bij de vereniging aan te sluiten. Zij is ook geen Heinoëse. Wel moet je belangstelling hebben in de geschiedenis van het dorp. En dan niet alleen van de landgoedeigenaren maar vooral van de gewone mensen. Naar haar mening zijn er nog heel veel dingen die uitgezocht moeten worden. Bovendien vindt zij het belangrijk dat de cultuur van Heino bewaard wordt. Het leuke van haar werk bij 'Omheining' vindt zij het contact met de mensen. Mensen die zomaar binnen lopen en/of dingen brengen of vragen hebben die zij dan hoopt te kunnen beantwoorden. 'Soms vragen mensen of ik een onderzoek wil doen naar hun voorouders. Dat doe ik dan niet maar ik geef ze advies hoe zij te werk moeten gaan. Als ik het wel zou doen zou ik een dubbel leven moeten hebben'.

Zij heeft nog altijd goede herinneringen aan Henk van der Veen. Hij was heel inspirerend. Dat er veel gebeurd is in de afgelopen 25 jaar laat zich denken. 'In het begin vonden de vergaderingen bij de bestuursleden thuis plaats. Iedereen had zijn spullen ook gewoon thuis. In 1983 kregen we een eigen ruimte in het pand van de voormalige landbouwschool. Later verhuisden we naar de andere kant van het gebouw. Ook daar groeiden we uit ons jasje en sinds 1997 hebben we een fantastisch onderkomen in de voormalige maalderij van Heleco, samen met Het Bezoekerscentrum en de VVV".

Jennie doet niet alleen in Heino en Zwolle vrijwilligerswerk. Ook heeft zij geholpen bij de verzorging van de bewoners van 's Heerenloo-Lozenoord' in Ermelo. Nu gaat zij nog ieder jaar met hen op vakantie. Verder past ze

minstens een dag in de week samen met haar man op de kleinkinderen. Ook Henk doet veel vrijwilligerswerk. Het zit in de familie. In 2000 heeft Jennie voor al haar vrijwilligers werk een lintje gekregen.

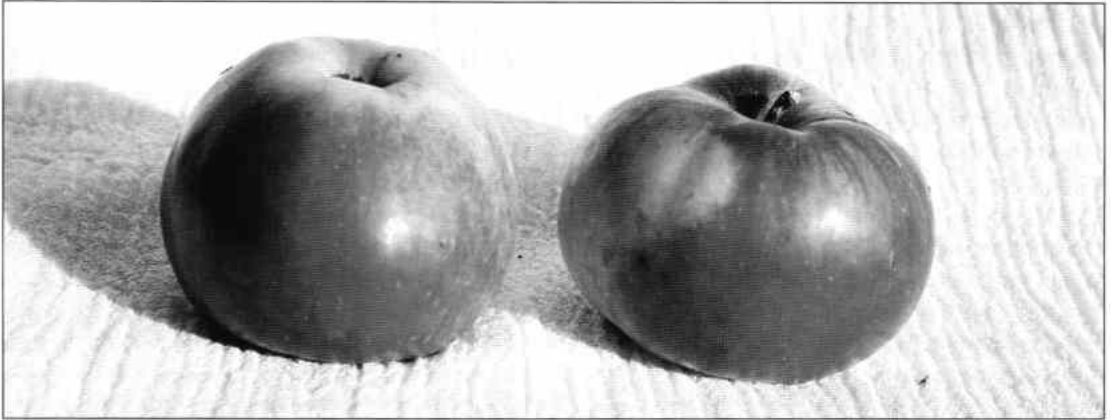
'Je maakt bij Omheining ook leuke dingen mee. Zo moesten we een keer voor een themanummer over burgemeester De Vidal de Saint Germain naar Groningen. We waren met z'n vieren: Wim Grootenhuis, Peter Weller, Henk van der Veen en ik. De drie heren wilden niet rijden dus ik moest achter het stuur en de mannen achterin zouden kaartlezen. Dat leverde al de nodige hilariteit op. Uiteindelijk stonden we voor een parkeergarage. De slagboom wilde niet omhoog en er ontstond in het smalle straatje een toeterende file. Ik kon niet voor of achteruit. De mannen besloten de slagboom te verwijderen hetgeen zij ook deden. De slagboom werd tegen het huisje van de beheerder (die op dat moment afwezig was) neergezet. Onderweg besloten we een fles drank mee te nemen om na terugkomst de beheerder goedgunstig te stemmen. Dat lukte ook en uiteindelijk hebben we gratis in de parkeergarage gestaan', aldus Jennie die nog veel meer verhalen zou kunnen vertellen die zij in die 25 jaar heeft meegemaakt.

Jennie hoopt het werk bij Omheining nog lang te kunnen doen. 'Het is fijn om met mensen te kunnen samenwerken die allemaal hetzelfde doel hebben, namelijk de cultuur van Heino in al zijn facetten behouden'.

Namens de redactie
Dieni Weulink

Gemeentewärkvolk was ärgens an de Bärkendiek met de weg gangs. Zie belden het gemeentehuis op, want ze hadden de schuppen vergetten. Antwoord: Wule komt ze zo brengen, leunt mär zolange op mekaer.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje'

De appel

"Als je goed voor je bastje zorgt, zorg je niet voor een rotte appel!"

Dat is een van de vele uitdrukkingen in de Nederlandse taal waarin het woord appel voorkomt, zij het misschien niet zo'n bekende. Tijd om hem weer eens te gebruiken vind ik. Het is zo jammer als zegswijzen verdwijnen. Goed voor je bastje zorgen betekent: eet gezond!, eet een appel! Dat is soms even door de zure appel heen bijten. Een peer is over het algemeen zoeter, maar ja, een mens moet geen appels met peren gaan vergelijken.

Wat betreft eetgewoonten valt de appel meestal niet ver van de stam. Eetgewoonten die je van je ouders hebt geleerd zijn van grote invloed op ieders eetpatroon. Iedere moeder weet dat je de spinazie wat makkelijker naar binnen krijgt bij een peuter als je die verstoppt onder de appelmoes. Al is dat een gewoonte die je later graag weer wilt afleren. Och ja, je bent dan in je eigen valkuil terecht gekomen. In veel gezinnen zie je dan ook dat een schaal appelmoes op tafel bij de warme maaltijd een vaste gewoonte is.

Wij, van "Allegaardje", hebben ons geen appels voor peren laten verkopen, toen wij naarstig op zoek waren naar een mooi appel-boompje voor de kruidentuin.

Dit najaar hebben we een stevig boompje opgehaald bij de kwekerij: een **May Queen**.

De appel schijnt zijn naam eer aan te doen door na de pluk in de herfst tot in mei van het daarop volgende jaar nog eetbaar te zijn. Wij hopen dat het goed aanslaat en niet, zoals het bij onze mispel gebeurde, ondergraven wordt door muizen. We zullen het moeten afwachten. Maar als het aanslaat kunnen wij u in de toekomst gaan verrassen met originele producten waarin appel is verwerkt. Ik zal er één verklappen die vrij makkelijk te bereiden is:

Neem 55 gram gedroogde kamille, twee kruidnagelen, drie groene kardemonzaden, een kaneelstokje en een halve appel ongeschild en in schijfjes. Breng alle ingrediënten in een pan aan de kook, zet dan het vuur laag, roer alles door en laat het nog vijf minuten sudderen. Giet de thee in een koude pot en laat hem vijf minuten staan. Zeef hem en giet hem in een verwarmde theepot. Rasp de appelschijfjes en het kaneelstokje boven de thee bij het serveren. Zoet de thee naar smaak met honing, licht bruine suiker of ahornsiroop.

Julia Bongers-ter Beek

Van de bestuurstafel

De vereniging 25 jaar oud.

Wanneer deze 'Omheining' bij u wordt bezorgd, heeft u al een uitnodiging ontvangen voor de feestavond met als titel 'Voor en door Heinoërs'. Als bestuur willen wij de mijlpaal van 25 jaar graag feestelijk gedenken.

Tentoonstellingen

Van 1 september tot 26 december werd een expositie gehouden op de benedenverdieping van het Bezoekerscentrum. De werkgroepen Folklore en Historische Gebruiksvoorwerpen hadden allerlei voorwerpen ten toon gesteld die in de loop der tijd waren geschonken door de leden. Voor de scholen was een lesbrief met vragen opgesteld, waarvan diverse scholen gebruik maakten. De tentoonstelling 'Het platteland in de vorige eeuw' trok 550 schoolkinderen en ruim 200 bezoekers.

Op 3 december ging in de verenigingsruimte de fototentoonstelling 'Spreekende Foto's' van start. Dit naar aanleiding van het 100e contactblad 'Omheining'. De tentoonstelling kan nog tot eind april worden bezocht.

Op de ledenavond van 3 oktober waren 94 leden aanwezig. De heer Van Baalen, voorzitter van de Vereniging 'Oud Deventer', hield een boeiende lezing over de 'Schoonheid van Salland'.

De kerstwandeling was weer een geslaagd evenement met onderweg een optreden van vier midwinterhoornblazers. De herenzanggroep De Pompedoers zorgde voor een muzikale omlijsting in de koffiepauze. 780 wandelaars liepen de tocht.

Tijdens de nieuwjaarsbijeenkomst voor de werkende leden hield mevrouw Van Telgen, ambtenaar van de burgerlijke stand, een interessante lezing over de ontstaansgeschiedenis van de gewoonten en gebruiken bij een huwelijk. Ze droeg daarbij de toga van de voor-malige gemeente Heino die zij met toestem-

ming van de gemeente Raalte aan de vereniging had geschonken.

De werkgroep kruidentuin 'Allegardje' heeft inmiddels de beschikking over een schuurtje waarin het tuinmateriaal kan worden opgeborgen, zodat men niet altijd gebonden is aan de openingstijden van het Bezoekerscentrum.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, hiervoor zijn cadeaubonnen aanwezig.

Schenkeningen

- Van de heer M.J.M. Bisschop, Grote Bisschop 23, een pompje om borstvoeding af te kolven en een lekbakje.
- Van mevrouw R. Blanke, de Horst 14, een hoedendoos.
- Van mevrouw W.M. Blankvoort, Linde 17, een doosje met flesjes Haarlemmerolie.
- Van de heer Th. Bosch, De Spinde 11, een grote collectie voorwerpen uit de bakkerij, onder andere cake-, chocolade- en speculaasvormen, bakblikken, bakkerskleding, een koffiemolen en een machine voor het maken van speculaasjes en kerstkransjes.
- Van de heer W. Boxebeld, Dolderstraat 4, statuten en huishoudelijk reglement van de Coöperatieve Fabriek van Melkproducten 'Heino' (G.A.) gevestigd te Heino.
- Van de fam. Broenink 8 ordners met rouwcirculaires etc. gedurende ruim 30 jaar uitvaartwezen.
- Van de heer H. Brugman, Tulpenboom 2, een gereedschapskist van een timmerman met twee handzagen, een toffelzaag, een waterpas, twee tangetjes, een nijptang, vijf houtbeitels, vijf profielschaafjes, drie blokschaven en een gasbrander van een loodgieter.
- Van café 'De Olde Wattering', Lierderholthuis, een plaatsnaambord Lierderholthuis-gemeente Heino.

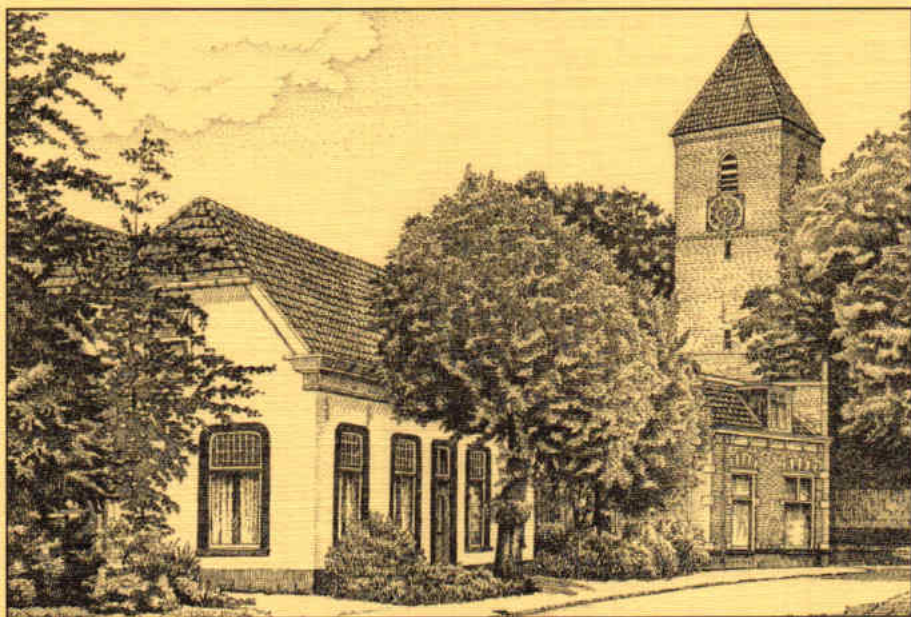
- Van de heer C.D. Compaan, Weesp, het boekje 'Uit de geschiedenis van de marke en schoutampt Heino', uit de nalatenschap van mevrouw Van de Hoek-Mulder.
- Van de heer D. Dalhuisen, Laag-Zuthem, een plaatsnaambord Laag-Zuthem, gemeente Heino.
- Van mevrouw M. van der Geest, Kloostermanshof 11, een wandtegeltje van het Salland Festival 1983 en een wandtegeltje van Keerbergen.
- Van de familie Gosselink, Zwolle, een ingelijst getuigschrift en vergrotingsapparatuur voor foto's.
- Van mevrouw N. de Graaf, Utrecht, een teil, een houten droogrek, een grammofoon en een plaktafel.
- Van de heer J. Hageman, Berkum, een ouderwetse kassa.
- Van de heer A.J. Heuven, Hogebroeksweg 33, twee missiebusjes, twee tollen, drie pijpenkopjes, een doos houten (bal)pennetjes voor het aanbrengen van leer onder klompen, een doosje met inhoud voor het repareren van fietsbanden en een blikken doos voor kwaliteitssigaren.
- Uit de nalatenschap van bakker Jansen, Stationsweg 24, een beschuifsnijmachine, een speculaasmachine, lange stalen haken voor het opstoken van het vuur in de oven en twee winkelboeken.
- Van de familie Joxhorst, Broekland, een rijschaaf, een zwaaihaak, een krabber, een steekschop, een aardappelpoter, een stel met ketting, een achterholt (twee spans) en drie onbekende voorwerpen.
- Van mevrouw M. Koerhuis, Dorpsstraat 71, een vleesmolentje.
- Van mevrouw G. v.d. Kolk, De Cingel 21, een weckfles met kruisbessen.
- Van de heer C.H.L.M. ter Laak, Heelsum, een verzameling contactbladen Omheining.
- Van de heer J. de Mink, Kruzebrink 26, een DVD Koninginnedag 1998.
- Van mevrouw A.W. van Munster, Kloostermanshof 19, vier albums met zowel foto's als artikelen van Heino en Laag-Zuthem over de periode 1986 t/m 1998.
- Van de Ned. Herv. kerk te Heino, 40 stoelen.
- Van mevrouw Polstra, Sterappel, een draagspeldje van de Ned. Herv. meisjesvereniging en een draagspeldje van de bijenvereniging.
- Van de heer W.H. Schutte, Brinkweg 78, een spinnewiel, twee bergroede ijzers, een karnemelkbusje, een afwasteiltje, een schaalpje, een troffel, twee ouderwetse paraplu's en een bijbel uit 1912.
- Van de heer M. de Smidt, Grote Beukelaer 7, een draaglamp, drie emaille wandborden, een inklapbaar krantentafeltje, een bijzettafeltje, een pook en een tang.
- Van de heer H. Veltmaat, Canadastraat 43, de kleine catechismus uit 1905.
- Van de familie Wezenberg, Marktstraat 19, een versterker en een fototoestel.
- Van de heer A.H. Wilms, Plataan 40, een steekwagen en een televisietoestelletje.
- Van mevrouw K. Zoer-Fledderus, Kloostermanshof 22, een wafel(knieperties)ijzer.

In de rubriek Schenkingen worden steeds de voorwerpen en ook de andere zaken vermeld die aan onze vereniging zijn geschonken. Er worden ook wel eens voorwerpen aangeboden die reeds in ons bezit zijn. Onze ruimte komt hiermee in het geding. Natuurlijk zijn uw schenkingen van harte welkom, maar om dubbele voorwerpen te voorkomen, verzoeken wij u eerst contact op te nemen met de coördinator van de werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen, de heer G.J. Hageman, telefoon 391332.

Via onze website
www.omheining.net
 kunt u kennismaken met de
 activiteiten
 van onze vereniging

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

26e JAARGANG - NUMMER 2 - JUNI 2006

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,

Tel. 0572-391986

Postrekeningnr.: 2517412

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Gironummer van de bank: 800093

Kontributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid

€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar

Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)

Themanummers € 6,00

Bestuur

H.J. Bosman, *voorzitter*, Kerkpad 6,
8141 VV Heino, tel. 391889

J.K. Pruim-Reinders, *secretaresse*,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

D.J. Buitenkamp, *penningmeester*,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873

G.H.M. ten Berge-Elferink, *Delmterweg 8*,
8141 PJ Heino, tel. 391803

M.J.M. Bisschop, *Grote Bisschop 23*,
8141 WK Heino, tel. 392499

H. Hofman, *Muntzstraat 11*,
8141 VP Heino, tel. 392593

J.H.M. Meulman-Kortstee, *Dolderstraat 8*,
8141 GK Heino, tel. 392560

G.M. Rosendaal-Kroes, *Nieuwe Wetering 7*,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798

G.J. Veltkamp, *Canadastraat 60*,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Boerderij- en Veldnamen

Contactpersoon: J. Peters, *Woolthuisweg 39*,
8141 RX Heino, tel. 391914

2. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

3. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

4. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

5. Geschiedenis

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

6. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,
Vlaminckhorstweg 28, 8141 GG Heino,
tel. 391332

7. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

8. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,
Woolthuisweg 2c, 8141 RX Heino,
tel. 392712

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:

Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, *Korenbloem 1*
8141 DG Heino, tel. 391698, *eindredactie*

D. van de Klippe, *Kruzebrink 6*,
8141 WD Heino, tel. 391517

J.L. Melenhorst, *Woolthuisweg 2c*,
8141 RX Heino, tel. 392712

J. Peters, *Woolthuisweg 39*,
8141 RX Heino, tel. 391914

M.H. Stavorinus, *De Haarstraat 25*,
8141 EW Heino, tel. 392586

J. Tijhuis, *Goudenregen 36*,
8141 XA, tel. 394224

H.J. Wessels, *De Horst 18*,
8141 BA Heino, tel. 393495

A. van de Wetering, *De Haarstraat 33*,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
26e jaargang - nummer 2 - juni 2006

INHOUDSOPGAVE

- blz. 30 Van de redactie
- blz. 31 Van de werkgroep Boerderij- en Veldnamen - R. Jorna-Hansman
- blz. 37 Het verhaal achter de dingen (15) - D. Hartholt-Roelofs
- blz. 38 Wie is wie? - Wie was wie? - M.H. Stavorinus
- blz. 40 De feestavonden - D. Weulink-Jansen
- blz. 42 Spreekende foto's (64) - J.K. Pruijm-Reinders
- blz. 43 Gebruik onbekend (1) - D. Weulink-Jansen
- blz. 44 Algemene ledenvergadering 20 april 2006 - J.K. Pruijm-Reinders
- blz. 46 Al weer 20 jaar geleden - H. Wessels
- blz. 50 Toen en nu (17) - G. Bisschop
- blz. 52 Van de bestuurstafel
-

Van de redactie

We hebben wat roerige maanden achter de rug. Voor veel leden van het bestuur was het een hectische tijd. De vereniging bestond immers 25 jaar. Een tentoonstelling, een speciale uitgave van het contactblad en twee feestavonden brachten veel werk met zich mee. Toch hebben we weer een vrolijke aflevering kunnen maken.

Behalve de vaste rubrieken, waarvan we er helaas weer enkele hebben moeten opschuiven, treft u een verslag van de jaarvergadering en een foto-impresie van de feestavonden.

In het verslag van de jaarvergadering kunt u ondermeer lezen dat Jennie Pruijm de Bronzen Ploegschaar heeft ontvangen uit handen van Ben Nijboer, voorzitter van het Dr. A. Doyerfonds. Ook werd op die avond een vijftal vrijwilligers in het zonnetje gezet omdat zij al 25 jaar heel nauw bij het functioneren van de vereniging betrokken zijn. Hulde!

Henk Wessels heeft dit keer de rubriek "Alweer 20 jaar geleden" weer verzorgd. Fijn Henk dat je weer beter bent.

In het verhaal van Riet Jorna over de boerderij "De Eijlert" staat de naam van zowel de boerderij als de naam van Albert Eijlert op verschillende manieren geschreven. Dat is geen vergissing. Het stond namelijk op deze manier in de aktes die Riet heeft onderzocht.

We hopen u met dit nummer weer veel leesplezier te bezorgen.

De kopy voor het septembernummer moet 1 augustus binnen zijn.

Namens de redactie
Dieni Weulink

Van de werkgroep Boerderij- en Veldnamen

Boerderij 't Eijlert - anno 2006 (Foto: Giel Bisschop).

Aan de Lemelerveldseweg no. 16 vinden wij boerderij 't Eijlert bewoond door de familie Nijboer. Vroeger werd de Lemelerveldseweg de Zandsteeg genoemd. De gronden aan deze Zandsteeg bestonden uit ophopingen van dekzand, gevormd zo'n 12.000 tot 10.000 jaar geleden. Deze dekzandruggen zijn, hoewel al veel afgegraven is, nog goed herkenbaar aan de Lemelerveldseweg. En op deze oude zandruggen vestigden zich de eerste boeren.

Boerderij 't Eijlert behoort niet tot de oudste erven, maar toch komen wij deze boerderij al tegen in 1601 en wel in het verpondingskohier van het kerspel Heino. Er wordt dan gesproken over een coterste (katerstede) genaamd Eijlert, toebehorende aan Lubbert Olger. Deze katerstede bestaat dan uit 4 bouwkam-

pen met een totale oppervlakte van 1,2593 ha. Er woonde toen een Gert op den Eijlert.

In 1601 werd ook belasting geheven op het bezit van paarden, schapen, varkens, bijenkorven en koeweiden. Gert op den Eijlert blijkt dan in het bezit te zijn van 3 paarden, 1 varken en 2 koeweiden.

Op de zandgronden kwam men in die tijd veel paarden tegen, die als trekkracht gebruikt werden. Echter op een katerstede als de Eijlert, met zijn ruim 1,25 ha., moet een aantal van drie paarden wel teveel zijn geweest en het is dan ook zeer aannemelijk dat Gert op den Eijlert zijn paarden uitleende aan anderen in ruil voor wederdiensten of voor werkzaamheden die hij tegen betaling voor anderen verrichtte. Een varken hield men voor de eigen slacht.

In het register van het vuurstedengeld van 1682 lezen wij dat er dan een Willem op den Eijlert woont. Vroeger moest er voor iedere ruimte waar vuur werd gestookt belasting betaald worden. De Eijlert werd aangeslagen voor 1 vuurstede. De helft van deze belasting moest door de gebruiker worden betaald en de andere helft door de eigenaar. Als eigenaar van de Eijlert werd in 1682 De Weduwe Espeloos c.s. genoemd.

Volgens een akte van 1691 bestond deze familie uit Elsie Gerrit Sevensteren, weduwe van Arnout van Espelo, hun zoon Bernardus, hun dochters Helena en Clasina en een oom en tante.

Elsie Gerrit Sevensteren was in 1658 in Zwolle met Arnout van Espelo getrouwd. Zij overleed in 1725 te Zwolle en werd begraven in de Grote of St. Michaelkerk naast het Choor. Haar zoon Bernardus overleed in 1729 en werd eveneens begraven in de Michaelkerk naast het Choor.

Op 15 februari 1743 verklaart Arnolt Meyer voor zichzelf en zijn zuster aan Antonij Clomp en zijn huisvrouw op 1 mei 1737 te hebben verkocht 1/4 part in 2/12 parten van een boerderij, genaamd 'den Eilert'. Eveneens verklaart Arnolt Meyer als gevolmachtigde van de Juffrouwen Helena en Clasina van Espelo op 28 mei 1738 aan Antonij Clomp en zijn huisvrouw 1/12 part te hebben verkocht in een plaatsje genaamd den Eilert en op 14 september 1742 als gevolmachtigde van de Juffrouwen Helena en Clasina van Espelo de helft van het plaatsje den Eilert aan Antonij Clomp en zijn huisvrouw.

De nieuwe eigenaar werd dus Antonij Clomp en zijn vrouw Maria van der Meulen.

Later zien wij de naam Clomp geschreven met een K, dus Klomp.

Het echtpaar Klomp kreeg 4 kinderen: Zwaantje, Magteld, Hendrika en Antonij.

Na het overlijden van hun ouders volgde op 3 mei 1760 een boedelscheiding en kregen de kinderen Hendrika en Antonij samen het erve den Eijlert.

Antonij, van beroep schoenmaker, trouwde op 9 juni 1765 met Hermina Overbeek uit Zwolle, zijn zuster Hendrika trouwde op dezelfde dag met Gerrit Slurink uit het Lijderbroek onder Wijhe. Hij was bakker van beroep.

Uiteindelijk blijkt boerderij Eijlert in bezit te zijn gekomen van de familie Eijlert, hoe en wanneer hebben wij niet kunnen achterhalen. De familie Klomp was een bekende familie in Heino en in deze familie werd veel onroerend goed gekocht en verkocht, ook onderling, doch de Eijlert kwamen wij helaas niet tegen.

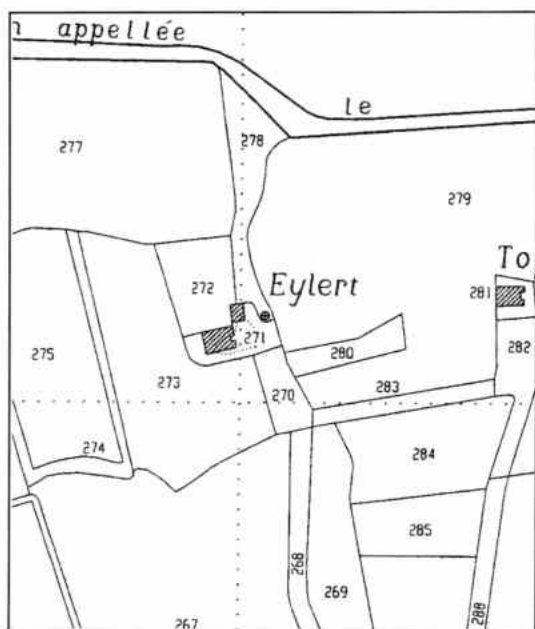
Dan vinden wij echter een akte opgemaakt in 1823 door notaris Berends te Raalte. In deze akte van 21 oktober verklaren Albert Eilert en zijn vrouw Aaltje Schotman schuldig te zijn aan Hermen Borgman, doende boerenwerk, wonende als kostganger bij Willem Bouwhuis (de Vlaminckhorst) onder Heino, 'eene Capitale Somma van eenduizend nederlandsche guldens'. Het erve was vrij van hypotheek. Deze schuld van fl 1000,- werd omgezet in een hypotheek op het erve Eilert, gelegen in de Velthoek, gemeente Heino, en zoals in deze akte staat: "bestaat in een huis no. 16. Voorts een Berg en Schuur met ongeveer 4 bunder, 92 roeden Bouwland (ongeveer 5 bunders) en 30 roeden Groenland, alsmede de Boschgronden en de verdere Houtgewassen tot gemelde Erve behorende en belend ten oosten aan het erve Topsvoort en ten westen aan het erve Vrielink, ten noorden aan de zoogenaamde Zandstege en ten zuiden aan het gemeene veld".

Albert Eijlert was op 26 december 1809 voor het gericht te Heino getrouwd met Aaltje Schotman. Haar ouders waren toen inmiddels al overleden. Albert was een zoon van Antonius Beumer en Berendina Gerrits, geboren op Beumershuys in Wengele onder Wijhe en RK gedoopt te Wijhe op 9 februari 1779. Aaltje was gedoopt op 14 september 1784 in de RK Kerk te Hoonhorst gemeente Dalfsen, net als Aleida, dochter van Hendrik Teunis en Gaye Jansen, geboren op 't Schotmans in de Velthoek onder Dalfsen.

De ouders van Albert hadden zich indertijd op

de Eijlert gevestigd en zo zien we dan ook, dat men vaak de familienaam aannam van de boerderij waar men woonde of zich vestigde.

Na een huwelijk van 15 jaar komt Albert Eijlert op 6 december 1824 op 45-jarige leeftijd te overlijden. Dat moet voor zijn weduwe, zij was toen 40 jaar, een harde slag zijn geweest. Ze blijft achter met een boerderij en vijf minderjarige kinderen, Johannes 14 jaar, Gerhardus 10 jaar, Hendrica 8 jaar, Berendina 6 jaar en Antonia bijna 1½ jaar.

Uit St. Kadastrale Atlas Overijssel 1832.

Het is dan ook geen wonder dat Aaltje tien maanden na het overlijden van haar echtgenoot een tweede huwelijk aangaat. Ze trouwt op 7 oktober 1825 voor de Burgerlijke Stand te Heino met Jannes Eikelenkamp, geboren in de buurtschap Tongeren onder Wijhe op 8 augustus 1792 en gedoopt op 18 augustus 1792 te Raalte.

Hij was een zoon van Teunis Willemsen Eikelenkamp en Gerritdina Jansen. Het kerkelijk huwelijk vond plaats in de RK Kerk te Lierderholthuis op 11 oktober 1825. Uit dit huwelijk werd op 24 september 1826 een dochter geboren, genaamd Antonia.

De overleden echtgenoot van Aaltje, Albert Eijlert, had een jongere broer, Jannes genaamd. Deze broer Jannes was een nakomertje, geboren op het Beumershuys onder Wijhe en gedoopt op 17 april 1798 of 1799. Jannes Eijlert trouwde met Henrica Jansen, ook genaamd Beltman, geboren op 30 oktober 1802 en wonende aan de Belt in Tijenraan Raalte. In het RK doopregister van Lierderholthuis wordt ze Henrica Kiekintveen genoemd. Beide huwelijken werden op dezelfde dag in 1825 gesloten. In de huwelijksakten staat vermeld, dat beide bruidegommen elkaars getuigen waren.

In de Heinose Markeboeken kan men lezen, dat in 1820 voor het eerst wordt besloten tot verdeling of verkopen van de nog resterende markegronden. In het boek 'Heino, een geschiedenis van mens en plaats' van J. Bieleman vinden wij hierover op blz. 30-38 een uitgebreide informatie. Er werden onderling gronden gekocht en verkocht.

Op 27 augustus 1829 bekennen ondergetekenden Wolter Wolters, koopman te Heino, Egbert Disselhof, landbouwer, Gerrit Dikken, kleermaker en Willem Dellink, dagloner, allen in de gemeente Heino woonachtig, bij deze te hebben verkocht aan Jannes Eikelenkamp, landbouwer op den Eilert onder Heino een stuk veld- of heigronde, groot een bunder, acht roeden en veertig ellen, zijnde nr. 73 bij de loting der algemene verdeling der heidegronden der Marke Heino, belend ten zuiden de Heer de Vidal de Saint Germain, ten noorden de gemeeneweg, ten oosten J. Heetkamp en ten westen J.H. Kloosterman voor 25 cents per roede, uitmakende een somma van 27 gulden en 10 centen, zegge f. 27,10.

Eveneens verkocht Jannes Eikelenkamp op 27 augustus 1829 aan Wolter Wolters een stuk veld- of heidegrond groot 1 bunder, 80 roeden en 10 ellen, zijnde nr. 54 bij loting der algemene verdeling der heidegronden van de Marke Heino, gelegen ten noorden van Wolter Wolters, ten zuiden van de gemeeneweg, ten oosten B.J. Harberts en ten westen Willem

Nieuwenhuis voor 25 cent per roede, samen 45 gulden, 2½ cent, zegge f. 45,02½.

In 1833 werden de laatste percelen grond door de Marke Heino verdeeld. In de akte, gedaateerd 7 februari 1834, lezen wij het volgende: Op heden den zeventiende der maand oktober 1833 kwamen ten huize van Klaas de Graaf bijeen de erfgenamen en ingelanden der Marke van Heino: Jan Hendrik Kloosterman Markerichter, Wolter Wolters Heemraad, Antonij Klomp, etc., waaronder ook Jannes Eikelenkamp. De notulen van de laatst gehouden vergadering werden goedgekeurd. Percelen werden verdeeld.

Aan Jannes Eikelenkamp: de weg van Eijlert naar de Zandstege te Heino groot 22 roeden, 40 ellen, sectie 278 voor de somma van vijf centen.

Idem aan Jannes Eikelenkamp: een stuk grond bij den Topsvoort, zijn uitweg bij de Vloedgraven, sectie 287, groot 8 roeden, 40 ellen voor de somma van 40 centen.

Op 2 december 1835 koopt Jannes Eikelenkamp van Jan Hulzebosch, landbouwer, in sectie C een stuk heidegrond, waarde 40 gulden.

Na het overlijden van Albert Eijlert, de eerste echtgenoot van Aaltje Schotman, heeft er direct geen boedelscheiding plaats gevonden. Dat blijkt uit een akte van de Arrondissementsrechtbank te Deventer, gedateerd 1 april 1842. Deze akte begint als volgt: Geven eerbiedig te kennen, Aaltje Schotman vroeger weduwe van Albert Eijlert en haar tegenwoordige echtgenoot Jannes Eikelenkamp, landbouwer, wonende onder Heino, de vrouw door de man in deze bijgestaan en gemagtigd in hunne hoedanigheid van wettige voogdesse en mede-voogd over de minderjarige Antonia Eijlert uit haar voormelde huwelijk gesproten.

Zoals we reeds schreven was Aaltje Schotman nog f. 1000,- schuldig aan Hermen Borgman. Na het overlijden van Hermen Borgman werd deze lening door zijn erfgenamen opgezegd ingaande 1 mei 1842. De minderjarige Anto-

nia had met haar broers en zusters en haar moeder gemeenschappelijk in bezit enige landerijen met daarop stond huis en erve gelegen onder Heino en bij het Kadaster bekend onder sectie C nr. 261 t/m nr. 278, 287, 378, 379 en 476, tesamen groot 17 bunders, 7 roeden en 60 ellen.

De vordering van f. 1000,- was geheel noch gedeeltelijk voorhanden, zodat het noodzakelijk was de somma van anderen op te nemen en daarmee de voormelde goederen te verbinden.

Na de toezienden voogd met name Johannes Eijlert, landbouwer, wonende onder Dalfsen en de bloedverwanten of aangehuwden te hebben gehoord, "de rekwestanten voor zover de gemelde minderjarige betreft, mogen magtigen om gezamenlijk met de voormelde mede-eigenaren een somma van f. 1000,- op te nemen en daarvoor voormelde goederen te verbinden".

Naar aanleiding van deze machtiging wordt er op 14 april 1842 f. 1000,- geleend van Berend Hendrik ten Hove, landeigenaar te Raalte tegen een rente van 4%.

In een aparte akte van notaris Fortuyn te Raalte gedateerd 14 april 1842 verklaren de kinderen Johannes Eijlert, landbouwer onder Dalfsen, Gerhardus Eijlert, boerenknecht te Heino, Berendina Eijlert, meerderjarig, ongehuwde dienstmeid te Heino en Hendrica Eijlert, meerderjarig, gehuwd, dienstmeid te Raalte te hebben verkocht aan hun stiefvader Johannes Eikelenkamp hun verkoopgeregte viertiende aandelen in het erve en goed Eijlert, bestaande in getimmerte met bouw-, groen-, veld- en bosgronden, groot 17 bunders, 7 roeden en 60 ellen voor de somma van f. 1600,-.

Op 14 december 1848 verklaren Jannes Eikelenkamp en Aaltje Schotman en dochter Antonia Eijlert (dochter het 1e huwelijk) schuldig te zijn aan Willemina Wolters, weduwe van Ludovicus Dominicus Kutschrutter, logementhouder te Raalte en Berend Wolters, landbouwer in Mastenbroek een somma van f. 1400,-.

De familie Nijboer omstreeks 1918 bij hun boerderij.

Zoals uit diverse aktes blijkt werd uit het eerste huwelijk van Aaltje Schotman een dochter geboren, die de naam Antonia kreeg en uit haar tweede huwelijk met Jannes Eikelenkamp een dochter die eveneens Antonia genoemd werd. Dat stichtte in eerste instantie nogal verwarring, daar men er meestal toch van uitgaat, dat dan het eerste kind wel overleden zal zijn. Dat was dus in dit geval niet zo.

Kort na elkaar trouwden beide Antonia's. Het was nog niet zo lang geleden dat hun moeder Aaltje was overleden, dat was op 23 december 1851 op 67-jarige leeftijd.

Dochter Antonia uit het eerste huwelijk trouwt te Heino op 5 januari 1853 op 29-jarige leeftijd met Bartus Zwijnenberg, oud 30 jaar, van beroep dagloner, zoon van Arend Zwijnenberg en Hendrika Spiekers, woonachtig te Raalte. Haar huwelijk is van zeer korte duur geweest, want op 17 augustus 1854 komt Antonia te overlijden, 30 jaar oud.

Dochter Antonia uit het tweede huwelijk trouwt op 21 oktober 1852 op 26-jarige leeftijd met

Hermannes Oosterlaar, oud 32 jaar, geboren te Raalte op 5 september 1820, zoon van Antonij Oosterlaar en Gerhardina Jansman.

Uit het huwelijk van Antonia Eikelenkamp met Hermannus Oosterlaar worden tien kinderen geboren, waaronder dochter Maria, geboren op 2 april 1858.

Maria huwt op 2 mei 1883 met Albertus Nijboer, afkomstig uit Wijhe, haar moeder is dan inmiddels overleden op 22 september 1881. Het echtpaar vestigt zich op de Eijlert. Albertus trouwt dus in bij zijn 62-jarige schoonvader. Na een huwelijk echter van 10 maanden komt Maria op 15 maart 1884 te overlijden, ze was bijna 26 jaar.

Albertus Nijboer hertrouwt op 30 april 1885 met Dina Kogelman, geboren te Hellendoorn op 25 juni 1860. Uit dit huwelijk werden 11 kinderen geboren, waarvan de jongste na ruim een maand overlijdt. Later zal de oudste zoon uit dit huwelijk, Gerhardus Marinus (Gait), de

Gait Nijboer en zijn vrouw Mieta Holterman.

boerderij overnemen. Hij huwde met Willemina Hendrika (Mieta) Holterman. Tot op heden is het boerenbedrijf nog steeds in het bezit van de familie Nijboer.

In het contactblad van Omheining van september 1994 is door Mevr. J.K. Pruijn-Reinders onder de rubriek 'Spreekende foto's' een artikel gewijd aan de familie Nijboer. Wij zien daarin een fragment genealogie van deze familie en een foto uit ca.1918 van de familie

bij hun boerderij, genaamd 't Eijlert. In dit artikel lezen wij ook, dat op 19 oktober 1886 de gehele boerderij door brand is verwoest en daarbij een meisje van 12 jaar, dat bij de familie in dienst was, is omgekomen.

De naam van de boerderij en bewoners werd in aktes vaak verschillend geschreven, de ene keer Eilert, dan weer Eijlert. Wij hebben het overgenomen zoals wij ze in aktes tegenkwamen. In de Kadastrale Atlas van 1832 wordt de boerderij 'Eijlert' genoemd.

Riet Jorna-Hansman

Geraadpleegde bronnen:

Historisch Centrum Overijssel:

- Archief Notaris Berends Raalte, toegang 122, inv. nr. 3291
- Archief Notaris Fortuyn Raalte, toegang 122, inv. nr. 3317,3323
- Hypothecaire boekhouding Deventer, toegang 145.
- Doop-Trouw-Begraafboeken.

Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' Heino:

- Doop-Trouw-Begraafboeken.
- Kadastrale Atlas van 1832.
- Rechterlijk Archief Heino.

J. Bieleman: Heino, een geschiedenis van mens en plaats, blz. 10, 89, 134, 140.

Jan ten Hove: Overijsselaars gezocht, blz. 103.

Ledenavond

De eerstvolgende ledenavond wordt gehouden op donderdag 14 september in de parochiezaal van de Rooms Katholieke kerk, ingang Paalweg.

De heer W.B. van Pijkeren houdt dan een

dialezing over "De Kop van Overijssel".

Het verhaal achter de dingen (15)

De familiewieg

Mevrouw Brinkman-Hulsebos uit Raalte, die leefde van 18 juli 1886 tot 25 maart 1987, maakte deze wieg in 1907 klaar voor haar eerste kindje.

Helaas werd dit kind levenloos geboren.

Op 6 oktober 1909 kwam Gerrie ter wereld. Zij overleed op 27 september 1997. Een paar jaar later, op 13 april 1913 werd Tinie Brinkman geboren. Daarna verhuisde de wieg naar haar jongste zuster in Heino, Mevrouw Hartholt-Hulsebos, die leefde van 28 juni 1902 tot 17 maart 1990. Haar eerste kind was Hennie Hartholt, geboren op 14 juni 1922 en overleden op 15 januari 1927. Op 16 april 1928 werd er weer een Hennie geboren. Hierna volgde op 31 december Jan Hartholt, op 17 juli 1931 Henk Hartholt en op 19 december 1937 Elbrig Hartholt.

Vervolgens kwamen er de volgende kleinkinderen van Mevrouw Hartholt-Hulsebos in te liggen:

Olga Hartholt, geboren op 24 februari 1955 te Zwartsluis.

Hans Hartholt, geboren op 10 november 1959 te Apeldoorn.

Ronald Hartholt, geboren op 1 oktober 1963 te Zwolle.

Henk Hartholt, geboren op 30 oktober 1965 te Zwolle.

Olchert Hartholt, geboren op 17 november 1966 te Heino.

Henk Hartholt, geboren op 20 januari 1970 te Heino.

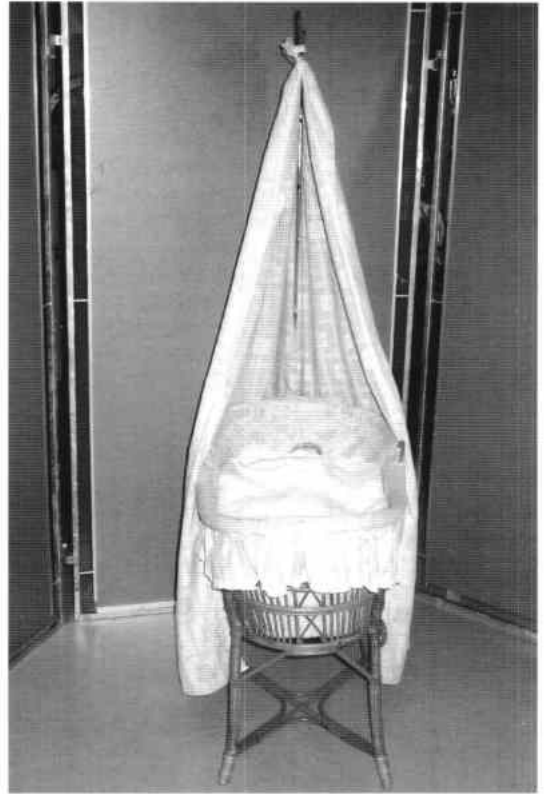
Ook haar achterkleinkinderen lagen in deze wieg:

De kinderen van Olga:

Evelien v.d. Niet, geboren op 11 augustus 1980 te Zwolle.

Agnes v.d. Niet, geboren op 26 mei 1982 te Heino.

Joyce v.d. Niet, geboren op 6 april 1984 te Hoogersmilde.

Daarna de kinderen van Hans:

Sjoerd Hartholt, geboren op 30 mei 1988 te Groningen.

Suzanne Hartholt, geboren op 15 november 1989 te Groningen.

Hans Hartholt, geboren op 15 november 1989 te Groningen.

Mathilde Hartholt, geboren op 25 april 1992 te Heino.

En de kinderen van Olchert:

Ibe Alexander, geboren op 17 september 2002 te Heino.

Sije Olchert, geboren op 10 januari 2004 te Heino.

De wieg is nu bijna 100 jaar oud. Nog steeds heeft deze dezelfde bekleding uit 1907.

Dinie Hartholt-Roelofs

Wie is wie?

Deze keer een foto van jaren geleden.
Wie herkent de personen?
Waar en wanneer werd deze foto gemaakt?

We hopen op uw reactie!

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25, 8141 EW Heino, tel. 0572-392586.

Wie was wie?

Op de foto van de Nationale Zwemvierdaagse, geplaatst in het maartnummer, zijn enkele reacties binnengekomen van Marion Tamaens-Hogeboom en Astrid Joling. De namen zijn als volgt:

Achterste rij van links naar rechts:

1. met zonnebril, niet bekend; 2. Elske van Gurp; 3. Ellen Nijboer; 4. Samantha Jansen.

Voorste rij van links naar rechts:

1. Edwin Deusjen; 2. Maaïke Mulder; 3. Astrid Joling; 4. Gemma Schreuder. 5. Linda Cents.

Marion en Astrid hartelijk dank voor jullie reacties!

De feestavonden

Ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de vereniging werden er twee feestavonden georganiseerd in zaal Oortwijn. Voor diegene die de feestavonden ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de vereniging niet konden bijwonen, geven we hier een kleine foto-impressie met wat uitgebreide onderschriften.

Alle bezoekers werden ontvangen door een aantal bekende dorpsfiguren. Veldwachter Mulder regelde het verkeer en hielp de bezoekers oversteken. 'De Schrik van Harculo' hield zich op de achtergrond. Mina Kris informeerde bij iedereen of ze nog 'heui voor de geite' hadden. Derkje Hageman kende iedereen en ging altijd zo zitten dat ze iedereen in de gaten kon houden. Zij poseerden samen met de 'opperstalmeester Jannes Seine' voor de foto.

In onvervalst dialect vertelde Wim ten Broeke uit Laag Zuthem een tweetal prachtige verhalen en had daarmee al snel de lachers op zijn hand. Zowel voor als na de pauze gaf hij acte de présence.

Een groot deel van de avond werd verzorgd door de Pompedoers onder leiding van Ton v.d.Berg. Zij lieten hun uitgebreide repertoire horen waarbij iedereen die dat wilde uit volle borst kon meezingen. Er moet gezegd worden dat velen daar gebruik van maakten.

Een hoogtepunt uit het optreden van de Pompedoers was het optreden van een gelegenheidstrio, bestaande uit Herman Bosman, Jannie Veyer en Ries Wink. Op de wijs van het bekende lied 'De Nacht' had het trio een tekst gemaakt die betrekking had op het 25-jarig bestaan.

U begrijpt dat we niet alle optredens in dit blad kunnen afdrucken. Het waren gezellige avonden waar velen met tevredenheid op terug kunnen zien. Op naar het dertigjarig bestaan!

Sprekende foto's (64)

Bernard Johan Jorink 1881-1964.

Een afbeelding van Bernard Johan Jorink, geboren Wijhe 27 januari 1881 en overleden Heino 26 juni 1964. Hij werd in het bevolkingsregister van Heino ingeschreven op 31 januari 1910, komende vanuit Wijhe.

Twee dagen eerder en wel op 29 januari, was hij te Wijhe getrouwd met Antonia Maria Rietman. Het gezin Jorink woonde aan een doodlopend straatje achter reisbureau Globe, Dorpsstraat 47 en Smit, schoentechnicus, Dorpsstraat 53. Een gebouwtje dat tegen het huis van Ton Smit stond werd de Gouden Emmer genoemd. De naam de Gouden Emmer is nog bewaard gebleven als naam van de protestants-christelijke basisschool aan de Grote Bisschop. Het straatje is opgegaan in het uitbreidingsplan de Kampen, waarbij de woning van de familie Jorink in november 1966 werd afgebroken.

De heer Jorink was een bekende Heinoër, dat bracht zijn beroep van melkventer met zich mee. Hij was ook een natuurliefhebber. Aan onze vereniging is een aantal medailles (prij-

zen) geschonken die hij kreeg uitgereikt bij bijen-, bloemen-, fruit- en groentetentoonstellingen. Uit zijn huwelijk met Antonia Maria Rietman, geboren Ambt Delden 10 juni 1884 en overleden Heino 11 december 1942, werden te Heino 12 kinderen geboren.

De voorouders van Bernard Jorink komen uit Raalte. Zijn grootvader Toon Jorink is op 23 oktober 1809 in Hellendoorn gedoopt en zijn vader vestigt zich met zijn gezin in Wijhe.

Een familie overzicht.

Bernard Johan Jorink.

Geboren: Wijhe 27 januari 1881.

Overleden: Heino 26 juni 1964.

Zoon van: Bernardus Jorink en Johanna van Duuren.

Beroep: melkventer-expediteur.

Godsdienst: R.K.

Adres: Heino, straatje de Gouden Emmer.

Huwelijk: Wijhe 29 januari 1910 met Antonia Maria Rietman, geboren Ambt Delden

10 juni 1884, overleden Heino

11 december 1942. Dochter van Willem Rietman en Antonia Aleida Spijkerman.

Kinderen:

1. **Anna Maria Josephina**, geboren Heino 1 maart 1911.
2. **Elisabeth Maria**, geboren Heino 12 mei 1912.
3. **Bernardus Willebrordus**, geboren Heino 8 augustus 1913.
4. **Paulina Theresia**, geboren Heino 29 juni 1915.
5. **Wilhelmus Antonius**, geboren Heino 24 september 1916.
6. **Joseph Johannes**, geboren Heino 28 maart 1918.
7. **Aleida Maria**, geboren Heino 24 december 1919.
8. **Hermanus Lambertus**, geboren Heino 1 april 1921.
9. **Agnes Maria**, geboren Heino 8 april 1924, overleden Almelo 25 april 2002.

10. **Theresia Antonia Maria**, geboren Heino
12 juni 1926.
11. **Francisca Geertruida**, geboren Heino
8 januari 1928, overleden Amsterdam
8 februari 1966.
12. **Antonius Franciscus**, geboren Heino
18 januari 1930, overleden Heino
6 augustus 1932.

Geraadpleegde bronnen:

- Archief Vereniging voor Heemkunde 'Omheining': familie-advertenties, bidprentjes, burgerlijke stand en bevolkingsregisters van de voormalige gemeente Heino.
- HCO Zwolle: DTB boeken en burgerlijke stand van de gemeenten Hellendoorn en Raalte.

J.K. Pruim-Reinders

Gebruik onbekend (1)

De heemkundevereniging is in het bezit van een aantal gebruiksvoorwerpen waarvan we niet precies weten waarvoor ze gebruikt werden. Om het gebruik van die voorwerpen goed te kunnen omschrijven hebben we uw hulp nodig.

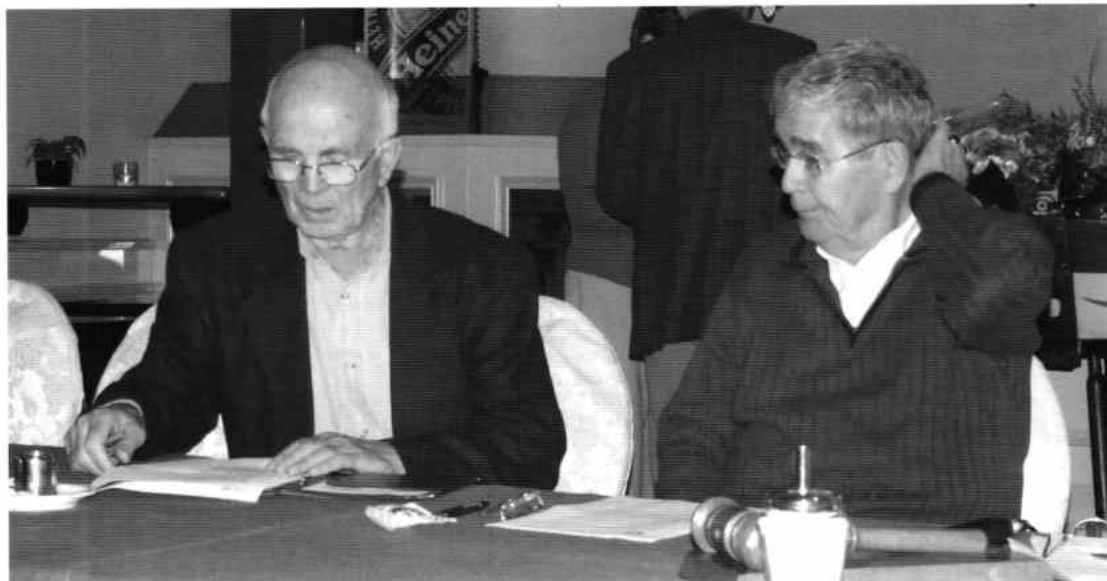
Het eerste voorwerp in deze nieuwe serie kregen we van een bakker uit Heino.

Het ziet er uit als een karwats maar dat is het niet. Het is een houten stokje met daaraan leren reepjes. Waarvoor zou een bakker dat gebruikt kunnen hebben?

Kunt u ons helpen, dan graag de reacties naar:

Jan Hageman,
Vlaminckhorstweg 28, Heino.
Telefoon 391332.

Algemene ledenvergadering 20 april 2006

De afgetreden bestuursleden Jan Hageman (links) en Henk Wessels (rechts).

In verband met de feestavonden, ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan, werd de algemene ledenvergadering een maand later gehouden dan normaal.

Tijdens het huishoudelijke gedeelte werden twee nieuwe bestuursleden gekozen. De heer G.J. Hageman en de heer H.J. Wessels hadden te kennen gegeven tussentijds te willen aftreden. Hiervoor kwamen de heren H. Hofman en D.J. Buitenkamp in de plaats. Zie ook de wijzigingen in de colofon.

De heer H.J. Bosman, voorzitter, hield een warm pleidooi voor een ruimere openstelling van de verenigingsruimte. Echter daarvoor zijn weer meer vrijwilligers nodig. Ook pleitte hij voor meer leden. Hij deelde mee, dat er binnenkort een ledenwerfactie van start zal gaan. Tevens werden zes dames in het zonnetje gezet die al vanaf de oprichting als vrijwilligster voor de vereniging werkzaam waren. Voor de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje' zijn dat de dames Arja Albrecht, Gerrie Berends

en Barbara Weller; voor de werkgroep 'Streektaal' Riek Elshof; voor de redactie Manna Stavorinus en voor het secretariaat Jennie Pruijm. Jennie kreeg behalve de bloemen ook nog een reischeque door de voorzitter aangeboden.

Tijdens de rondvraag vroeg de heer Ben Nijboer, voorzitter van het Dokter A. Doyersfonds het woord. Hij overhandigde Jennie Pruijm een bijzondere onderscheiding met een daarbij behorende oorkonde. Zij kreeg een beeld met inscriptie, dat speciaal voor deze gelegenheid was gemaakt. Een onderscheiding voor mensen die zich aantoonbaar en gedurende lange tijd onderscheidend verdienstelijk hebben gemaakt voor de dorpsgemeenschap in Heino.

Tot slot werd een quiz gehouden met oude historische gebruiksvoorwerpen 'Wie van de drie spreekt de waarheid'.

De nieuwe bestuursleden Henk Hofman (links) en Dick Buitenkamp (rechts).

Jennie Pruim ontvangt uit handen van de voorzitter van het Dr. Doyerfonds, de heer Ben Nijboer, de Bronzen Ploegschaar.

Alweer 20 jaar geleden

1986

Het jaar 1986 was voor Heino toch wel een heel bijzonder jaar. Marijke Donath heeft in het vorige nummer het eerste kwartaal onder de loep genomen. In dit en de komende nummers zullen we de kwartaalgrenzen overschrijden omdat een aantal gebeurtenissen kenmerkend is voor 1986. Zo is daar de komst van een nieuwe burgemeester maar daar is ook het grote televisiespektakel waaraan Heino deel heeft genomen en tenslotte het fantastische feest rondom Heino - 750 jaar. De laatste twee onderdelen bewaren we voor de komende nummers.

In het vorige nummer maakten we melding van het vertrek van burgemeester Berger naar Waalre. Tot opvolger van de heer Berger werd benoemd de heer A.W.P. van den Berg. Men had er in ambtelijke en bestuurlijke kringen in Tubbergen al wel langer rekening mee gehouden.

*Links: burgemeester Berger.
Rechts: burgemeester Van den Berg.*

Maar toch kwam de benoeming van gemeentesecretaris A.W.P. van den Berg tot burgemeester van Heino nog als een verrassing. Elf jaar gaf de nieuw benoemde eerste burger

van de 6700 inwoners tellende Sallandse gemeente mede leiding aan het bestuurlijk functioneren in Tubbergen. Daar komt nu een einde aan want op 1 augustus zal de heer Van den Berg in Heino aan de slag kunnen. Hij werd 42 jaar geleden geboren in Appeltern, een klein plaatsje aan de Maas, gelegen midden tussen de driehoek Nijmegen, Tiel, Oss. Na zijn middelbare schooltijd was hij achtereenvolgens in verschillende functies werkzaam in de gemeentes Bergharen, Druten, Oudewater, Vleuten/De Meern om op 1 april 1975 in Tubbergen benoemd te worden op de afdeling Algemene Zaken. Per 1 november 1975 werd Van den Berg aldaar benoemd tot gemeentesecretaris.

De bijzondere raadsvergadering in zaal Centraal - voorafgegaan door een rijtoer door het dorp met echtgenoot en beide wethouders - werd bijgewoond door een groot aantal genodigden. Nadat gemeentesecretaris J. Riepma het koninklijk besluit en de kennisgeving van de beëdiging had voorgelezen, sprak loco-burgemeester H.J. Neimeijer een welkomstwoord waarna hij de nieuwe burgemeester sierde met de ambtsketen. Na de officiële installatie werd nog door zeven sprekers het woord gevoerd. De heer Kleemans uit Kampen sprak namens de burgemeesterskring. Burgemeester Smal van Tubbergen zag zijn secretaris met leedwezen vertrekken. Op onnavolgbare wijze schetste burgemeester Schroos van Keerbergen de relatie tussen beide dorpen. Postcommandant Van der Horst sprak namens de groep Wijhe van de Rijkspolitie. Voorzitter Wijnhout sprak namens Plaatselijk Belang Lierderholthuis. De heer P.A.M. Vos sprak namens de Stichting Heija en overhandigde de nieuwe burgemeester een Heino's paspoort. Laatste spreker was pastoor Huffte van de Sint Pancratius parochie in Tubbergen. 'Als parochie staan we dit gezin node af. Er zal bij jullie wel eens sprake zijn van heimwee naar Tubbergen, maar jullie toekomst ligt nu in Heino en daar wens ik jullie al

het goede'. De heer en mevrouw Van den Berg gaan met hun beide kinderen, Angela en Martijn, wonen in de burgemeesters ambts-woning.

De Vereniging voor Heemkunde Omheining ziet geen kans om een oudheidskamer in de boerderij van Dijkslag aan de Stationsweg 9 te exploiteren. Wel streeft de heemkundevereniging naar een oudheidskamer op een andere plek. 'We blijven ons best doen en modderen intussen maar wat aan', zegt voorzitter Henk van der Veen. Breekpunt vormen de financiële lasten. Die zouden jaarlijks tussen de twintig en veertigduizend gulden belopen. De gemeente wil Omheining ook in de toekomst blijven helpen bij het vinden van een geschikte accommodatie voor een oudheidskamer.

De afdeling Heino van de Bouw- en Houtbond FNV heeft zes leden gehuldigd, die 25 of 50 jaar lid van de bond waren. Dat gebeurde tijdens een jaarvergadering die in zaal Oortwijn werd gehouden en was gecombineerd met de jaarlijkse feestavond.

Bondsraad lid Ben Leemhuis uit Wierden speldde de 78-jarige Jan Stappenbelt de gouden speld met robijn op in verband met zijn vijftigjarig lidmaatschap. De zilveren onderscheiding wegens het 25-jarig lidmaatschap kregen Jan Weertman, Jan Bosch, Anton Overgoor, Henk Lozeman en Klaas Seine.

In het bejaardencentrum De Maat heeft het echtpaar J. Pijl-Scheper het 70-jarig bruiloftsfeest gevierd. Het platina-jubileum, op zich een zeer bijzondere gebeurtenis, werd overgoten met heel veel bloemen en cadeaus van vrienden en bekenden. Ook een gelukstelegram van koningin Beatrix en een bezoek van loco-burgemeester H.J. Neimeijer viel het echtpaar ten deel op deze unieke feestdag. De heer Johannes Pijl is nu 92 jaar - mevrouw Grietje Pijl-Scheper is 88 jaar.

Met een eucharistieviering en een massaal bezochte receptie hebben honderden Heinoers afscheid genomen van Hein de Jong als pastor van de parochie Onze Lieve Vrouwe

ten Hemelopneming te Heino. Pastor De Jong is onlangs benoemd tot pastoraal medewerker in de parochie Twello, Bussloo en De Vecht, waar hij overigens zijn intrede al heeft gedaan. Behalve veel parochianen bezochten opvallend veel kinderen, vertegenwoordigers van andere kerkgenootschappen en mensen uit het onderwijs de bijeenkomsten. Tot grote hilariteit van de aanwezigen gooide Domina Bergsma de knuppel in het hoenderhok door aan te kondigen dat ze de vertrekkende pastor zou gaan kussen. Dan kan de krant schrijven: 'Zwangere dominee kust gehuwde priester in het openbaar'. Gezien het eropvolgende lachsalvo konden de aanwezigen de grap en de ironie wel waarderen.

De heer H.A. Egberink is benoemd tot secretaris-ontvanger van het waterschap Bezuiden de Vecht. Het algemeen bestuur ging tijdens een speciale vergadering in café-restaurant Urbana te Zwolle tot deze benoeming over. Er waren twee kandidaten opgeroepen en van de dertien uitgebrachte stemmen gingen er twaalf naar de heer Egberink. De heer Egberink is sinds 1964 financieel ambtenaar bij de gemeente Heino. Eerder was hij werkzaam bij de gemeenten Mijdrecht en Weerselo. Hij is getrouwd, woont sinds 1964 in Heino en heeft twee zoons (20 en 15 jaar).

De 64-jarige mevrouw W. Nijman had al twee maanden eerder voor de aardigheid mee gedaan aan een wedstrijd uitgeschreven door wasmiddelengigant Proctor and Gamble (van onder andere DASH en ARIEL) en nadien had ze er nooit meer over nagedacht. Maar op een vrijdagmorgen kwam het telefoontje van chef-fijn Tineke v.d. Vegte-Wessels van Super-Van der Worp met de mededeling dat Mevrouw Nijman winnares was geworden van een spiksplinternieuwe damesfiets. Haar winnende slagzin luidde: Was je nu met Ariël of Dash, hij komt mij altijd van pas: schoon is altijd mijn was.

In een voormalig noodlokaal van de christelijke basisschool De Gouden Emmer is het eerste districtskantoor van de Protestants

Christelijke Onderwijs vakorganisatie (PCO) op feestelijke wijze in gebruik genomen. Het kantoor is een experiment van deze bij het CNV aangesloten organisatie om dichter bij de leden te komen. 'We moeten de PCO als het ware in den lande een gezicht geven, zowel ten opzichte van de buitenwacht als tegenover onze eigen leden', aldus de heer L. ter Haar, landelijk voorzitter van de PCO. In Heino, naast de sporthal en de Gouden Emmer, is het eerste 'buitenkantoor' ingericht. Burgemeester A.W.P. van den Berg was verheugd over de komst van de PCO naar Heino. 'De opening van dit kantoor brengt een activiteit naar Heino die we tot nu toe nog niet kenden.

U spreekt over een experiment, maar wij als gemeente laten u vast weten dat we een permanentere vestiging toe zullen juichen'.

Met een schitterend geslaagde bazaar is een nieuw ontmoetingscentrum achter de R.K. kerk officieel geopend. Door vrijwilligers is met vereende krachten keihard gewerkt om de voormalige kleuterschool om te bouwen tot een doelmatig parochieel ontmoetingscentrum. Het gerenoveerde gebouw werd officieel geopend door een der meest actieve vrijwilligers, de heer B. Biesterveld. Naast veel activiteiten draaide entertainer Acco Hoppen het rad van fortuin volop. Voorzitter Bennie van de Slighte van de bazaarcommissie had al enige tijd voor de opening zich laten ontvallen voor 1000 gulden voor de bazaar zijn hoofd wel kaal te willen laten knippen. Vrienden zorgden voor een envelop met 1330 gulden zodat Mevrouw Sinnige de kappersschaar in de weelderige haardos van Bennie kon zetten waarmee de belofte werd ingelost.

'Ik wist al vanaf het begin dat ik de missie in wilde. Van kinds af aan wilde ik dat eigenlijk al. Maar eerst moest ik nog een aantal jaren in Nederland werken voordat ik uitgezonden kon worden'. Dit zijn enkele zinnen uit het levensverhaal van de tachtigjarige zuster Roberta Sieverding, die deze week een bijzonder jubileum vierde. Het was namelijk zestig jaar geleden dat ze is ingetreden in de Congregatie van

de Zusters van de Voorzienigheid. Nog opmerkelijk vitaal vertelt zuster Roberta dat ze op 18 februari 1926 is ingetreden in de Congregatie in Amsterdam. In 1931 ging haar wens in vervulling en vertrok naar Indonesië, waar ze in het onderwijs terecht kwam. Als religieuze onderwijzeres maakt zuster Roberta in Indonesië alle roerige jaren van nabij mee. In 1972, na een verblijf van 41 jaar aan de andere kant van de aardbol kwam zuster Roberta terug naar Nederland.

Bij een nachtelijke preventieve actie heeft de politie honderd niet afgesloten auto's aangehouden. Daarnaast bleken acht fietsen en een bromfiets niet op slot gedaan te zijn. Het opmerkelijke is, dat volgens de Heino'se APV de autobezitters niet - maar de rijwielbezitters wél strafbaar zijn. Bij de actie waren zes politieagenten betrokken. In de auto's, die niet afgesloten stonden geparkeerd op de openbare weg en opritten, werden waarschuwingfolders gelegd. Onder meer camera's werden op de achterbanken aangetroffen terwijl in twee auto's de sleutels nog in het contactslot zaten.

De politie van Heino heeft de dader te pakken die een steen op het fietspad langs de Zwolseweg heeft gelegd. Daar is toen een bromfietser over heen gereden en naar ten val gekomen. De 20-jarige Heinoër die als dader is aangehouden, heeft inmiddels spijt betuigd. Uit baldadigheid had hij de steen op het wegdek gelegd zonder de eventuele gevolgen te overzien. De bromfietser zal altijd een litteken in zijn gezicht en een aantal op zijn handen als herinnering aan het ongeval overhouden.

Het Armageddon van Reagan, de fundamentalisten en de televisiedominees in de Verenigde Staten en, wat dichter bij huis 'de bedenkelijke tendenties in de Evangelische Omroep'. Christenen en macht. Volgens dr. Wiebe Bergsma een gevaarlijk duo. De 30-jarige historicus schreef een opzienbarend boek over de Radicale Reformatie dat ook in de Verenigde Staten uitgegeven wordt en trekt voortdurend lessen uit het verleden. Bergsma is

voor zijn dagelijks brood bezig met het verleden, als wetenschappelijk medewerker van de Fryske Akademy. Maar hij is ook een kind van zijn tijd. Kruisraketten schieten bij hem in het verkeerde keelgat.

In zijn proefschrift Aggaeus van Albada (circa 1525-1587), Schwenkfeldiaan, staatsman en strijder voor verdraagzaamheid waarmee hij in 1983 het doctoraat in de letteren aan de Rijksuniversiteit in Groningen verwierf, beschreef hij een reeks bronnen over een relatief onbekende grootheid.

Tijdens een massaal bezochte receptie heeft de Coöperatieve Melkproductenfabriek Heino Krause afscheid genomen van twee van haar medewerkers: de heren H.J. Jansen of Lorkeers en H. Bekedam. Jansen of Lorkeers was gedurende 35 jaar als staladministrateur onlosmakelijk verbonden geweest met Heino Krause terwijl Bekedam hoofdcontroleur was van de fok- en controlevereniging. Bekedam besloot een dienstverband van 36 jaar in verband met het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd. Ruim vierhonderd bezoekers feliciteerden het tweetal met het positieve afscheid en wenste hen nog vele jaren vrije tijd en goede gezondheid toe. Achtereenvolgens werd het tweetal toegesproken door de heren A. Middag, voorzitter bestuur, ir. J. Sytsma, directeur, J. Blom, voorzitter personeelsvereniging, G. Stapel, oud-directeur, Groote Schaarsberg, Bond personeel rundveeverbetering, Schoot-Uiterkamp, gezondheidsdienst voor dieren, Van Domburg, Nederlands Rundvee Stamboek en de heer Lubbinge, Provinciale bond rundveeverbetering.

'Ik ben bang dat we over niet al te lange tijd een nijpend tekort krijgen aan vakbekwame schilders. Het is helemaal de tendens dat iedereen na de lagere school minimaal naar de mavo moet. Wie schilder wil worden doet dat via de mts en wil daarna meteen een leidinggevende functie. We krijgen daardoor gebrek aan knapen die op de ladder willen staan', zegt eigenaar Geerlig Nijland van het gelijknamige schildersbedrijf in Heino. Schildersbedrijf Nijland is ooit begonnen doordat

De toenmalige eigenaar van het schildersbedrijf Geerlig Nijland.

vader Dirk Nijland zijn verfwaren in een schuurtje aan de Stationsweg opsloeg en zich officieel liet registreren. Op 10 september 1936 om precies te zijn. In zijn eentje maakte Dirk de 10 jaar vol en verhuisde onderwijl in 1939 naar de Lemelerveldseweg. Een kippen-schuurtje werd de nieuwe werkplaats. De zaken gingen goed en in 1947 kon Dirk zijn eerste knecht aanstellen: Dirk Huisman. In 1968 werd het bedrijf omgedoopt tot 'Nijland en Zoon', en dat betekende de entree van Geerlig. Nog later werd het Nijland BV waar nu ruim 60 personen werkzaam zijn.

Aan de Paalweg is het hobbycentrum 'Houtland' geopend met het doorzagen van een balk door burgemeester Van den Berg. 'Houtland' is een zelfstandig opererende tak van de firma Willemsen. Door deze afsplitsing en uitbreiding zal ook het aloude pand van de firma Willemsen aan de Canadastraat de komende periode een drastische verbouwing ondergaan.

Voor de personele bezetting werkt 'Houtland' nauw samen met Willemsen IJzerwaren.

Henk Wessels

Toen en nu (17)

Toen

Zo zag de werkruimte van HELECO eruit toen het bedrijf in veevoerders nog volop in werking was. Overal stonden zakken opgestapeld. Het was er een stoffige boel. Hoeveel verhalen zouden de werknemers elkaar tijdens hun werk verteld hebben?

Nu

Zo ziet de werkruimte van de Vereniging voor Heemkunde "Omheining" er nu uit. Keurig ingericht met archiefkasten, een grote werk- en vergadertafel met stoelen en heel veel oude voorwerpen die elk hun eigen verhaal hebben. Misschien wel dezelfde als die toen verteld werden.

Foto: Giel Bisschop

Van de bestuurstafel

De vereniging 25 jaar oud

De twee feestavonden die werden gehouden op 28 en 30 maart zijn inmiddels weer voorbij. Ruim 500 leden waren hierbij aanwezig. Een mijlpaal waar wij met plezier op terugkijken.

Een kort verslag van de algemene ledenvergadering op 20 april kan men elders in dit contactblad vinden.

De paaswandeling was ook dit jaar weer een succes, maar liefst 543 wandelaars liepen de tocht over het oude landgoed van de familie Van Marle en over het vroegere buitengoed Het Ekencate of Klooster.

Tijdens de koffiepauze bij Klavertje Vier kon men de permanente expositie bezichtigen van Agnes Neimeijer. Zowel voor groot als klein, viel er wel iets te beleven.

De eerstvolgende ledenavond wordt gehouden op donderdagavond 14 september in het parochiezaaltje van de Rooms Katholieke kerk, ingang Paalweg. De heer W.B. van Pijkeren houdt dan een dialezing over 'De Kop van Overijssel'.

Inmiddels is de tentoonstelling Spreekende Foto's ten einde. De werkgroep Historische Gebruiksvoorwerpen houdt zich inmiddels bezig met een volgende tentoonstelling.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, hiervoor zijn cadeaubonnen aanwezig.

In memoriam

Op 19 mei overleed onverwacht

de heer Joop Kappert

Tijdens zijn vakantie werd hij besmet met de Legionella bacterie en deze bacterie werd hem fataal. Hij werd 70 jaar.

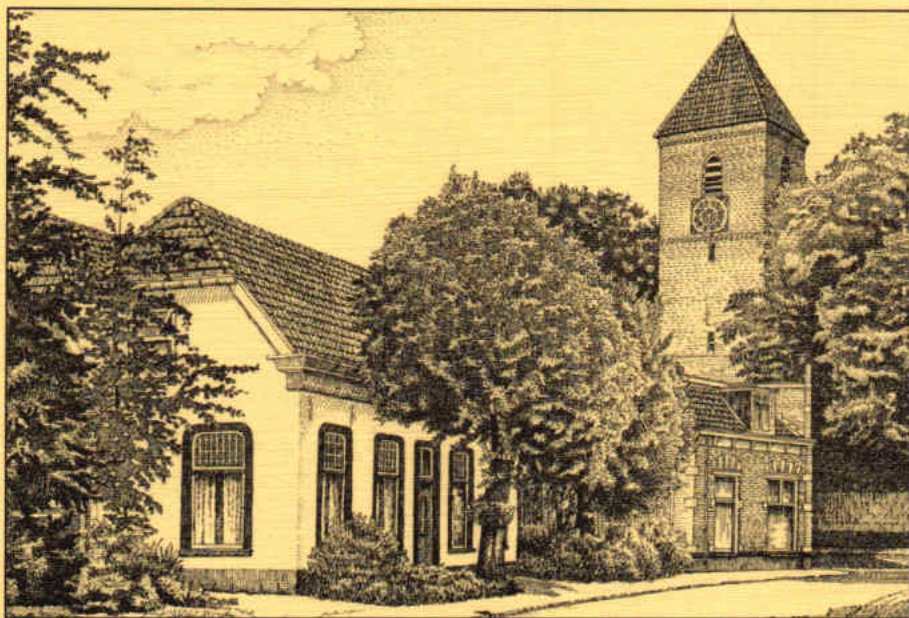
Joop was een actief vrijwilliger voor de vereniging.

Samen met de heer Willink vervaardigde hij de film 'Heino ons Heem' en de film 'Toen en Thans'. Verder maakte hij zich verdienstelijk bij het overzetten van oude films op video. Wij zullen hem missen in onze vereniging.

Zijn echtgenote Annie, kinderen, kleinkinderen en familie wensen wij voor de toekomst de nodige sterkte toe.

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

26e JAARGANG - NUMMER 3 - SEPTEMBER 2006

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,
Tel. 0572-391986

Postrekeningnr.: 2517412
Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271
Gironummer van de bank: 800093

Kontributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid
€ 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,
Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H.J. Bosman, *voorzitter*, Kerkpad 6,
8141 VV Heino, tel. 391889
J.K. Pruim-Reinders, *secretaresse*,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986
D.J. Buitenkamp, *penningmeester*,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873
G.H.M. ten Berge-Elferink, *Delmterweg 8*,
8141 PJ Heino, tel. 391803
M.J.M. Bisschop, *Grote Bisschop 23*,
8141 WK Heino, tel. 392499
H. Hofman, *Muntzstraat 11*,
8141 VP Heino, tel. 392593
J.H.M. Meulman-Kortstee, *Dolderstraat 8*,
8141 GK Heino, tel. 392560
G.M. Rosendaal-Kroes, *Nieuwe Wetering 7*,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798
G.J. Veltkamp, *Canadastraat 60*,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Boerderij- en Veldnamen

Contactpersoon: J. Peters, *Woolhuisweg 39*,
8141 RX Heino, tel. 391914

2. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

3. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

4. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruim-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

5. Geschiedenis

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino, tel. 392499

6. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,
Vlaminckhorstweg 28, 8141 GG Heino,
tel. 391332

7. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino, tel. 391803

8. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,
Woolhuisweg 2c, 8141 RX Heino,
tel. 392712

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, *Korenbloem 1*
8141 DG Heino, tel. 391698, *eindredactie*
J.K. Pruim-Reinders, *Acacia 25*
8141 TL Heino, tel. 391986
M.H. Stavorinus, *De Haarstraat 25*,
8141 EW Heino, tel. 392586
H.J. Wessels, *De Horst 18*,
8141 BA Heino, tel. 393495
A. van de Wetering, *De Haarstraat 33*,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
26e jaargang - nummer 3 - september 2006

INHOUDSOPGAVE

- blz. 54 Van de redactie
- blz. 55 Opoë verhalen - F. Lindeboom-Veldhuis
- blz. 57 Het verhaal achter de dingen (16) - J.H. Dubbelboer
- blz. 58 Spreekende foto's (65) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 60 Uit de school geklapt (25) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 62 Van de werkgroep 'Allegaardje' - A. Maijvisch
- blz. 65 Gebruik onbekend (2) - D. Weulink-Jansen
- blz. 66 Wie is wie? - Wie was wie? - M.H. Stavorinus
- blz. 68 De Kruzebrink - J. Tijhuis
- blz. 75 Al weer 20 jaar geleden - H. Wessels
- blz. 80 Van de bestuurstafel
-

Van de redactie

De Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' heeft haar duizendste lid kunnen begroeten. Het is de familie Koerhuis uit de Van der Beekstraat in Heino. In het volgende nummer van het contactblad zullen we aan dit heuglijke en historische feit uitgebreider aandacht schenken.

Het hoofdartikel van dit nummer gaat wederom over een boerderij: "De Kruzebrink". Jan Tijhuis heeft met heel veel inzet de geschiedenis van deze boerderij boven water gekregen. Het verhaal werd echter zo groot dat het nodig was er twee afleveringen van te maken. Het is interessant te lezen wat er zich rondom deze boerderij heeft afgespeeld.

"Al weer twintig jaar geleden" is dit keer in zijn geheel gewijd aan het 750-jarig bestaan van de gemeente Heino. Veel mensen zullen zich nog de vele festiviteiten en officiële handelingen herinneren die in 1986 plaats vonden.

Opvallend in de vaste rubrieken is de bijdrage van de kruidentuin "Allegaardje". Anjo Maijvisch laat u kennis maken met een zowel gewone als ongewone plant die voor veel doeleinden gebruikt werd, namelijk cichorei.

Aan de vaste rubrieken hebben we overigens een nieuwe toegevoegd: Opoe verhalen. Ongeveer vijftien jaar geleden hebben de heer R. Meindersma en mevr. F. Lindeboom-Veldhuis opnamen gemaakt van gesprekken met inwoners van Heino. Deze opnamen zijn op papier gezet en we willen u de levensgeschiedenis van deze mensen niet onthouden. We hopen u ook met dit nummer weer veel leesplezier te hebben verschaft.

De kopij voor het decembernummer verwachten we voor 1 november.

Namens de redactie
Dieni Weulink

Met dank aan de correctoren:

D. v.d. Klippe, J. Melenhorst, J. Peters en J. Tijhuis

Hendrik Jan Dijkslag en Martha Dijkslag-v.d. Kolk met hun zoon Berend Jan en dochter Maria Berendina (Mevrouw Beldsnijder).

In het geluidsarchief van de vereniging vonden we een aantal opnamen van inwoners van Heino die hun levensgeschiedenis vertelden.

Deze opnamen, die gemaakt werden door Rein Meindersma, hebben we omgezet in verhaaltjes, daarbij zoveel mogelijk gebruikmakend van hun originele uitspraken. Een aantal van deze mensen is helaas al overleden. Toch hebben we gemeend hun geschiedenis aan het papier te moeten toevertrouwen.

**Mevr. M. Beldsnijder-Dijkslag,
Twentseweg 28, Dalfsen**

Geboortedatum: 19-11-1902

Opname: R. Meindersma

Interviewster: V.J. Lindeboom-Veldhuis

Opnamedatum: 16-1-1991

Mevrouw Beldsnijder (Maria Berendina) is op 19 november 1902 geboren aan de Twentseweg 28 te Dalfsen. Haar ouders waren Hendrik Jan Dijkslag en Martha Asselina van der Kolk. Zij waren 6 februari 1902 getrouwd en hadden drie kinderen: 2 jongens en 1 meisje. Een broer van haar is overleden aan longontsteking. Een week voordat haar broer overleed is er brand geweest bij de familie Valk. Dit was in 1920. Het dienstmeisje van de familie Valk, Rika Onderdijk, is bij die brand omgekomen. Ook een zoon van de familie Valk, Hendrik, is toen bij die brand omgekomen. De jongste broer van mevrouw Beldsnijder woont nu op "t Moer".

Ze hadden vroeger twaalf burenen. Zij hielpen elkaar bij ziekte, bij het werk en ook als er een kind werd geboren. Als ze op kraamvisite gin-

gen, namen ze vaak een krentenbrood mee. Zij is vroeger naar de "Lenther" school geweest. Het was een klein schooltje met twee lokalen. Zij ging altijd lopend naar school. Er was toen nog geen verharde weg.

Ze is zes jaar naar school geweest en leerde er rekenen, taal, lezen, schrijven en aardrijkskunde. Meester Kampen was daar toen de meester en er was nog een juffrouw. Na schooltijd kreeg ze godsdienstles. Ze was 12 jaar toen ze van school kwam en thuis ging werken. Ook hielp ze wel eens bij de burens als dat nodig was. Ze heeft er nooit over gedacht om ander werk te gaan doen of om verder te gaan leren. Thuis moest ze vaak het paard aandrijven dat de "karnemöle" liet draaien. Soms ging ze wel eens bij familie logeren, "spinnen" noemen ze dat! Ze ging ook wel eens naar de markt in Zwolle. Later ging ze ook naar de meisjesvereniging in Heino.

Als ze voor iets op het gemeentehuis moesten zijn gingen ze naar Dalfsen, maar voor de overige zaken gingen ze altijd naar Heino. In de oorlog hebben ze een onderduiker gehad uit Zwolle, die bij de post werkte. Bij Linthorst was in de oorlog een ondergrondse. Ze heeft haar man leren kennen doordat hij bevriend was met haar broer. Ze zijn in 1927 in Heino op het gemeentehuis en in de kerk getrouwd. Het gemeentehuis was toen nog tegenover Bos. Zij en haar broer zijn op dezelfde dag getrouwd. Zij hebben ook op dezelfde dag belijdenis gedaan. Haar broer was twee jaar jonger dan zij. Hij wilde graag trouwen en toen is zij ook maar getrouwd. Op de trouwdag kwamen alleen de ooms en tantes. De tweede dag kwamen alleen 's avonds de burens en kennissen. Ze gingen bij haar ouders inwonen. Zij hebben 3 jongens en 2 meisjes gekregen. Eén jongen kwam pas na negen jaar. ("Dat noemden ze een naokommertie"). Ze hadden 't vroeger niet arm. Ze konden zich aardig goed redden. Zij vond 't werk op de boerderij wel leuk. Ze maakten zelf boter en in de oorlog werd er extra veel verbouwd. Het bij elkaar inwonen vond ze niet zo heel erg, maar af en toe had ze wel eens even met haar gezin alleen willen zijn. Vroeger moesten

ze in Heino naar de dokter Peel, dokter Van der Flier en dokter Doyer. De wijkverpleegster was toen zuster Kip. Bij overlijden van iemand kregen eerst de naaste burens bericht en die gaven het bericht weer door aan de andere burens. De burens brachten de familie en kennissen persoonlijk bericht. Hier kregen ze geld voor (het werd dan "aanbesteed"). Buurman Eilert noemden ze "Slikkeboard". Berend Snel bracht de overlijdensberichten ook wel door. Vanaf haar zestiende jaar heeft ze in klederdracht gelopen. Als iemand overleden was, mochten er in de vitrage geen bloemen zitten. Die vitrages gingen dan voor de ramen weg en dan kwamen er effen vitrages.

Ook mochten er om de schoorsteenmantel geen randjes met bloemetjes zitten. Vroeger had iemand die was overleden een doodskleed aan, gemaakt door de naaister of door een buurvrouw. De kist werd gemaakt door de Jolinks. Zij vindt dat zij het in haar leven goed heeft gehad. In haar vrije tijd ging ze vaak breien. Ook waste zij de witte mutsen van haar moeder en die maakte ze dan weer op. Ze had niet veel wensen.

Als zij af en toe naar haar kinderen kan gaan dan vindt zij dat goed! Ze heeft nooit loon gekregen, maar als ze iets nodig had, kreeg ze geld van haar ouders. Haar vader zat in 't bestuur van de Christelijke school. Vroeger ging ze ook wel eens op de fiets naar Harderwijk of naar Apeldoorn. Zondags deden ze vaak spelletjes: domino, ganzebord of ze zong bij het orgel. Zondags gingen ze vaak naar de kerk in Heino.

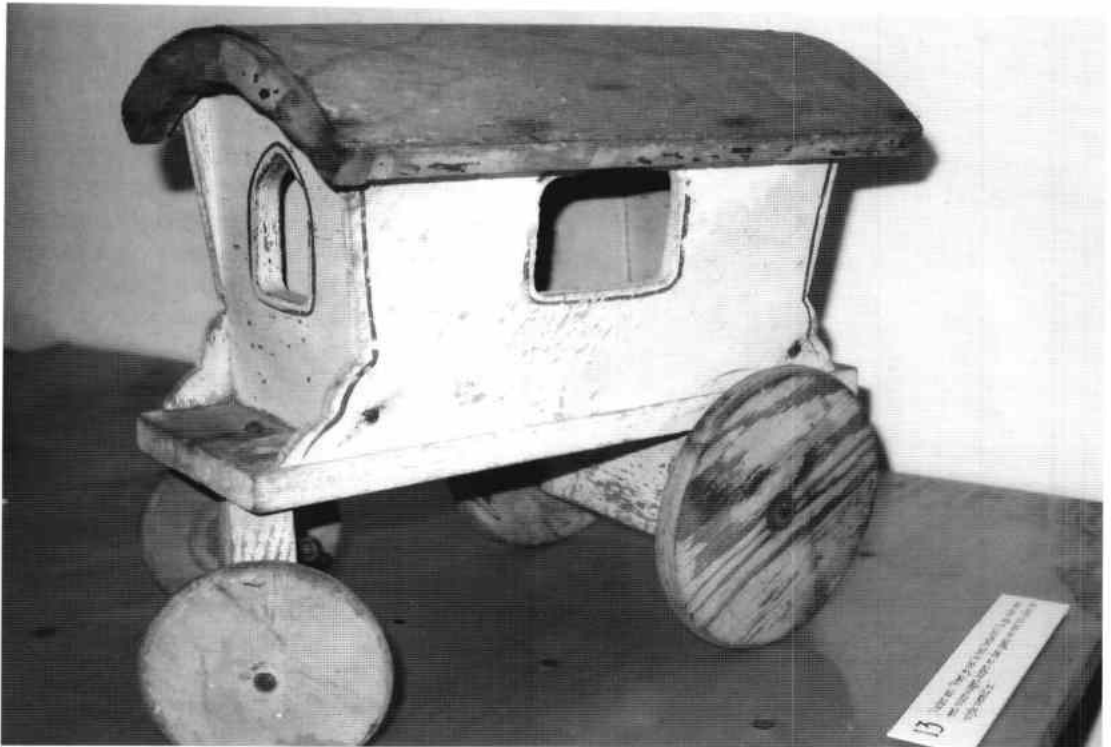
Fien Lindeboom

Maak kennis met onze activiteiten
via de website

www.omheining.net

met daarin ook foto's van de Pompdagen

Het verhaal achter de dingen (16)

Het woonwagentje

Mijn vader was een bijzondere man. Hij zat altijd vol plannen en vol avonturen, al vanaf zijn jeugd.

Helaas kwam er vaak niet veel van terecht, omdat hij een zwakke gezondheid had. Hij was een echte verhalenverteller en wij, als kinderen, waren dol op zijn verhalen.

Op een dag zei hij: "Weet je wat ik bedacht heb? Ik ga voor ons een woonwagen kopen en dan gaan we met z'n allen de wijde wereld in". Dat leek me wel wat! Ik was verreweg de jongste in ons gezin en was toen, denk ik, een jaar of zeven. Samen in de woonwagen op reis, wat zou dat gezellig zijn.

Naarmate de jaren voorbij gingen, begreep ik wel dat dat plan niet door zou gaan. In de jaren vijftig kwamen er in Drenthe nog wel eens woonwagens langs, getrokken door een paard. Ik droomde er dan van, dat wij dat ook nog eens zouden gaan beleven.

In 1995 was ik in Friesland om inkopen te doen voor onze antiekwinkel "De Duif", toen nog aan de Canadastraat, nu aan de Dorpsstraat.

Ik kwam bij een collega en daar stond hij: de woonwagen! Met de hand gemaakt van hout en helemaal bleek omdat alle kleuren verschoten waren.

Wat hij ook kostte: ik moest hem hebben!

In de winkel is hij nooit geweest en hij staat hier nu voor me in de kamer. Voorop twee kleine fotootjes van mijn vader en moeder. Het dak kan er af en binnenin bewaar ik kleine dierbare dingetjes van vroeger.

Mijn herinneringen gaan nu op reis. Met het woonwagentje.

J.H. Dubbelboer

Sprekende foto's (65)

Jan Hendrik Baarslag 1853-1935.

Jan Hendrik Baarslag wordt geboren op 29 augustus 1853 in de buurtschap Millingen onder Dalfsen, als zoon van Willem Baarslag en Geertruid Bekedam. Later verhuist hij met zijn ouders en broers naar de buurtschap Lenthe, waar hij ook de lagere school bezoekt. Hij trouwt op 25 januari 1882 met Hendrikjen van de Klippe, geboren te Wijhe 16 maart 1859, dochter van Gerrit Jan van de Klippe en Frederika Palm. Zij vestigen zich op de boerderij 'De Blankenvoort', Zwolseweg 38, Heino. Uit het huwelijk worden drie kinderen geboren, twee dochters en een zoon. Helaas overlijdt Hendrikjen van de Klippe al op jonge leeftijd. Zij wordt slechts 32 jaar oud. Vijf jaar later op 23 april 1896 hertrouwt Jan Hendrik Baarslag met Berendina Horstman die weduwe is van Hermannus van 't Ende. Uit het tweede huwelijk worden geen kinderen geboren.

Van kleinzoon Ir. Jan Hendrik Baarslag uit Meppel ontvingen wij onlangs een levensbeschrijving. In deze beschrijving lezen wij onder andere het volgende:

'De Blankenvoort' moet vroeger een soort spieker geweest zijn met een gracht er om heen. Ik herinner mij nog, dat er midden in het weiland een grote vijver lag die volgens mijn vader een stukje overgebleven gracht was. Ik heb er schaatsen geleerd. Later is de vijver dicht gemaakt. De zandweg langs de boerderij heette de Moersteeg. Het was een mooie laan met aan weerszijden bomen. Even ten noorden van de boerderij stonden aan de oostkant van de Moersteeg twee oude linden die herinnerden aan de vroegere inrit.

Van mijn grootvader kan ik mij herinneren, dat hij een lange man was.

Bij de keuring voor de militaire dienst in 1873 was hij 1,80 m lang. In die tijd eindigde de lengtegroei veel later dan nu het geval is, zodat hij 1,85 tot 1,90 m zal zijn geweest. Omdat zijn broer Gerrit was ingelijfd bij het regiment veldartillerie, kreeg grootvader vrijstelling wegens broederdienst. Hij was linkshandig. Om hem te dwingen rechts te schrijven werd op school zijn linkerhand op de rug vast gebonden.

Grootvader kon op latere leeftijd moeilijk lopen omdat hij een aantal malen een tia had gehad. Hij zat altijd in de mooie kamer, op 'n Heerd, in een leunstoel naast de kachel. Daar was vlakbij ook de bedstee waarin hij sliep. Grootvader moest omstreeks 1930 en de jaren daarna geregeld naar dokter Keiner, oogarts, in Zwolle en kreeg dan oogdruppels mee. Achteraf besef ik, dat hij last had van glaucoom. Lezen kon hij haast niet en zich bewegen werd ook een probleem. Mijn grootvader was in het verleden ouderling en notabele van de Ned. Herv. Gemeente in Heino. Hij was ook mede-oprichter van de Coöperatieve Stoomzuivelfabriek.

De volgende generatie die op 'De Blankenvoort' woont, is zoon Willem Baarslag. Hij is getrouwd met Janna Horstman, geboren op de boerderij 'Het Hoogeland' onder Windesheim bij Zwolle en dochter van Jan Asjes Horstman en Gerridina Zweers.

Willem Baarslag heeft veel functies bekleed in het maatschappelijk leven van Heino.

Uit de levensbeschrijving van Jan Hendrik Baarslag laten wij het volgende over zijn vader volgen:

Mijn vader was een man met veel gevoel voor humor. Hij was een goede boer en had als vakman voortdurend contact met de Rijks Landbouwvoorlichtingsdienst en met de Gezondheidsdienst voor Dieren. Al vanaf de jaren twintig, toen de tbc-bestrijding onder het rundvee op gang kwam, was zijn bedrijf tbc-vrij en dat is ook zo gebleven.

Hij was secretaris en later voorzitter van de Coöperatieve Landbouwvereniging, secretaris van de Coöperatieve Boerenleenbank, secretaris van de Coöperatieve Dorschvereniging, bestuurslid van de plaatselijke afdeling van de OLM, bestuurslid van de FLEC en bestuurslid van het Coöperatief Accountantskantoor te Zwolle. In de crisisjaren was hij voorzitter van de plaatselijke landbouwcrisisorganisatie, in die tijd ook nog enige jaren lid van de gemeenteraad van Heino en lid van het College van notabelen van de Hervormde Kerk. Mijn vader was heel wat avonden aan het vergaderen en soms was hij ook overdag op pad. Hij mocht dat graag doen.

Ondanks alle drukte hield hij zijn bedrijf goed in de gaten. In het begin van de jaren vijftig was hij van plan om het wat rustiger aan te doen. Dat vond mijn moeder ook een heel plezierig idee. Helaas is het zover niet gekomen. Hij was 's middags met de paarden aan het ploegen en midden op het perceel kreeg hij een hartaanval en overleed ter plaatse.

De paarden waren zo mak, dat ze rustig bleven stilstaan alsof ze begrepen, dat er iets mis was. 's Morgens was hij nog naar de Heinose markt geweest en had met ken-

nissen een kopje koffie en een borreltje gedronken. Dat was op maandag 9 augustus 1954.

Gelukkig was zoon Berend met Hendrik Valk ter plekke bezig een paard te beleren, zodat zij ook de helpende hand konden bieden.

Een kort familie-overzicht.

Jan Hendrik Baarslag.

Geboren: Dalfsen 29 augustus 1853.

Overleden: Heino 1 juni 1935.

Zoon van: Willem Baarslag en Geertruida Frederika Bekedam.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: Ned. Herv.

Adres: Heino, Zwolseweg 38, boerderij 'De Blankenvoort'.

1e Huwelijk: Dalfsen 25 januari 1882 met Hendrikjen van de Klippe, geboren Wijhe 16 maart 1859, overleden Heino 19 mei 1891. Dochter van Gerrit Jan van de Klippe en Frederika Palm.

2e Huwelijk: Heino 23 april 1896 met Berendina Horstman, geboren Zwollerkerspel 1848, overleden Heino 9 juni 1924. Dochter van Jannes Horstman en Evertje van der Voorde, weduwe van Hermannus van 't Ende.

Kinderen:

1. **Geertruida Frederika**, geboren Dalfsen 14 april 1882, overleden 30 december 1965, gehuwd Heino 11 november 1909 met Flip Teunissen, geboren Dalfsen 1877.
2. **Gerridina Willemina**, geboren Heino 9 december 1883, overleden 24 januari 1965, gehuwd Heino 5 februari 1914 met Jan Reuvekamp, geboren Zwollerkerspel 1886.
3. **Willem**, geboren Heino 3 april 1888, overleden Heino 9 augustus 1954, gehuwd Heino 2 mei 1918 met Janna Horstman, geboren Zwollerkerspel 22 september 1890.

Wat de boerderij 'De Blankenvoort' betreft: de Duitsers hadden in het voorjaar van 1945

in de weilanden rond de boerderij stellingen gebouwd, hetgeen veel gevaar opleverde voor de familie Baarslag. Bij het naderen van de bevrijders werd besloten de boerderij te verlaten. Gelukkig maar, want op 12 april 1945 werden de boerderij, de schuur en de hooibergen door de Canadezen in brand geschoten en totaal verwoest. Hierbij gingen heel veel 'familiestukken' verloren.

Er werd tijdelijk onderdak gevonden bij de familie Hofmeijer in de Veldhoek. Daarna woonde men in de ontruimde loods van de werktuigenvereniging. Een paar maanden daarna werd een boerderijtje betrokken aan de Zwolseweg op zo'n honderd meter afstand. Van daaruit kon men de bouw van een noodstal

zien gebeuren. Zo kon het vee tegen de winter weer op stal. De wederopbouw van de boerderij in de jaren 1950-1951, dus pas na vijf jaar, heeft Willem Baarslag heel veel zorgen gegeven.

J.K. Pruim-Reinders

Geraadpleegde bronnen:

- Levensbeschrijving door Ir. J.H. Baarslag te Meppel.
- Familiekroniek van het geslacht Baarslag samengesteld door Ir. J.H. Baarslag 1980.
- OLM = Overijsselse Landbouw Maatschappij.
- FLEC = Federatie van Landbouwwerktuigen Exploiterende Coöperaties.

Uit de school geklapt (25)

In de zomer van 1929 zijn er twee klassenfoto's gemaakt van de school in Laag-Zuthem. De onderwijzers zijn: links meester R. Nijwening en rechts het hoofd van de school meester H.J. Drok. Op foto II heeft meester Nijwening, Anna van der Linde op de arm.

Mocht u kinderen herkennen op de foto of aanvullingen hebben, dan horen wij dat graag van u. Als u nog in het bezit bent van schoolfoto's van de school in Laag-Zuthem van voor de Tweede Wereldoorlog, laat het ons dan weten. De mogelijkheid bestaat om foto van foto te maken, zodat u uw eigen foto kunt houden. Een reactie wordt zeer op prijs gesteld.

Naar aanleiding van de schoolfoto in de vorige "Omheining" mochten wij van de heer A. v.d. Vegt een reproductie maken van een familie- en een klassenfoto.

Werkgroep documentatie;

Manna Stavorinus, de Haarstraat 25,
8141 EW Heino, tel. 0572-392586.
Jennie Pruim, Acacia 25,
8141 TL Heino, tel. 0572-391986.

Foto 1.

Foto 2.

Van de werkgroep Kruidentuin 'Allegaardje'

Cichorei - van bitter en zoet

Het blauw van de bloemen van de Cichorei is heel bijzonder, echt hemelsblauw. Deze plant staat altijd wel ergens in de Kruidentuin Allegaardje, want zij zaait zich goed uit. In de negentiende eeuw werd van de gemalen wortels van Cichorei een cafeïnevrije drank gemaakt, waarvan sommigen vinden dat deze lijkt op koffie. Dat deed men ook in de bezettingsjaren 1940-1945 en men noemde die surrogaatkoffie. De meesten zullen Cichorei daar van kennen.

De Wilde Cichorei die in onze kruidentuin Allegaardje staat - **Cichorium intybus** - is een winterharde vaste plant uit de Compositenfamilie, een pionier, die graag groeit op braakliggende grond net als de Kamille en de Klaproos. Het is een stroomdalplant, wat wil zeggen dat ze te vinden is in het rivierengebied. De prachtige hemelsblauwe bloemen gaan alleen open als de zon schijnt; als het te warm wordt vallen ze af. Je kunt de klok gelijk zetten op dit kruid: de bloemen openen zich bij zonsopgang en sluiten zich precies vijf uur daarna. De stengel is hol en gerimpeld, hard en houtig en bevat een bitter melksap, de hoogte is 30 tot 150 cm. De stengel maakt veel zijtakken, Cichorei heeft dus veel ruimte nodig. Het blad is gekarteld en aan de onderkant harig, meer naar de top wordt het blad kleiner en spitzer. Cichorei heeft een lange breekbare penwortel met een zeer bittere smaak. De plant heeft graag een open zonnige plek.

Naam en geschiedenis

Cichorei is sinds de Oudheid een gebruikspant geweest, was het niet om haar geneeskrachtige werking (voor bijvoorbeeld oogkwalen), dan wel in de keuken. De naam Cichorium is samengesteld uit de Griekse woorden 'kioo', dat 'weggaan' betekent en 'choorion', dat 'naast het veld groeiend' betekent, een vrije vertaling voor "ik ga langs het

veld". 'Intybus', betekent 'melksap' en is een leenwoord uit het Arabisch. Cichorei heeft veel volksnamen zoals Bittere Pee, Duitse Koffie, Kaartjesbloem, Lof, Suikerij, Verwende Juffer, Vriend van de Lever, Wegwachter, Witte Poot, Brusselsche suikerij en Zwijnensla.

2000 jaar voor onze jaartelling werd in Egypte al Cichorei verbouwd op de Nijloevers. De boeren lieten de kleine graantjes met hun spijsvertering-bevorderende eigenschappen roosteren op platte stenen. Uit deze periode stamt ook het eerste bekende document over

de Cichorei: de Papyrus van Ebers. Via de Griekse beschaving raakte ook de Cichorei zowat overal in de oude wereld bekend. In de eerste eeuw was Pedianos Diosoride, een Griekse arts in het Romeinse leger, de eerste om de plant heilzame eigenschappen toe te schrijven. Weldra breidde het gebruik van de plant zich langzaam uit over heel het Romeinse rijk en ook daarbuiten, in de Arabische wereld, India en China. De bladeren werden gegeten als groente of sla. Het aftreksel van de wortel werd algemeen gewaardeerd om de heilzame invloed op de lever, nieren en maag. In het joodse Seidermaal bij Pesach werd het vroeger waarschijnlijk als het bittere kruid gebruikt (tegenwoordig mierikswortel). In de Middeleeuwen werd Cichorei al rond 800 genoemd in kruidenboeken. Het wordt vermeld in de beroemde kruidenlijst van het klooster van Sankt Gallen in Zwitserland. Tijdens de Renaissance in de 16de eeuw werd de geneeskundige toepassing van de Cichorei algemeen verspreid. Zowel de wortels als de bladeren, bloemen en zaden werden hierbij benut. In de zeventiende eeuw raakte de plant echter uit de gunst van de kruidendokters en werd een algemeen consumptieproduct.

Deze plant komt ook in veel volksverhalen voor: een Duits verhaal gaat over een jonge vrouw die haar geliefde verloor en wenend langs de kant van de weg neerviel. Daar veranderde ze plotseling in hemelsblauwe bloeiende cichorei, waarvan de bloemen sindsdien lijken op de ogen van de jonge vrouw.

Gebruik als groente

Vanuit Zuid-Europa kwam Cichorei als gebruikspant naar noordelijker streken. In de loop van de zeventiende eeuw trokken rijke stedelingen hier vanuit de warme, stinkende stad naar de gezonde lucht op het platteland: ze brachten er de zomermaanden door in prachtige buitenhuizen die zij lieten bouwen. Men kweekte er zijn eigen bloemen, groenten en fruit en ook honing, vis, vlees en wild waren vaak afkomstig van het eigen landgoed. Het eerste oorspronkelijk Nederlandse kookboek "De verstandige kock" uit 1667 bood de rijke stadsmens met eigen buitenplaats vooral re-

cepten voor eenvoudige gerechten met 'eerlijke' producten van eigen kweek en vangst. Zo staan er relatief veel recepten voor verse groenten en salades in dit kookboek. Jonge Cichoreibladeren kunnen als groente worden gegeten, gestoofd of rauw in salades, maar ze smaken erg bitter en daarom worden ze vaak met andere bladgroentes gemengd.

Van rauwe saladen te bereyden

Neemt kroppen latouwe [= kropsla], krul-salaet, vette of koorn-salaet, ook de uytspuysels van de paerde-bloemen [= ook bekend als molsla], oft wilde cichoraye [=Cichorei], oock uytspuysels van cichoray-wortels, endivie, of roode en witte kool, of komkommers, 't geen men best heeft, ofte in de tijd is, en een van alle wel schoon gemaect zijnde, wordt met goede olie van olijven, azijn en sout gegeten: over de sommige worden g hebruyckt toekruyden, yeder tot believen, doch de gemeene [= gewone, meest gebruikelijke] zijn kars [= (tuin)kers], nepete [= nepeta, kattenkruid], porseleyn [= postelein], pimpernel, raket [= raketsla, rucola], dragon, boteris [= ???]; oock doet men daer over de bloemen van buglos [= ossentong], bernagie [= borage of komkommerkruid], roosen en goudtsbloemen: men eet dese sala oock wel met gesmolten boter en azijn te samen gewelt, in plaets van olie en azijn, tot yeders believen.

In feite is de hele Cichorei-plant bruikbaar: het blad als salade, als gestoofde groente, stampot of in soep. De wortel als gekookte groente (en als koffiesurrogaat). De bloemknoppen om in azijn in te maken en de bloem als garnering in salade en gesuikerd op gebak.

Oogsten kun je dit kruid het hele jaar door maar het best is toch wel in het najaar. Je kunt er ook mee verven! Kook het blad en je krijgt een prachtige diepblauwe verf.

Witlof en de Andijvie zijn gecultiveerde vormen van de Cichorei die in het begin van de 20ste eeuw zijn ontstaan. Verder horen ook groenlof, roodlof en radicchio (allemaal bladgroentes) bij de Cichoreifamilie.

De gebrande wortel

Aan de vooravond van de Franse Revolutie was Cichorei net zo'n modedrank als koffie. De verwerking van de wortel tot koffiesurrogaat werd algemeen op het eind van de 17de eeuw en nam een hoge vlucht tijdens het Continentaal Stelsel van Napoleon. Door dit in 1806 afgekondigde handelsembargo van Napoleon tegen Engeland waren tropische en subtropische producten als thee en koffie erg schaars en duur geworden. Daardoor zocht men toevlucht tot een vervanger van koffie. In heel Nederland, België en Noord-Frankrijk kwamen bedrijven die zich bezig hielden met het drogen en branden van de Cichoreiwortel voor surrogaatkoffie. In België ontstonden rond die tijd de eerste kwekerijen in Oost-Vlaanderen. In de loop van de 19de eeuw kende de Cichoreinijverheid een gestadige groei.

In 1753 openden Egbert Douwes en zijn vrouw Akke Thijsses hun winkel in koloniale waren aan de Midstraat in Joure en legden zo de basis voor de fabrieken van Douwe Egberts van tegenwoordig. Zij verkochten er producten die 'tot de genoegens van het dagelijks leven behoren'. Tot in de Eerste Wereldoorlog ging een grote verscheidenheid aan waren over de toonbank: Koffie, tabak en thee waren de belangrijkste producten. Verder werden kandij, suiker, rijst, vermicelli,

blauwsel, Cichorei, kaneel, saffraan, stroop, azijn, chocolade, Goudse pijpen en zuidvruchten verkocht.

Na het oogsten worden de wortels gewassen, gesneden en gedroogd (de gesneden en gedroogde wortelstukken noemt men Cichoreibonen), vervolgens worden de stukken ge-roosterd en aan een fermentatieproces onderworpen. Hierbij verdwijnt de in de wortels aanwezige bittere stof grotendeels en wordt de inuline uit de Cichorei omgezet in karamel. De Cichorei wordt aan koffie toegevoegd om de geur langer te bewaren. In tijden van schaarste heeft ze de koffie in vele gezinnen geheel vervangen. Naast Cichorei wordt ook een fijngemalen product bereid dat peekoffie (pee = wortel) werd genoemd.

Het blauwe busje en het glazen potje:

Op 9 augustus 1867 begon Herman Buisman, grossier en koffiebrander in Zwartsluis, 'koffijstroop' te maken. Toen koffie later weer in grotere hoeveelheden op de markt verscheen, bleef men Cichorei gebruiken als 'koffietoevoegsel'. Men was eraan gewend geraakt en bovendien was het drinken van pure koffie ook na het Continentale Stelsel erg duur gebleven. Maar na verloop van tijd ging vooral in Nederland het drinken van Cichorei tegenstaan. Men ging zoeken naar andere, minder bittere koffiearoma's. Zo werd 'koffijstroop' gevonden, verkregen door het branden van glucose.

Ook Herman Buisman ging koffijstroop maken. Het was echter diens zoon Roelof die het recept vond dat later beroemd is geworden als Buisman Gebrande Suiker. Het werd een begrip en Buisman werd de soortnaam voor gebrande suiker. Tot 1905 werd Buisman G.S. uitsluitend verhandeld in ijzeren bussen van 10 tot maar liefst 100 kilo. De klant in de winkel kreeg haar Buisman in een puntzakje, al dan niet vermalen met een onsje gemalen koffie. In 1905 werd het bekende blauwe busje geïntroduceerd. Het blikje bepaalde lange tijd het 'gezicht' van Buisman.

De firma Buisman maakte na de oorlog van Cichorei 'koffie-extract'. Koffiezetten zonder een schepje Buisman deed niemand. Maar een 'Buismanbusje' is tegenwoordig een curiosum.

Moderne plant

De vraag van de consument naar vetarme en minder calorierijke levensmiddelen heeft van Cichorei weer een heel moderne plant voor de voedingsmiddelenindustrie gemaakt.

Tegenwoordig wordt Cichorei weer op vrij grote schaal verbouwd voor de productie van inuline en fructose. Hiervoor zijn verschillende rassen geselecteerd, die een betere wortelvorm, een hogere wortelproductie en een hoger gehalte aan inuline hebben dan de oorspronkelijk wilde Cichorei.

Inuline kan vet en suiker in voeding vervangen zonder dat de smaak achteruitgaat, zodat het als een laagcalorische voedingsvezel wordt beschouwd. Fructose wordt gebruikt als natuurlijke zoetstof in frisdrank, ijs of bakkerijwaren. In heel Nederland ligt tegenwoordig ruim 5000 hectare waar Cichorei op wordt verbouwd.

Het nonnetje in het klooster van San Galgano moest hartelijk lachen toen ze van mij hoorde dat de Nederlanders vroeger van Cichorei een kopje koffie maakten. Een vervanger voor het Italiaanse kopje café kon ze zich niet voorstellen. De nonnen gebruikten Cichorei als sla en verkochten zelfgemaakte Cichorei-zeep die hun huidjes heerlijk zacht hield.

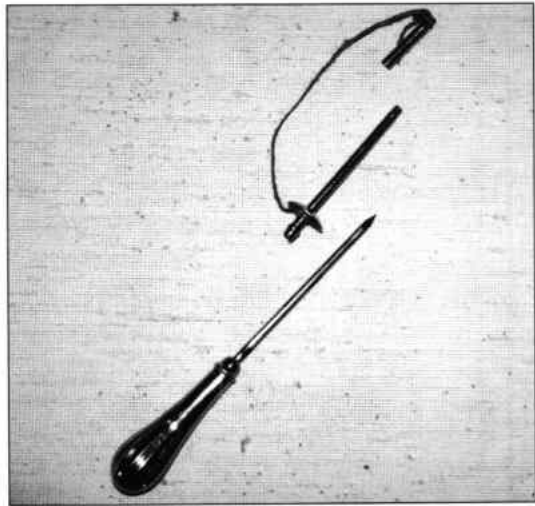
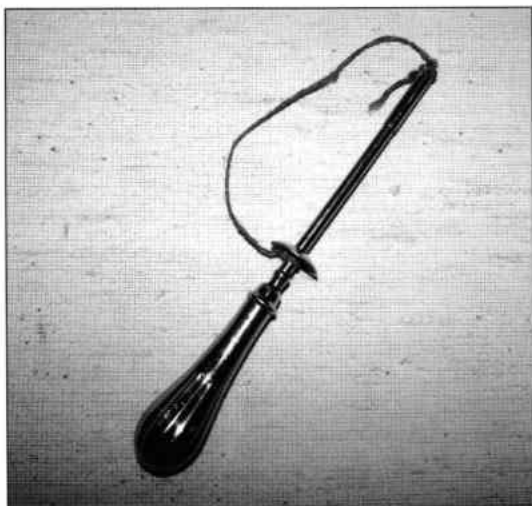
Anjo Maijvisch

Gebruik onbekend (2)

De heer Jan Roelofs van de Verversweg vroeg zich af waar dit voorwerp voor diende. Het is afkomstig van zijn grootvader, die een boerderij had. Het gebruiksvoorwerp is een zilverkleurig soort priem met daarop een hulsje dat uit twee delen bestaat. De lengte is ongeveer 18 centimeter en in het handvat is een 5 gegraveerd. Het bovenste en middelste deel is met een touwtje verbonden. Waarschijnlijk met als doel de twee delen bij elkaar te houden. Denkt u te weten waarvoor dit voorwerp dient, dan graag een reactie naar:

Jan Hageman, Vlamincckhorstweg 28, telefoon 391332.

Reactie vorig voorwerp. De heer Verweij uit Zwolle wist te vertellen dat het voorwerp gebruikt werd in de bakkerij. Een bakker gaat niet alleen om met deeg maar ook met vuur. Indertijd werden takkenbossen gebruikt bij het stoken van de oven. Het voorwerp werd gebruikt om het vuur te doven dat door het wegspringen van vonkjes was veroorzaakt.

Wie is wie?

Een foto van een versierde tuin in de Klompstraat tijdens de feesten ter gelegenheid van het 750-jarig bestaan van Heino in 1986.

Wie weet welke woning dit is?

Wie herkent de dames op deze foto?

We hopen op uw reactie!

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25, 8141 EW Heino, tel. 0572-392586.

Wie was wie?

Op de foto geplaatst in het juninummer zijn verschillende reacties binnengekomen, maar niemand wist zeker of het de juiste winkel was. De namen van de personen zijn niet bekend.

De volgende namen zijn doorgegeven:

de winkel van Vorrink, nu Dorpsstraat 71, de winkel van Mevr. Jorink, nu Schlecker en de winkel van Van Wifferen, Vlaminckhorstweg 2, nu Hermiens Zelfmaakmode. De foto werd gemaakt rond 1915/1916 door Overmars.

Op het raam boven de deur staat waarschijnlijk de naam Th. Vlierhuis, misschien komt er nog iemand op de juiste naam. We horen het dan graag.

Onze hartelijke dank aan:

Dhr. B. Groot Beumer, Dhr J. Dijkstra, Dhr. D. Pothof, Mw. L. van Dorp-Doyer en Mw. A. Ruitenberg.

De Kruzebrink

Over mensen die in 1842 betrokken waren bij de verkoop van de Kruzebrink, of bij het pachten ervan in latere tijden (1)

Cornelis en Arnolda Boelens-Osse
Johannes S. Booghmans
Johan C. Haersholte van Haerst
Jan en Jansje Harkamp-Mulder
Jans en Anna Hilgenkamp-Kolkman
Matthieu J.V. Kramer
Gerrit Luttenberg
Adrianus en Grietje van Mullem-de Graaf

Gerrit Willem en Johanna Niens-Damman
Hendrik L. Nilant
Herman en Maria Nijboer-Kouwert
Willem Royer
Alexander van Sonsbeeck
Jan van Sonsbeeck
Willem Tobias
Arnoldus J. Vos de Wael;

De gronden rond ter Heijne die al in de oude tijden geschikt waren gebleken voor landbouw, lagen op hooggelegen dekzandruggen in de stilte van het wijde, welhaast onbewoonde middeleeuwse land van Salland; de wat lagergelegen gebieden daaromheen werden gewoonlijk gebruikt voor veehouderij.

Twee van zulke dekzandruggen liggen noordwestelijk van ter Heijne: de ene heet de Zandsteegrug waarover al sinds eeuwen de Zuthemerweg loopt. De andere ligt iets noordelijker en is nooit aan een naam toegekomen. Al ongeveer duizend jaar ligt daar een

eertijds belangrijke weg die oorspronkelijk de Groote Route heette maar die nu, honderden jaren later, luistert naar de naam Twentseweg. Iets ten zuiden van deze weg werd in de Middeleeuwen, waarschijnlijk al in de tweede helft van de veertiende eeuw, een boerderij gebouwd die al vanaf het begin met de naam de Cruysebrinck door het leven is gegaan. Zoals je ziet is er door de mensheid de eeuwen door aan het schrijven van die naam nogal wat geknutseld; uiteindelijk werd het de Kruzebrink (afb.1).

De Kruzebrink (afb.1).

Dat de boerderij al voor het jaar 1400 bestond is gebleken uit een heel oude akte waarin een ruiling van twee stukken grond in de marke Lenthe wordt beschreven. Het ging om een ruiling tussen twee vooraanstaande Zwolse heren. De één was burgemeester (Gerbrand then Bussche), de ander was prior van het Zwolse klooster Bethlehem (Johan de Waele). In die akte wordt de ligging van beide stukken grond nauwkeurig beschreven, waarbij eensklaps de naam de Crusebring voor ons opduikt. Het gedeelte van de akte waarin de burgemeester Then Bussche zijn stuk grond overdraagt aan Johan de Waele ziet er als volgt uit:

"In 't jaer ons Heren dusent vierhundert ende achte, op sente Andriesavent des hilgen apostels (28 november 1408) (...) omme eyn stucke landes in den kerspel van Dalfsen in Lenther marcke, daer

an die naestghelaandet is an (grenst aan) dat Holthuyser slach

an de westersyd Boldewyn van de Laere,

an die suydsyd Rolef van Ittersum ende die Raede, ende

an die oestersyd die Soevenvoert,

streckende (liggende) myt enen smalen eynde an den Crusebring.

In al dusliken vorwerden dat elckerlyc syn land van de anderen hebben ende holden sal, kummerloes (vrij) van allen onraede (kosten, verplichtingen)".

De bouw van de hoeve luidde het begin in van een periode van ongeveer 450 jaar. Aan het eind ervan besloot de gemeente Zwolle, die in de franse tijd bezitter was geworden van een aantal Heinose boerderijen, om de Kruzebrink te verkopen. Over dit besluit, de uitvoering ervan en hoe het in de 19e en 20e eeuw verder ging met het bedrijf en de bewoners bestaat een lang verhaal met vele medespelers die hierboven al even naar voren kwamen om zich aan ons voor te stellen!

De verkoop

Een poging, teleurstelling.

De stedelijke autoriteiten vatten in 1821 het plan op om af te komen van de voor die tijd

grote stadsschuld van f 169.981,-. Een onderzoek had naar voren gebracht dat in ieder geval een flink deel van die schuld kon worden weggewerkt met de opbrengst van 8 Zwolse boerderijen, als die zouden worden verkocht. Een aantal ervan lag in de gemeente Heino, waaronder *de Davenschot* en *de Kruzebrink*. De eerste werd getaxeerd op f 6.900,-, de tweede op f 5.625,-.

De totale opbrengst van de acht boerderijen zou op ongeveer f 60.000,- kunnen uitkomen. Men wilde ze niet als één geheel verkopen want dat zou de totaalopbrengst niet ten goede komen.

Tenslotte, zo werd besloten, zou, als de taxatiewaarde van een boerderij niet werd gehaald, de verkoop ervan niet doorgaan.

En wat dacht je? Precies, de taxatiewaarde werd niet gehaald, noch bij de Kruzebrink noch bij de Davenschot. Het feest ging dus voor de gemeente Zwolle voorlopig niet door. Ergens in het stadhuis verdween het plan dan ook volgens de ook in die dagen al bestaande "onderste bureaula-theorie" en kwam daaruit pas weer te voorschijn in 1842!

Nog een poging, succes

Een advertentie in de *Overijsselsche Courant* (afb. 2).

Pas op vrijdag 19 augustus 1842 werd er een nieuwe poging tot verkoop ingeluid, niet met klokgelui maar met de hierbij afgedrukte advertentie in de *Overijsselsche Courant*, die destijds alleen nog maar op dinsdag en vrijdag verscheen, met ongeveer 8 pagina's. Wat een tijd! Onder toezicht van de notarissen Kramer en Nilant zouden op woensdag 31 augustus in het Zwolse stadhuis de boerderijen *de Davenschot*, *Bokkelaar*, *Zeegsveld*, *het Gruwel* en *de Kruissebrink* worden ingezet, die gelegen waren in de gemeente Heino, in de buurtschap Lenthe.

Alles wat tot de verschillende boerderijen behoorde werd voor die gelegenheid per boerderij in percelen ingedeeld. Wat betreft *de Kruzebrink* waren het er vier.

Het 1e perceel

Dit bestond uit het huis, een schuur en een

Do Notarissen M. J. V. KRAMER en Mr. H. L. NILANT te Zwolle, zullen op *Woensdag den 31sten Augustus 1842*, des voormiddags ten tien uren op het Stadshuis te Zwolle doen inzetten, en veertien dagen daarna *den 14den September* aanstaande, op tijd en plaats voorschreven, verkoopen:

De BOEREN ERVEN het *DAVENSCHOT*, *BOKKELAAR*, *ZEEGSVELD*, het *GRUMEL* en *KRUISSEBRINK*, alle gelegen in de Baarschap *Lenthe*, Gemeente *Heino*, en zulks in zoodanige percelen, als waarvan tien dagen voor den inzate, gedrukte lijsten ten Kantore van al de Notarissen te *Zwolle* en ter Stedelijke Secretarie aldaar, verkrijgbaar zullen zijn, terwijl de Veil-Condities in tijds ten Kantore van eerstgemelden Notaris zullen voorleggen, en verdere informatie bij de met dezen Verkoop belaste Notarissen te bekomen zijn, die ten dage der Slag mede zullen verkoopen: eenige perceelen *DENNEN BOOMEN*, staande op het *Kruissebrink* en het *Grumel*. Ook zal op tijd en plaats voorschreven, ten overstaan van den te *Zwolle* residerenden Notaris, Mr. B. R. ROIJER worden ingezet en verkocht het *PLAATSJE*, genaamd *KLEIN KRUISSEBRINK*, mede op voormelde lijsten voorkomende, waarvan de veil-condities bij gemelden Notaris zullen voorliggen.

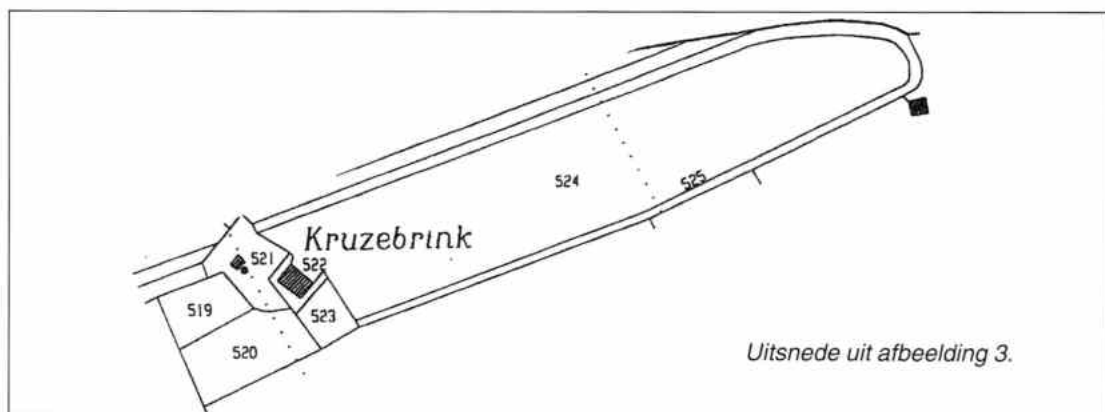
De Goederen zijn dagelijks te bezien, en zal de aanwijzing geschieden door de Meijerlieden op de Erven woonachtig, bij dewelke insgelijks de lijsten der perceelen ter inzage zullen voorliggen.

afb. 2

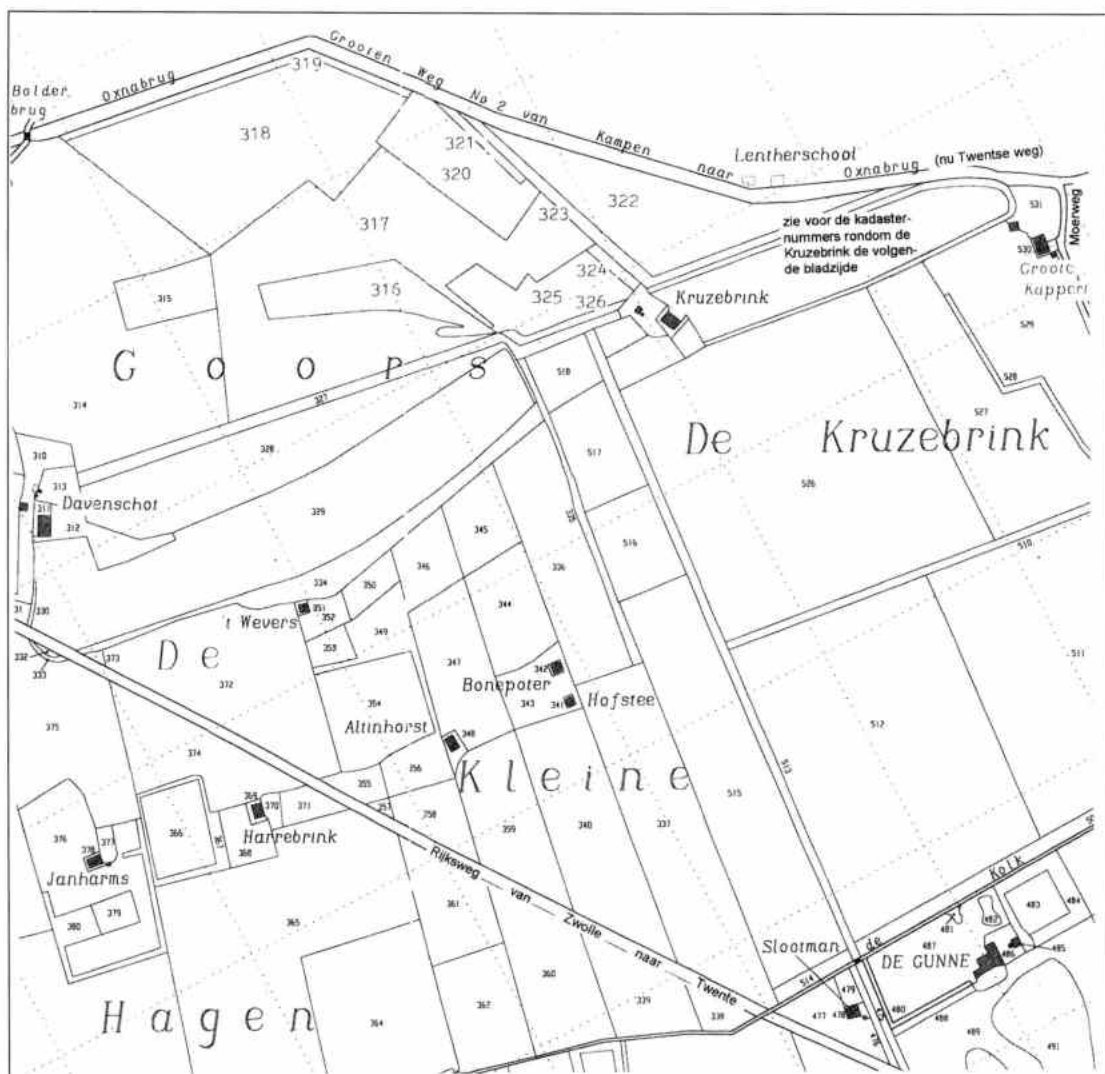
De advertentie in de Overijsselsche Courant (afb. 2).

hooiberg. Verder wat stukken bouw- en weiland, hakhout en heide, samen bijna 33 bunders groot. In het Zwolse kadaster stonden alle genoemde landerijen aangegeven met: sectie A nrs. 316 t/m 326 en 519 t/m 526. Het gehele Kruzebrinkgoed grensde in het noorden aan *de Twenschen Weg*, in het wes-

ten aan grond van mevrouw de wed. Van Sonsbeeck en aan een stuk van de stad *Zwolle*; in het zuiden opnieuw aan mevrouw Van Sonsbeeck. Tenslotte no. 526, dat ten oosten grensde aan Hermannus Kappert en ten zuiden opnieuw aan een akker van mevrouw Van Sonsbeeck.

Uitsnede uit afbeelding 3.

afb. 3

In de Kadastrale Atlas Overijssel Heino 1832 staan de hierboven genoemde nummers als volgt omschreven:

Perc.nr.	Naam	Voornaam	Soort eigendom	Grootte	Perc.nr.	Naam	Voornaam	Soort eigendom	Grootte
316	Zwolle	de Stad	bouwland	1.17.50	326	Zwolle	de Stad	hakhout	11.70
317	Zwolle	de Stad	hakhout	6.34.40	519	Zwolle	de Stad	bouwland	16.50
318	Zwolle	de Stad	heide	4.65.30	520	Zwolle	de Stad	weiland	30.70
319	Zwolle	de Stad	dennebos	34.50	521	Zwolle	de Stad	weiland	18.40
320	Zwolle	de Stad	weiland	1.34.90	522	Zwolle	de Stad	huis en erf	5.80
321	Zwolle	de Stad	hakhout	12.10	523	Zwolle	de Stad	tuin	9.40
322	Zwolle	de Stad	heide	2.37.40	524	Zwolle	de Stad	bouwland	2.77.90
323	Zwolle	de Stad	hakhout	70.70	525	Zwolle	de Stad	hakhout	51.10
324	Zwolle	de Stad	hakhout	9.20	526	Zwolle	de Stad	weiland	10.39.70
325	Zwolle	de Stad	bouwland	1.12.20					

Afbeelding 3.

In de jaren negentig werd door de werkgroep Boerderij- en Veldnamen onderzoek gedaan naar de veldnamen die ooit in de gemeente Heino volop voorkwamen en nu nog bekend zijn.

In het Kruzebrinkgebied bleek men nog te weten dat perceel 325 ooit met de naam 't *Kleine Kampie* werd aangeduid en nu met *de Korte Akkers*. Het kwam wel vaker voor dat een veldnaam die jarenlang gebruikt was, langzamerhand overging in een andere, bv. als op een boerderij een andere pachter was gekomen.

Nr. 524 ging door het leven met de veldnaam *Kruzebrinkskamp*.

De dennenbomen die op 319 stonden, wellicht in een lange rij, zouden niet als behorend bij perceel 1 worden meeverkocht, maar apart. De opbrengst van hout was vaak hoger wanneer het apart verkocht werd.

De koper van perceel 1 zou te maken krijgen met een aantal verplichtingen:

- *de Davenschot* had over Kruzebrinks 319 een zogenaamde uitweg om zodoende op de oude *Twentscheweg* te kunnen komen.
- *de Kruzebrink* was "bezwaard met een drietal einden onraad" die rustten op de nabijgelegen *Steenwetering*. Dat wilde zeggen dat de eigenaar van *de Kruzebrink* verplicht was om een stuk van deze wetering vrij te houden van begroeiing (schouwplicht): het water stroomde dan beter door. Het eerste onraad sloeg op een stuk dat tot vlakbij huize *de Linthorst* liep, ongeveer 1½ km ten westen van *de Bolderbrug*; het tweede lag bij het huis van *Hendrik van 't Vonder*, het derde was een gedeelte van *den Bijsten-ende*, een braakliggend stuk grond langs de wetering.

En waar kwamen die verplichtingen nu uit voort? Uit het feit dat de *Steenwetering* vlakbij stroomde, linksbovenaan op het kaartje nog net te zien (afb. 3), daar waar hij onder de *Bolderbrug* door loopt. Op stukken grond die in de onmiddellijke nabijheid lagen van bv. een watergang, rustten al sinds mensenheugenis zulke schoonhoudsverplichtingen.

Het *Overijsselskanaal* was in die tijd (ongeveer 1840) nog niet gegraven; dat gebeurde pas halverwege de vijftiger jaren van de 19e eeuw, waarbij dankbaar gebruik werd gemaakt van reeds bestaande wateren, dus in onze streek *de Steenwetering*.

Toen het kanaal eenmaal klaar was, werd de naam veranderd in *het Overijsselskanaal* en raakte de naam *Steenwetering* langzaam aan in onbruik.

Drie percelen, ver van huis

De gronden van de percelen 2, 3 en 4 lagen niet zo dicht bij *de Kruzebrink*, integendeel, tamelijk ver er van af, nog voorbij *het Lierderholthuis*, in *het Fraterland*, *Lierderbroek*. Het waren (en zijn nog steeds?) vrij lange, smalle, in elkaars verlengde liggende stukken bouwen hooiland, elk ter grootte van ongeveer 2½ bunder. Ze lagen evenwijdig aan de Meibergsdijk, maar wel iets ten noorden daarvan. Zij grensden met hun zuidkant aan het land van Lambert Schrijver en Hendrikus Rouwenhorst. Aan hun noordkant waren dat Jan Meiberg, Arend Neppelenbroek en Evert Lindeboom.

Nogmaals de krant

De advertentie eindigt met: "De goederen zijn dagelijks te bezien, de aanwijzing zal geschieden door de Meijerlieden op de Erven woonachtig, bij dewelke insgelijks de lijsten de percelen ter inzage zullen voorliggen". Deze lijsten waren overigens ook af te halen bij de kantoren van de Zwolse notarissen, aldus de krant van vrijdag 19 augustus 1842.

En nu maar kijken hoe het deze keer zal gaan. In het ergste geval kan het hele plan zo weer in die bekende onderste la; die is toch leeg!

Woensdag 31 augustus 1842

Inzake het eerste perceel geven we het woord aan de secretaris:

"Dit perceel (perceel 1) is, na te zijn opgehangen, bij de afslag gedaald tot de somma van zesduyzend vierhonderd guldens, gemijnd door:

- den Heer Willem Hendrik Royer, Rijksadvocaat, wonende te Zwolle, zegge

f 6.400,-; hij heeft meteen daarna gehooft met f 600,-, waarop verder nog gehooft werd door:

- den Heer Johan Chr. Baron Haersholte van Haerst, burgemeester Zw.kerspel f 100,-,
- de Heer Meester Willem Tobias, stadsontvanger te Zwolle f 100,-,
- den Heer Royer f 100,-,
- den Heer van Haersholte f 50,-,
- den Heer Willem Tobias f 50,-.

Staande dus zeventuizend vierhonderd, f 7.400,- (...)"

De bijeenkomst werd hierna verdaagd tot 14 september.

(*Ophangen* - het aan belangstellenden bekend maken van het bedrag dat feitelijk hoger is dan de waarde van het perceel; van dit bedrag zal worden uitgegaan bij het afslaan.

Afslaan, afslag - het verlagen van het bij het ophangen bekendgemaakte bedrag door het noemen in een dalende reeks van het nieuwe bedrag, door een bevoegd persoon, tot het moment waarop een belanghebbende "mijn" roept. Vanuit dit laatstgeroepen bedrag begint dan het:

Hogen,- een vorm van bieden waaruit de voorlopige eindprijs volgt, als niemand meer hoger biedt; de definitieve eindprijs volgt op de tweede bijeenkomst, 14 september).

Woensdag 14 september 1842

"Heden, woensdag den veertiende september achttienhonderdtwee en veertig, 's morgens om tien uur, zijn op het stadhuis te Zwolle, voor ons Matthieu Joseph Victor Kremer en onzen ambtgenoot Meester Hendrik Lucas Nilant, openbare notarissen, gecompareert (verschenen) de Edel Achtbaren Heer Meester Arnoldus Johannes Vos de Wael, burgemeester, en de Heer Gerrit Luttenberg, secretaris, als vertegenwoordigers van de Edel Achtbare Raad van de stad Zwolle. Zij hebben ons verzocht:

- krachtens magtiging verstrekt door Zijne Majesteit den Koning bij besluit van den achttienden maart achttienhonderd twee en veertig, en

- overeenkomstig de in de stad Zwolle gedane bekendmakingen en afgegane kerken spraken (afkondigingen in of bij de kerk, na afloop van een kerkdienst) en
- de bepalingen, genomen bij het slot van ons voorgaande, behoorlijk geregistreerd proces-verbaal van inzate

op heden te verkopen aan de meestbiedende, de hierna te vermelden stadserven en goederen, zoo zijn wij notarissen voornoemd, dadelijk overgegaan tot het voorlezen der conditiën aan alle zich hier bevindende personen, en tot de veiling der goederen als volgt:

Erve Kruissebrink.

Perceel 1, zijnde een huis, schuur en hooyberg, benevens eenige stukken bouw- en weiland, hakhout en heide, tezamen groot twee en dertig bunders negen en tachtig roeden en veertig ellen (...). Staande dus bij inzate op f 7.400,- (...). Er wordt nog vele malen gehooft: door Johannes Stephanus Booghmans, rentenier, wonende te Zwolle, de heer Tobias voornoemd, de heer Van Haersholte voornoemd, en het laatst door de heer Booghmans. Staande thans op f 8.005,-.

Het tweede perceel stijgt van f 700,- tot f 1.260,-; het derde van f 600,- tot f 865,-; en het vierde van f 800,- tot f 1.200,-.

"De heer Johannes Stephanus Booghmans, rentenier, wonende te Zwolle, (de laatste bieder) verklaard den koop van het erve de Kruissebrink eerste perceel, te hebben gedaan voor de voormelde som van Acht duizend en vijf gulden voor den heer Alexander van Sonsbeeck, zijn neef, koopman, wonende te Zwolle, die alhier mede compareert en verklaard dezen koop voor zich zelve te accepteren".

(Alexander van Sonsbeeck leefde van 1795 tot 1861 te Zwolle en had als deelgenoten in een groot houtbedrijf de heren Schaeppman en Russel).

De percelen 2 en 3 gaan voor de gezamenlijke som van f 2.125,- naar de heer Frederik Willem van Gendt, gekwalificeerd collecteur van de "Koninklijke Nederlandsche Loterij", wonende te Deventer,

Perceel 4 gaat naar de heer Hendrikus

De Kruzebrink (afb.5)..

Beukelaar, landbouwer, wonende te Wijhe, voor de som van f 1.200,-.

Hierna werd de vergadering 14 dagen geschorst, een periode waarin de geachte heren verkopers gingen beslissen of de geboden bedragen van dien aard waren dat de transacties konden worden aangegaan. (Ik denk dat Hunne Hoogheden er nu - september 2006 - wel een borrel op gedronken zouden hebben, want toch geen mens heeft er 14 dagen voor nodig, erover te prakkiseren, ook toen al niet, wat meer is, 8005 of 5625, vooral als het om geld gaat!).

Woensdag 28 september 1842

Op de ochtend van die dag, toen alle aspirantkopers en vanzelfsprekend ook de officiële autoriteiten weer aanwezig waren, werd er door de burgemeester en secretaris verklaard:

"de omschrevene en geveilde goederen definitievelijk toe te wijzen en te verkopen en in vollen onherroepelijken eigendom over te dragen aan de hier voren genoem-

de laatste hoogers en kopers, te weten: Het erve Kruissebrink, eerste parceleel, voor de voormelde som van achtduizend en vijf guldens aan de heer Alexander van Sonsbeeck, koopman, wonende te Zwolle, die alhier mede compareert en alhier na voorlezing heeft geteekend (...)".

De percelen 2 en 3 gingen voor de gezamenlijke prijs van f 2.125,- naar de heer F.W. van Gendt te Deventer, terwijl het 4e voor de prijs van f 1.200,- in het bezit kwam van de heer H. Beukelaar te Wijhe.

En zo was dan na ruim 20 jaar de Kruzebrink (afb. 5) in de loop van 1842 in andere handen overgegaan, van Zwolle naar Heino, namelijk naar de familie Van Sonsbeeck.

Opnieuw begon er een lange periode, nu één van

*J. Tijhuis
(wordt vervolgd)*

20 jaar geleden

1986

Van der kercken van der Hayne ende van tenden I breeff, ons ghegheven van bisscop Otto, in den iaer ons Heren dusent CCXXXVI

In 'HEINO - Een geschiedenis van mens en plaats' door J. Bieleman lezen we op pagina 20: De eerste oorkonde waarin Heino vermeld wordt dateert uit het jaar 1236. Middels die oorkonde verklaarde de bisschop van Utrecht, Otto III van Holland, de hem toekomende tienden (een belasting in natura) te schenken aan het Zwartwaterklooster bij Hasselt.

Eén en ander betekende dus dat Heino in 1986 haar 750-jarig 'bestaan' mocht vieren. En dat gebeurde dan ook.

Reeds in 1984 werd het Comité 750 jaar Heino gevormd met als dagelijks bestuur de Stichting Heya Heino en als toegevoegde bestuursleden vertegenwoordigers voor historie, sport, cultuur, sociale evenementen, scholen, agrariërs, ondernemers. Bovendien nemen gemeente en vertegenwoordigers van Lierderholthuis en Laag Zuthem deel.

Aan de financiën is ook gedacht. De Stichting Heya ontvangt een subsidie van f 44.000.-- terwijl de gemeente de kosten van de officiële opening en de sluiting voor haar rekening neemt. Die worden begroot op f 7.500.--.

De heer P.A.M. de Vos, oud-majoor van de landmacht, heeft zich op een bewonderenswaardige wijze ingezet om van het jubileumjaar 1986 een groot feest te maken. Zijn knipseldocumentatie over de voorbereidingen in 1985 en het feest in 1986, omvattende vier banden, mochten wij van hem ontvangen.

Daaraan ontlenen we het grootste deel van deze bijdrage.

De evenementenkalender laat een overwel-

De heer Snoep, dierenarts te Heino, als bisschop van Utrecht.

digend programma zien en draagt als motto: Heino maakt het waar - al 750 jaar. We noemen enkele programmaonderdelen. Op zaterdag 10 mei vangen de feestelijkheden aan met de Intocht van Bisschop Otto III en de historische optocht waaraan 38 groepen deelnamen. Een optocht van ongekende kwaliteit. Maar liefst ruim tienduizend belangstellenden stonden langs de route.

De stoet werd geopend door twee boodschappers te paard, die de komst van de bisschop van Utrecht, Otto III, aankondigden. Daarop volgde een grote groep van ridders, jonkvrouwen en adellijke kinderen die de bisschop begeleidden. Op diens beurt werden zij weer gevolgd door een groep kreupelen, lammen en blinden, die bedelend langs het publiek schuifelden. Deze intocht van de bisschop was in zijn geheel verzorgd door de plaatselijke rijverenigingen en maakte zoveel indruk op de jury en publiek dat ze daarmee de eerste prijs behaalden. Zowel de histo-

Historische optocht. Groep 2 van de School met de Bijbel uit Laag-Zuthem.

rische gedachten, de uitbeelding als de afwerking waren tot in de perfectie verzorgd.

Opvallend tijdens de optocht was ook de inbreng van de buurtdorpen Lierderholthuis en Laag Zuthem. Plaatselijk Belang Lierderholthuis behaalde met een minutieus nagebouwde voormalige molen uit 'Het Lierebroeck' de tweede prijs, terwijl de school uit Laag Zuthem met een uitbeelding van oude ambachten de 'Omheiningsprijs' won.

Buurtvereniging Oud-Heino kwam erg goed voor de dag met drie wagens, waarbij de Prins Bernhardstraat met een uitbeelding van een wasdag in vroeger tijden de derde prijs en het nagebouwde spieker 'De Vlaminckhorst' een vijfde prijs behaalde.

Nadat Otto III met zijn gevolg het lange parcours door de Heinose wijken afgelegd had, arriveerde de geestelijke bij het gemeentehuis, waar hij werd opgewacht door locoburgemeester de heer H.J. Neimeijer. In aanwezigheid van de commissaris van de Koningin in Overijssel mr. J.L.M. Niers, oud-burgemeester Berger en het gemeentebestuur van Keerbergen werden in overdrachtelijke zin de 'tienden' overhandigd door de locoburgemeester. Bisschop Otto III nam ze in ontvangst om ze niet zoals in 1236 het geval was te schenken aan het Zwartewaterklooster maar om ze terug te geven aan de bevolking van Heino om de festiviteiten rond het jubileum te financieren. 'Ter verhoging van de feestvreugde in het dorp', aldus Otto III. En dat was niet tegen dovemansoren gezegd.

De officiële uitslag van de optocht luidde:

1. Begeleidingsgroep Otto III;
2. Plaatselijk Belang Lierderholthuis (molen uit Lierebroeck);
3. Oud-Heino (wasdag in vroeger tijden);
4. Ponyclub Lierderholthuis (Tijl Uilenspiegel);
5. Oud-Heino (de Vlaminckhorst);
6. Agrarische groep (uitbeelding achterhuis van een boerderij);
7. Buurtvereniging Elskas (afbeelding van een Burcht);
8. Gebroeders Knopert (het leven in de oertijd);
9. Bewoners Canadastraat (groep Canadese bevrijders);
10. School De Gouden Emmer (uitbeelding van de gouden emmer).

Op het programma stonden verder nog afwis-

selende optredens van Vendelzwaaiers uit Keerbergen, handboogschieten, optredens van de plaatselijke volksdansgroep Spölda en o.a. De Stroatklinkers.

Op 15 mei was het weer raak. Wie kent niet de Wierdense Revue met Dieka, Moo, Graads en Hennik. Oostelijke Streekhumor van de bovenste plank. Altijd goed voor uitverkochte zalen. Ze traden op in de overvolle Sporthal. Het ijzersterke spel van alle leden van het gezelschap stond borg voor een onvergetelijke avond voor de Heinose bevolking. De organisatie was in handen van Carnavalsvereniging 'De Sökkestoppers'.

Nu was ruim een maand eerder Heino ook al behoorlijk op de landelijke kaart geplaatst door in de Hanzehal te Zutphen een plaats te verwerven voor de finale van het NCRV-televisiespektakel 'Zeskamp'. Deze happening werd op TV uitgezonden op 1 april. Het team moest in Zutphen de strijd voor de finaleplaats aanbinden met de ploegen uit Wassenaar, Uithoorn en Koudekerk aan den Rijn. Later, op 27 mei was in een NCRV-uitzending de finale te bewonderen.

Het indrukwekkende gebeuren speelde zich af in de overvolle Rijnhal te Arnhem. De deelnemende plaatsen aan de finale waren Noordoostpolder, Tietjerksteradeel, Ommen, Bathmen, Brunssum en Heino. De teams van de Noordoostpolder en Heino waren er op het nippertje niet in geslaagd de finale van NCRV's Zeskamp te winnen. De ploeg uit Ommen kwam er helemaal niet aan te pas. Net als Tietjerksteradeel en Bathmen moesten ze in het Limburgse Brunssum hun meerdere erkennen. Heino greep net naast de overwinning en werd verdienstelijk tweede. Het team uit Heino werd geleid door captain Jan Pelgrom, trainer André Mekers, fysiotherapeut Bert Evers en zakelijk leider Gerard Schulten.

Op 13 augustus zijn zeven mensen met een lange adem in de gemeentetuin begonnen aan een lange zit. Het zevental, één dame en zes heren, zal proberen zo lang mogelijk op

Paalzitten. In het midden de winnares Jette ten Broeke.

een twee meter hoge paal te blijven zitten. Rondom de paalzitters worden de daaropvolgende dagen diverse activiteiten ontplooid. Na enkele stimulerende woorden van de kersverse burgemeester Van den Berg was deze ook nog zo vriendelijk om Jette ten Broeke, de enige vrouwelijke deelnemer, galant op haar paal te helpen. De andere zes palen werden bemand door Han Siemelink, Marcel Veltmaat, Martin Blanke en Billy Flier uit Heino, Harry Kelker uit Olst en Henk Aanstoot uit Holten.

De ondernemersvereniging AOVH heeft met een ruim opgezette 'Heino-Expo'-beurs en een ruim 35 kilometer lange versier- en lichtroute een stevige duit in het zakje van de jubileumactiviteiten gedaan. De opening van de 'Heino-Expo'-beurs werd onder grote belangstelling verricht door burgemeester Van den Berg.

Nadat een oeroude brandweervagen de nieuwe burgervader (zelf ook uitgedost in brandweerkostuum) naar de beurstent had vervoerd, opende hij de tent door met een

Versierde lichtroute. Klompstraat met "Heino 750".

lans een zeil weg te steken. Enige tientallen duiven kozen daarop het ruime luchtruim.

Auto aan auto reed een imposante stoet stapvoets door de tientallen royaal versierde en vaak schitterend verlichte straten. Bij verreweg de meeste percelen viel in één oogopslag te zien dat er vele uren werk in hun versiering zat. Ook het buitengebied (met ca. 125 'lichtpunten') en de buurtdorpen lieten zich niet onbetuigd. Vooral Laag-Zuthem baarde het nodige opzien door links en rechts van de Hoge Boschweg verongelukte autowrakken en een kraam 'gevonden voorwerpen' te installeren. Op een ludieke wijze werd zo een actueel stukje oud-zeer nog eens onder de aandacht gebracht. De versierde objecten ondervonden alom grote bewondering.

Eén van de hoogtepunten in de versierde lichtroute was ook de Super-Biedemeijer op het bedrijf van George van der Vechte aan de Brinkweg. Met een doorsnee van 750 cm en een hoogte van 350 cm was dat de grootste Biedemeijer ooit in Nederland gemaakt. In de Super-Biedemeijer werden zo'n 1500 soorten bloemen verwerkt. Als U zo'n bloemstukje zou willen bestellen moet U aan lonen en materi-

alen toch al gauw rekenen op 14 á 15 duizend gulden. Uiteraard werd de Biedemeijer 's avonds flink in het kunstlicht gezet.

'Ik reken op minimaal 15.000 tot 20.000 bezoekers. Als het minder is valt het me dik tegen, maar dat kan ik me eigenlijk niet goed voorstellen.' Dat zegt Jan Hageman die zich als voorzitter van het Comité Oud-Heino sterk heeft gemaakt voor de organisatie van 'n Daggie Old Heino. Alles wat in de verste verte maar een leuke hint heeft met Heino werd aangegrepen en in het Daggie Old Heino gepropt. Het resultaat is een programma met buitensporig veel oude ambachten die in de loop der eeuwen werden uitgeoefend: slachten, dorsen, malen en broodbakken.

Uit de 17e eeuw een barbier, een brouwer, een kleermaker, een schaapherder, een schipper en een schoolmeester. Uit de 18e eeuw een kuiper, een smid, een kooker en een scharensliiep en uit de 19e eeuw rietdekkers, spekslagers en stoelendraaiers. Ook kinderactiviteiten, straatorkesten, een volksdansfestival, lampionoptocht en een vuurwerk als letterlijk en figuurlijk knallend slot.

De dag is een hoogtepunt van de viering van 750 jaar Heino.

Versierde lichtroute "Zuiderburcht" in Heino-Zuid.

Tot slot:

Aan de komst van onze nieuwe burge-meester, de heer A.W.P. van den Berg, wordt op ludieke wijze aandacht geschonken. We citeren:

AAN HET VOLK VAN TER HEYNE

Op den twintichsten Juni inden jare onzes Heeren 1986 ende sal tot enen grootschen dagh op den marektplaatse gebeuren.

Aldaar sal, tusschen het gedruisch der marck-kooplui, het gepeupel ende worden vermaekt:

- de minnestrelen sullen soetelyck spelen
- het gerstenat overvloedich vloeien
- een kwaksalver hy sal u van al uwenkwalen geneshen
- een roover hy sal int schantblock gevoert worden
- de kinderzens kunnen hoepelen ende

- dansen en ons dorp sal eindlielik een nieuwe leider verkrijgen
- op edel ros, omringt door de schepenen Hinnen en Neimeijer sal de nieuwe schout van Ter Heyne syne intrede doen
- Daarna ende sal hy het gemene volck toespreken

Komt allen en een iegelijck!

U dient in enicherlei gepaste kledingstukken te verschynen.

Als de klok drie heit bent u welkom.

Heit de klok negen dan kunt u weer gaan.

Henk Wessels

Bronnen:

- J.Bieleman - Heino - Een geschiedenis van mens en plaats.
- P.A.M. de Vos - Vier banden met info 1985/1986.

Van de bestuurstafel

In de bestuursvergadering van juni zijn de bestuursfuncties en taken als volgt vastgesteld:

De heer H.J. Bosman,
voorzitter, contactpersoon voor RTV Raalte.

De heer H. Hofman,
vice-voorzitter, namens de vereniging bestuurslid van de Stichting Bezoekerscentrum 'West Salland'.

Mevrouw J.K. Pruim-Reinders,
secretaris, contactpersoon en lid van de werkgroep Genealogie-Documentatie.

De heer D.J. Buitenkamp,
penningmeester.

Mevrouw G.M. Rosendaal-Kroes,
ledenadministratie, 2e secretaris en 2e penningmeester.

Mevrouw G.H.M. ten Berge-Elferink,
contactpersoon en lid van de werkgroep Kruidentuin Allegaardje.

De heer M.J.M. Bisschop,
contactpersoon voor de werkgroep Foto en Video (afdeling foto) en de werkgroep Geschiedenis.

Mevrouw J.H.M. Meulman-Kortstee,
contactpersoon en lid van de werkgroep Folklore.

De heer G.J. Veltkamp,
coördinator voor de wandeltochten.

Voor de contactpersonen van de werkgroepen, geen bestuurslid, zie de colofon binnenzijde omslag.

Wat de ledenwerfactie betreft:

We hebben het duizendste lid kunnen inschrijven. Dat betekent dat Jannes Seine, onze oud-voorzitter, zijn belofte is nagekomen en op een Daggie Old Heino zijn baard heeft laten afscheren. De vereniging telt op dit moment 1018 leden!

Voor de ledenavond op donderdagavond 14 september hebt u inmiddels een uitnodiging ontvangen.

Bent u van plan een familielid of kennis een

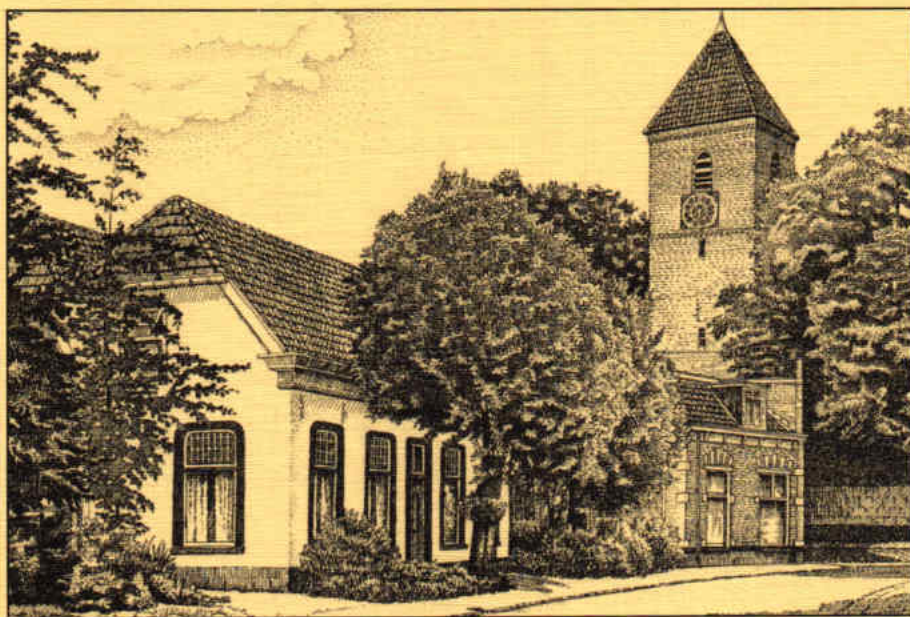
cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, hiervoor zijn cadeaubonnen aanwezig.

Schenken

- Van de heer W. Arends, Kruzebrink 102, een DVD van de Havezathe Den Alerdinck.
- Van de heer A. Dekker, Eikenlaan 8, een blokschaaf.
- Van de heer H. Hekman, Kruzebrink 72, een paardentuig en een getuigschrift 1940-1945.
- Van de heer H. Hekman, Sterappel 17, een mandje met stopwol en een bikkelspel.
- Uit de nalatenschap van bakker Jansen, Stationsweg 24, een broodsnijder en een apparaat om speculaas te maken.
- Van mevrouw D. Koppenaar, Rozeboom 30, een pyjamazak.
- Van de heer J. Lipman, De Spinde 3, een spinnewiel.
- Van de familie G. Noordman, Weerdhuisweg 29, Lemelerveld, een knipmuts.
- Van mevrouw P. Op den Dries-Kogelman, Grote Bisschop 17, bidprentjes, trouw- en rouwkaarten.
- Van de heer J. Schutte, Gravenweg 1, twee oude stoelen met biezen matten en foto's.
- Van de heer W.H. Schutte, Brinkweg 78, een aantal rouwbrieven en bidprentjes.
- Van de familie A.L. v.d. Velpen, Wechterholt 25, Wijhe, een trekzaag.
- Van de heer F. Wessels, Hubertsallee 1, een schietmasker.
- Van mevrouw Wielink, Kloostermanshof 28, een petroleumstel en een schoolplaat.
- Van de heer A.H. Wilms, Plataan 40, drie kaartjes stopwol.

Omheining

CONTACTBLAD VAN DE VERENIGING VOOR HEEMKUNDE "OMHEINING" TE HEINO

26e JAARGANG - NUMMER 4 - DECEMBER 2006

'OMHEINING'

Met deze naam tracht de Vereniging voor Heemkunde tot uitdrukking te brengen een vereniging te zijn, die Heino in al zijn facetten 'omheint'. Volgens sommigen is de naam afgeleid van dit begrip, symboliserend een heg of haag, die een bepaald terrein 'omheint', in ons geval van de Strenkhaar tot de Aalvanger en van de Dollenhoek tot de Ganzepan.

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino

Canadastraat 6, 8141 AC Heino

Tel. 0572-394562

E-mail: omheining@planet.nl

Website: omheining.net

Secr.: Acacia 25, 8141 TL Heino,

Tel. 0572-391986

Rabobank Heino: rek.nr. 3271.12.271

Kontributies:

Leden € 15,00 per jaar (elk volgend gezinslid € 7,50 per jaar); portokosten € 6,00 per jaar
Losse nummers € 5,00 (max. 24 pagina's)
Themanummers € 6,00

Ledenadministratie

G.M. Rosendaal-Kroes,

Nieuwe Wetering 7, 8144 RA Lierderholthuis,
tel. 391798

Bestuur

H.J. Bosman, *voorzitter*, Kerkpad 6,
8141 VV Heino, tel. 391889

J.K. Pruijm-Reinders, *secretaresse*,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

D.J. Buitenkamp, *penningmeester*,
Schoolstraat 1, 8141 EN Heino, tel. 391873

G.H.M. ten Berge-Elferink, Delmterweg 8,
8141 PJ Heino, tel. 391803

M.J.M. Bisschop, Grote Bisschop 23,
8141 WK Heino, tel. 392499

H. Hofman, Muntzstraat 11,
8141 VP Heino, tel. 392593

J.H.M. Meulman-Kortstee, Dolderstraat 8,
8141 GK Heino, tel. 392560

G.M. Rosendaal-Kroes, Nieuwe Wetering 7,
8144 RA Lierderholthuis, tel. 391798

G.J. Veltkamp, Canadastraat 60,
8141 AE Heino, tel. 391292

Werkgroepen

1. Folklore

Contactpersonen: J.H.M. Meulman-Kortstee,
Dolderstraat 8, 8141 GK Heino, tel. 392560
en J.M.W. Kappert-Kogelman,
Davenschot 30, 8141 BD Heino, tel. 392806

2. Foto en Video

Contactpersoon: D.A. Weulink-Jansen,
Korenbloem 1, 8141 DG Heino, tel. 391698

3. Genealogie - Documentatie

Contactpersoon: J.K. Pruijm-Reinders,
Acacia 25, 8141 TL Heino, tel. 391986

4. Geschiedenis

Contactpersoon: J. Peters,
Woolhuisweg 39, 8141 RX Heino, tel. 391914

5. Historische Gebruiksvoorwerpen

Contactpersoon: G.J. Hageman,
Vlaminckhorstweg 28, 8141 GG Heino,
tel. 391332

6. Kruidentuin 'Allegardje'

Contactpersoon: G.H.M. ten Berge-Elferink,
Delmterweg 8, 8141 PJ Heino,
tel. 391803

7. Streektaal

Contactpersoon: J.L. Melenhorst,
Woolhuisweg 2c, 8141 RX Heino,
tel. 392712

8. Tentoonstellingen

Contactpersoon: M.J.M. Bisschop,
Grote Bisschop 23, 8141 WK Heino,
tel. 392499

Tijdschrift 'Omheining'

Redactie-adres:
Canadastraat 6, 8141 AC Heino
tel. 0572-394562

Redactie

D.A. Weulink-Jansen, Korenbloem 1
8141 DG Heino, tel. 391698, *eindredactie*
J.K. Pruijm-Reinders, Acacia 25
8141 TL Heino, tel. 391986
M.H. Stavorus, De Haarstraat 25,
8141 EW Heino, tel. 392586
H.J. Wessels, De Horst 18,
8141 BA Heino, tel. 393495
A. van de Wetering, De Haarstraat 33,
8141 EW Heino, tel. 392330, *vormgeving*

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het bestuur van de vereniging voor Heemkunde 'Omheining'.

Druk: Sonodruk, Heino

Vereniging voor Heemkunde 'Omheining' te Heino
26e jaargang - nummer 4 - december 2006

INHOUDSOPGAVE

- blz. 82 Van de redactie
- blz. 84 De Kruzebrink (2) - J. Tijhuis
- blz. 91 Het verhaal achter de dingen (17) - G. Veltkamp
- blz. 92 Spreekende foto's (66) - J.K. Pruim-Reinders
- blz. 94 Wie is wie? - Wie was wie? - M.H. Stavorus
- blz. 96 De ledenwerfactie - D. Weulink-Jansen
- blz. 97 Gebruik onbekend (3) - D. Weulink-Jansen
- blz. 98 Gebruik onbekend (extra) - P. van Egmond
- blz. 99 Al weer 20 jaar geleden - H. Wessels
- blz. 104 Van de bestuurstafel
-

Van de redactie

Zoals u inmiddels al weet heeft de Vereniging voor Heemkunde "Omheining" haar duizendste lid kunnen inschrijven en is Jannes Seine nu baardloos. Het 1000e lid is de familie Koerhuis uit de Van de Beekstraat. U zult met hen kennis maken in het artikeltje over de ledenwerfactie.

In het hoofdartikel kunt u het tweede deel lezen over de mensen en de geschiedenis van De Kruzebrink. Jan Tijhuis is er wederom in geslaagd er een interessant artikel van te maken.

Op de rubriek "Gebruik onbekend" zijn veel reacties binnengekomen o.a. van de heer P. van Egmond, die er een duidelijke gebruiksaanwijzing bij deed.

In het laatste nummer van het jaar 2006 hebben we een kerstgedichtje geplaatst van de heer H. v.d. Veen, oud-voorzitter van de vereniging, die we, wat zijn kennis betreft, nog steeds missen.

Omdat we gebonden zijn aan een bepaald aantal pagina's hebben we weer wat vaste rubrieken moeten opschuiven naar het nummer in maart 2007. Desondanks hopen we toch weer een boeiend blad te hebben samengesteld dat u met plezier zult lezen.

De kopij voor het maartnummer verwachten we voor 1 februari.

Wij wensen u prettige feestdagen en een gezond 2007.

Namens de redactie
Dieni Weulink

Met dank aan de correctoren:

D. v.d. Klippe, J. Melenhorst, J. Peters en J. Tijhuis

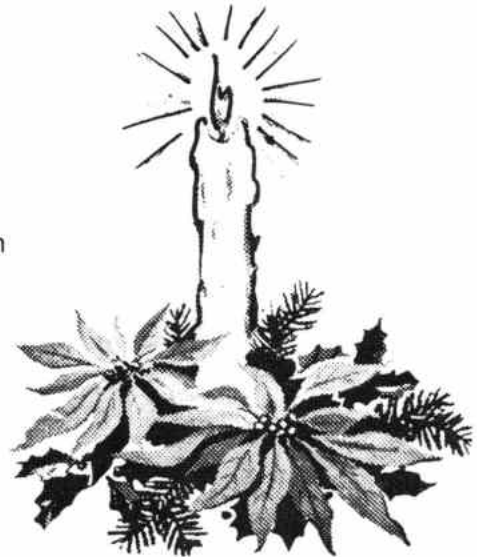
De Wiezen uut het oosten

Drie Wiezen,
aens vărre uut 't oosten vandan,
die trökken niejsgierig
noa Bethl'm op an
um een koning t'aanbidden,
die doar was geboren:
een belofte vervuld noa duzenden
joaren.

Een twink'lende stărre
is stil bliieven stoan
bòven 't huus
woar as ze noa binnen wult goan.
Zie stoat stomverbaasd:
dit is geen paleis!
Komt ze toch nog veur niks
noa 'n wekkenlange reis?

Die tekens in de stărren
spraken 'n duud'lijke taal.
Of mut z'em niet zuken
in 'n koninklijke zaal?
Het is hier heel aans
as ze hadden edacht...
Is dit wel de koning,
die wödden verwacht?

Henk van der Veen sr.
Uut: 'n Stiegel riemsels nr. 5

Een vremde verwondering
vuult ze iensklaps van binnen:
de Grote Verlosser,
die is hier te vinden!
Mirr', wierook en gold
Hebt ze veur Em elegd...
En vrome gebeden
wödden knielende 'zegd.

De Kruzebrink

Over mensen die in 1842 betrokken waren bij de verkoop van de Kruzebrink, of bij het pachten ervan in latere tijden (2)

Opnieuw begon er een lange periode, nu één van ruim 140 jaar, waarin vele families als pachter op de Kruzebrink werkten en woonden.

Pachters sinds eind 1842

Als je het als pachter na korte of lange tijd op een boerderij wel gezien had ging je op zoek naar een andere, 't liefst een betere. Nadat je er één had gevonden die je wel aanstond en je er met de landheer een goed gesprek over had gehad, zette zich na korte tijd, vaak omstreeks Sunpeter (22 februari), de verhuizing in gang die uit meer bestond dan alleen maar het overbrengen van wat huisraad!

Een oude regel zei dat alles wat 'aan het huis vast zat' niet mocht worden meegenomen want het was eigendom van de landheer. Alle spullen die 'los' aanwezig waren behoorden toe aan de vertrekkende pachter en moesten dus door hem worden overgebracht naar zijn toekomstige werkplek.

Het verhuizen werd vaak een hele uit- en intocht van van alles en nog wat: een paar koeien en varkens, een stuk of wat schapen en een of meer paarden, wat geiten en een toom kippen en natuurlijk ook de hond en een paar katten.

Behalve de hierboven genoemde menagerie ook allerhande soorten gereedschap: een ploeg, een stuk of wat spaden, grepen, harken en een paar wagens.

Soms een partij slieten: dat zijn in de lengte doorgezaagde dennestammetjes die over de balken van de deel of andere boerenschuren werden gelegd en waarop dan ongedorst koren of hooi kon worden opgeslagen. Het spreekt vanzelf dat er ook van alles uit het voorhuis mee moest: meubilair, beddengoed, keuken- en melkgerei. En wat dacht je van de nog aanwezige voedselvoorraden: een mud of zes aardappelen, Keulse potten met daarin

zuurkool, andijvie, snijbonen, etc. En om vooral niet te vergeten, de mestvaalt, die ook vaak mee moest. Dat was wel het langst durende en hardst stinkende karwei van de hele verhuizing, waarbij je 'gelukkig' vaak wel door de mensen uit de buurt of door familieleden geholpen werd. (Lekker douchen na afloop van het karwei was er niet bij. Daarvan had in die tijd niemand ooit gehoord).

Sommige landgoedheren hanteerden echter wat die mest betreft juist een andere regel: mest hoort bij de grond van de boerderij en kan dus niet verhuisd worden. Zo moesten de koeien in hun nieuwe stal dus flink hun best doen veel te produceren, maar hoe ze zich daarbij ook inspanden, hun baas had in de komende zaaitijd minder mest uit- en in de oogsttijd daarna minder opbrengst in te rijden. Het geholpen worden door de burens was niet zo verwonderlijk als je bedenkt dat er al eeuwenlang een 'noaberplicht' bestond, die inhield dat de burens elkaar zouden komen helpen als er ergens in de buurt iets bijzonders was voorgevallen.

De pachters

Nadat Zwolle *de Kruzebrink* aan Alexander van Sonsbeeck had verkocht, woonden en werkten er tot het einde van de twintigste eeuw acht families op het bedrijf. Als het werken en ploeteren van 's morgens vroeg tot 's avonds laat dreigde te worden, mochten of moesten de oudste kinderen ook mee aan de slag. Over kinderen gesproken: in die 140 pachtjaren woonden er daar ongeveer 50.

Welaan, laat ons eens zien wie dat allemaal waren! Hier komen ze, met hun ouders: van heinde en verre kwamen ze opdagen!

Familie Slootman (1843-1862)

In februari 1837 trouwden Gerrit Jan Slootman *1800 en Willemina Bosch. In het begin

N. P. M. van BAEL Notaris te *Heino*, zal *Maandag den 16 Februarij 1857*, 's morgens te 10 uur verkoopen:

Op het Landgoed *DE GUNNE*, onder *Heino*, 50 perceelen neergehouden **Dennen**, geschikt voor Balken, Sleeten, Rikhout, enz., eenige 'perceelen **Elkenboomen**, geschikt voor Balken, Stijlen, enz., 50 perceelen **Wilgenhout**, en onderscheidene vimmes **Rijzen**.

Op het Erve *DE KRUISEBRINK* onder *Heino*, 60 vimmes opgebouwen **Rijzen** en 50 perceelen **Hakhout**, alles nabij het Kanaal en den Straatweg.

Advertentie uit de Overijsselsche Courant van febr. 1856, houtverkoop de Gunne en de Kruzebrink.

woonden ze in Spoolde, aan de IJssel achter Zwolle, maar kwamen uiteindelijk in Heino terecht, waar ze een boerderijtje pachtten van de familie Van Sonsbeeck. Huis en erf lagen vlakbij de toen net aangelegde straatweg naar Zwolle, juist ten westen van het huis *de Gunne*, waar de Van Sonsbeecken al generaties lang hadden gewoond. Toen 'meneer Alexander' in september 1842 de fraai gelegen hoeve *de Kruzebrink* had gekocht, trokken Gerrit Jan en Willemina al vrij gauw naar die wat grotere boerderij. Of hij hun uitnodigde of dat zij er om vroegen, dat weten we niet. Toen ze er kwamen hadden ze drie kinderen: Gerhardus Wilhelmus *1838, Antonius *1840 en Gerridina Maria *1841. Dat ging op *de Kruzebrink* nog even door; in 1843 werd Hermina geboren en in 1846 kwam Johannes, de hekkesluiser. In 1862, vader Gerrit Jan werd toen al 62, vertrokken zij van *de Kruzebrink* naar een ander huis, ook in de buurtschap Lenthe, maar nu in het Dalfser deel. Volgens het overlijdensregister van Dalfsen stierven zij daar in het huis nr. 104. Willemina in 1871, Gerrit Jan zes jaar later.

Familie Ruiter (1862-1894)

Van deze familie kun je eigenlijk zeggen dat er mensen uit 2 generaties op *de Kruzebrink* hebben gewerkt.

1. Ze waren een jaar of vijftig toen ze in 1862 op *de Kruzebrink* begonnen. Hij heette

Hendrik Ruiter (1816-1884), afkomstig uit Raalte; zij was Hendrika Marsman. In 1846 waren ze getrouwd, eveneens in Raalte. Ze brachten niet alleen hun zoons mee, maar ook drie andere familieleden: één zuster, Johanna (1813-1878) en twee broers, Gerardus (1815-1877) en Gerrit Jan (*1818); alledrie uit de Ruitersfamilie. Die zoons waren dus met z'n tweeën, flink van postuur en een jaar of 15, 16 oud. Ze konden dus al goed meedoen als de nood aan de man kwam. Hun namen waren Henricus en Albertus. Vader Hendrik stierf in 1884 in Lenthe; zijn vrouw was daar al eerder overleden.

2. Toen één van de beide zoons, Henricus, 31 jaar was ontmoette hij een jonge vrouw van 22, helemaal uit Hellendoorn vandaan. Ze woonde echter in Raalte en haar naam was Johanna Reimink. De kennismaking beviel aan beide kanten zo goed dat het tot een trouwen kwam en wel op 27 februari 1878 in Raalte. Omdat Johanna nog niet meerderjarig was moesten haar voogden meekomen naar de plechtigheid om zich over haar plannen uit te spreken; zo ging dat zo'n 130 jaar geleden. Eén van de voogden was haar broer Johannes Reimink, oud 30 jaar, de andere was een neef, Hermannes Reimink, 31 jaar. Ze kwamen en spraken en keurden het goed. Op den duur schonk

Johanna Ruiten-Reimink tussen alle dagelijkse beslommingen door, het leven aan een schare van zeven kinders; in 1879 aan Hendrika Maria, in 1881 aan Anton, in 1884 aan Gradus Johannes, in 1887 aan Hendrikus, in 1888 aan Hermannes en in 1891 aan Suzanna Maria. Het laatste was een stakkertje. Het leefde maar een week of drie. Tenslotte, in 1893 kwam er nog een meisje, dat dezelfde namen kreeg als het overleden kindje Suzanna Maria.

We weten niet waardoor, maar in 1894 verliepen Henricus, Johanna en hun kinderschaar huis, haard en werk op *de Kruzebrink* en trokken naar moeders geboortedorp *Hellendoorn*.

Daar woonde inmiddels een meisje van 12, dat in haar latere lange leven veel fraaie "leedties" in het mooie Helderse dialect schreef, waarvan er vele een plaatsje kregen in het *Twentsch Zondagsblad-Dagblad van het Oosten*. Haar naam was (is) Johanna van Buren. Iene dervan, drukke wiej hierbie veur oe of:

Ofscheid

*Ik goa zoo geeme langs de riepe rogge.
En veur ze vot was, wok nog éénmoa zeen,
woer akkers rogge zich umhoge riegen,
in 'n oalen esch, ik stunne stil' alleen'.*

*Het was nen wondermooien zachten oavend,
het ène van nen lichten zomerdag.
Ik zag' de rogge as ne gollen' dekken,
dee uutgespreid oaver den heuvel lag.*

*En lege zat de zun' as vuur te gleuien,
op éénmoal leut ze eren rossen glood
langs oaver al dee roggennakkers vleuien.
Het was de leste gloriej veur de dood.*

*'t Was of de zonne 't ofscheidsfees wol vieren
met al dee rogge, dee gauw starven zol.
Ik drunk' miej dronkend an dee warme wèelde,
en toew, op éénmoa scheut 't gemood miej
vol.*

*Bezieden waan twee mèèiers en ne binster,
dee jummer weer nen arm vol greep en bun.
En wichter kwammen noa en zetten garven.
Ik zag', det 't ène door alreeds begun.*

Augustus 1932.

(jummer is steeds)

Familie Niens (1897-1907)

In 1894 kwamen er een man en een vrouw Heino binnen die, evenals Gerrit Jan Slootman en de zijnen een tijdlang in Zwollerkerkspeel hadden gewoond. Ze gingen naar het gemeentehuis en lieten zich inschrijven. Na eerst een paar jaar ergens anders in Heino te hebben gewerkt, begonnen ze in 1897 op *de Kruzebrink*. Hun namen waren Gerrit Willem Niens, *1855 te Dalfsen en Johanna Damma, *1863 eveneens in Dalfsen. Zij hadden één kind te weten Roelof Cornelis, *1895. Een broer van moeder de vrouw, Gerrit *1863 trok bij hen in. In hun Kruzebrinktijd werden er bij Johanna en Gerrit Willem nog vijf kinderen geboren. De namen van deze kinderen waren: Antonius Johannes *1897, Wihelmina Johanna *1898, Johannes Hermannus *1900, Cornelis Marinus *1903 en Maria Regina Johanna *1905. Na tien jaar trokken zij weg van *de Kruzebrink*, naar *het Erve Kalevelt*, gelegen aan wat nu de Veldhoekerweg heet.

Familie Boelens 1917

Een gezin met ouders die hun kinderen prachtige voornamen gaven. Ergens in Oldemarkt, een gemeente ver weg, op de grens met Friesland werd in 1833 een meisje geboren, Arnolda Alberta Osse. Haar vader was grutter zegt de geboorteakte. Toen zij een jaar of 25 was, verscheen er bij haar een man ten tonele van wie ons niets anders bekend is dan dat hij Cornelis Boelens heette en in 1861 met haar trouwde. Zij gaven hun zes kinderen zeer fraaie namen, elk kreeg er twee: *Frederikus Wilhelmus* *1861, *Christina Anna* *1863, *Matthias Gerhardus* *1866, *Nicola Catharina* *1869, *Martha Wilhelmina* *1872 en *Nicolaas Egbertus* *1874, allen geboren in de gemeente Oldemarkt. In mei 1917 kwamen de vier 'schuingedrukten' naar Heino, waar zij voor

Grietje en Adrianus van Mullem, met twee dochters.

een wel héél korte tijd hun intrek namen in *de Kruzebrink*. Mathias was toen al 51 en Nicolaas 43. Allebei bleven zij de rest van hun leven in Heino, wat blijkt uit hun overlijdensakte: Nicolaas Egbertus Boelens, oud 62 jaar, geboren te *Oldemarkt*, ongehuwd, overleden te Heino op 5 oktober 1936, zoon van Boelens Cornelis en Osse Arnolda Alberta. In de akte van Mathias staat dat hij landbouwer was, ongehuwd en 72 jaar. Hij overleed 8 juni 1939. De andere twee, ook meegekomen naar Heino, Frederikus Wilhelmus en Nicola Catherina vertrokken in 1940 naar *Peperga*, een dorp tussen *Steenwijk* en *Wolvega*.

Het pachten van *de Kruzebrink* door de Boelens heeft zoals gezegd maar heel kort geduurd; in het jaar van hun komst viel ook hun vertrek in november 1917. Zij verhuisden naar een adres dat alleen maar bestond uit een letter en een getal, H 411. Lekker eenvoudig, dat was genoeg, althans toen. Of de ouders en misschien ook de twee resterende kinderen

Christina Anna en Martha Wilhelmina in of voor 1917 al gestorven waren is (nog) niet bekend.

Familie Van Mullem (1917-1924)

Deze familie kwam van nog véél verder dan de Boelens, helemaal uit *Anna Paulowna*, niet ver van *Den Helder*. Drie broers trokken naar het oosten nadat zij met lede ogen hadden aangezien dat de grond in de kop van Noord-Holland erg geschikt was voor bloementeel. En dan toch vertrekken?

Ja, want de pacht prijs van de boerderijen en bijbehorende grond was door die bloemen de laatste jaren erg gestegen; dus gingen ze op zoek. De eerste broer kwam terecht in de buurt van *Terwolde*, de tweede ging naar *Olst* en de derde, Adrianus van Mullem *1873, kwam terecht in Heino waar juist *de Kruzebrink* leeg stond. Bij het bekijken ervan werd hij enthousiast. Na een gesprek met de pachtheer Jan van Sonsbeeck ging hij terug naar *Anna Paulowna*,

maakte daar z'n hele familie ook enthousiast en trok met alles wat hij bezat opnieuw naar het oosten, naar Heino, naar *de Kruzebrink* en ging daar aan de slag, althans voor een periode van zeven jaar.

Zijn vrouw, we zouden haar bijna vergeten te noemen, was Grietje de Graaf *1878 in *Zijpe*, ook in Noord-Holland. Al hun kinderen, vier in getal waren reeds in *Anna Paulowna* geboren. Zij heetten: Gijsbert *1902, die in 1928 trouwde met Jansje Blankvoort. Hun huwelijk bleef helaas zonder kinderen. Maartje * 1903; op de foto staat zij naast haar vader. Zij en zus Trijntje trokken hun leven lang met hun ouders mee, van plaats tot plaats, om overal kortere of langere tijd aan de slag te gaan, weer op te breken en verder te gaan, van *Anna Paulowna* naar *Heino*, vandaar naar *Vroomshoop*, gevolgd door *Ugchelen* bij *Apeldoorn* en tenslotte naar *Olst*, waar zij, Maartje en Trijntje, uiteindelijk zijn overleden; Maartje op de wel zeer hoge leeftijd van 99 jaar in 2002.

Maria *1905 trouwde met Jan Blankvoort. Maria en Jan kregen vijf kinderen: Gerrie, Adri, Jan, Rie en Corry. Trijntje *1910 en zus Maartje begonnen in *Ugchelen* een pension wat zij in stand hielden tot in de zeventiger jaren. In 1976 vertrokken zij naar *Olst*.

Toen Grietje en Marinus in 1924 besloten *de Kruzebrinke* te verlaten om in *Vroomshoop* verder te gaan op een groter bedrijf, zou Jan van Sonsbeeck, die toen nog pachtheer was, tegen Marinus hebben gezegd dat de hoeve vanaf nu niet meer als boerenbedrijf zou worden verpacht. Maar dat liep op den duur toch iets anders ...

Familie Hartkamp (1932-1935)

... want na een jaar of acht, omstreeks 1932, kwam de pachtersstroom toch weer op gang. Dit keer kwamen er mensen van heel dichtbij, de familie Hartkamp. Jan Hartkamp was in 1932 al niet meer de allerjongste, namelijk 51 jaar. In zijn jonge jaren, zo tot 1909, hielp hij in het 'lichte' halfjaar zijn vader op diens boerderij *de Klocht(e)*, ook in de buurt van Heino, bij de drukte van het zomerwerk. In het 'donkere halfjaar' werkte hij een aantal jaren als koetsier-huisknecht bij de familie *baron De*

Jan Hartkamp (1881-1955) als koetsier-huisknecht omstreeks 1909.

Vos van Steenwijk aan het *Van Nahuysplein* in *Zwolle*. In die tijd toog hij eens in-vol-ornaat door *Zwolle* op weg naar de *Nieuwe Markt* om zich te laten vereeuwigen door de fotograaf Eelsingh. Daar stelde hij zich op naast een stoel, werd vereeuwigd en staat er nu nog, althans op de foto, die bewaard gebleven en hierbij afgedrukt is.

Op de buurtschap *Hoog-Zuthem* woonde bij haar ouders een meisje, Jansje Mulder. Toen zij en Jan Hartkamp elkaar een paar keer hadden ontmoet bleek het dat zij elkaars aanwezigheid erg op prijs stelden. En dat is jarenlang zo gebleven!

Jansjes vader stierf in november 1908. Of die gebeurtenis hun trouwdag heeft vervroegd is niet bekend, maar vast staat dat zij in 1909 zijn getrouwd en bij haar moeder Maria Mulder, die op de boerderij *de Roskam* woonde, zijn ingetrokken.

Die *Roskam* was overigens in 1909 al 'oud en der dagen zat', zo zat dat de eigenaar, de familie *De Wit* van het nabijgelegen landgoed *Zandhove*, besloot de oude *Roskam* te vervangen door een nieuwe. Zo geschiedde het in 1912. Daar staat de nu al lang niet meer nieuwe *Roskam* bijna 100 jaar, tussen *Zwolle* en *Windesheim* aan het begin van de *Aalvangersweg*. Na de voltooiing kon de boerderij in gebruik genomen worden door Jan Hartkamp en z'n Jansje, die er bleven tot 1932, het jaar waarin zij vertrokken naar *de Kruzebrink*. Hun *Roskam*-periode duurde 23 jaar. Het belangrijkste en grootste deel van hun 'bagage' bestond uit hun elf kinderen. Het zal daar op *de Kruzebrink* dan ook wel vaak een drukke en vrolijke boel geweest zijn in de drie jaren dat ze er woonden. In 1935 vertrokken ze weer, nu naar Hatterm. Dat was wel erg snel, vergeleken met hun *Roskam*-tijd van 23 jaar! En daar, over-de-IJssel in Hatterm, woont al sinds jaar en dag hun dochter Jansje.

Familie Nijboer (1935-1946)

Na de komst van de volgende familie werd het er vast en zeker een stuk rustiger met de kinderdrukke. Twee dochters hadden ze, Wilhelmina en Anna. De ouders zelf waren Herman

Jan Hartkamp omstreeks 1940.

(Harm) Nijboer en Maria Kouwert. Wilhelmina werkte op den duur een dag of wat in de week bij Piet de Vries, die in een boerderij vlakbij *de Gunne* woonde. Daar ontmoette ze ene Anton Geerts. Het ging zoals zo vaak: ze 'vielen op elkaar' en trouwden na verloop van tijd. Toen vader Nijboer de leeftijd van de 'al wat ouden' had bereikt nam zijn bedrijvigheid op *de Kruzebrink* af en die van Wilhelmina en Anton, die er waren komen wonen, nam toe. Tussen de bedrijven door werd er bij hen een dochtertje geboren, Hendrika (Riek), die op haar beurt na ongeveer een kwart eeuw Theo Schotman tegenkwam. Ook zij 'vielen' allebei en wonen nu al vele jaren in Heino.

Jansje en Jan Hartkamp met hun kinderen omstreeks 1950 in Hatterm.

De Kruzebrink na de verbouwing omstreeks 1994.

Familie Hilgenkamp (1946-1984)

De laatste en één van de langste periodes waarin op *de Kruzebrink* het boerenbedrijf door één en dezelfde familie werd uitgevoerd, duurde 38 jaar. Het echtpaar Hilgenkamp-Kolkman was afkomstig uit *Lierderholthuis* en groeide uit tot een gezin met negen kinderen. Johan, één van de zoons, zette met moeder Anna het werk nog ongeveer 20 jaar voort nadat zijn vader in 1964 was gestorven. Nadat er met het boerenleven was gestopt in 1984 ging ook Johan in *Heino* wonen, nu al langer dan 20 jaar, gewoon ergens in het dorp, net als Riek en Theo.

Na het vertrek van de Hilgenkamps heeft het huis lange tijd leeggestaan.

Een periode van eeuwen her begon zich te herhalen, zij het niet zo lang als destijds en in een wat kleiner gebied; *de Kruzebrink* en de gronden eromheen lagen weer midden in de stilte van het wijde, destijds welhaast onbewoonde middeleeuwse land van ter Heijne.... Tot in 1993, toen er aan en in het huis begonnen werd aan een grote, stilteverdrivende verbouwing. Toen het werk klaar was en de bouwers waren vertrokken, was de eeuwenoude boerderij van vroeger veranderd in een ge-

woon woonhuis ... De geschiedenis over de verkoop van *de Kruzebrink* en het verhaal over de pachters daarna is uit.

Is het ook af? Nee, zelfs niet als we alle informatie die er mogelijk nog is ook zouden hebben opgediept. Het aantal nieuwe vragen zou het aantal antwoorden op oude waarschijnlijk overtreffen, zoals zo vaak ...

Maar goed, niet af, 't was toch wát!

Jan Tijhuis

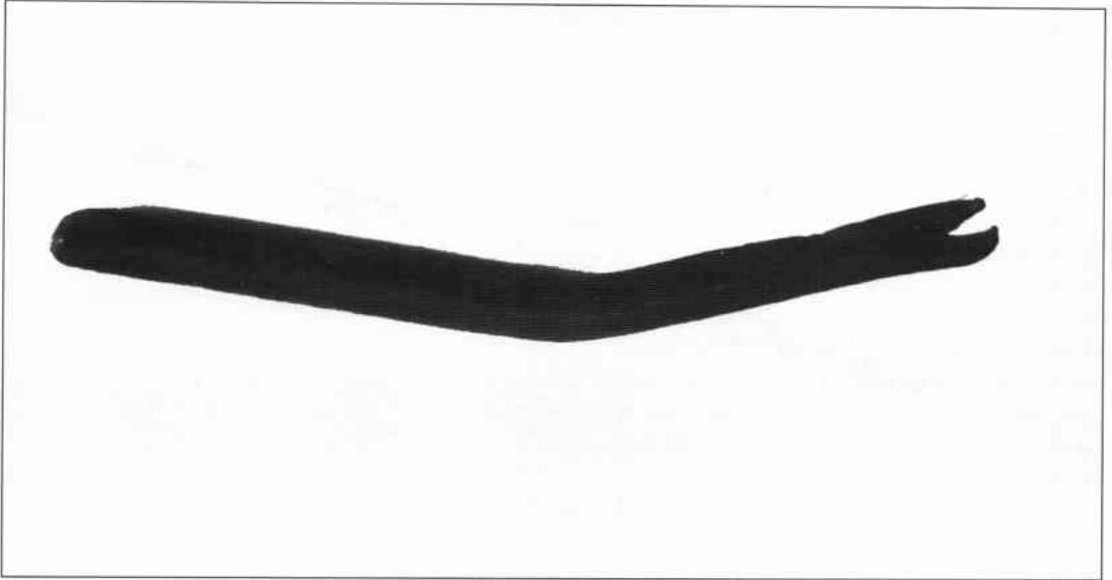
Met dank aan:

Jansje Hartkamp, Johan Hilgenkamp, Derk van de Klippe, Rein Meindersma, Jennie Pruijm, Riek Schotman, Diederik van Sonsbeeck, Adri en Henk Wessels.

Gezocht in:

- Archieven notarissen M.J.V. Kramer en Mr. H.L. Nilant, Zwolle (HCO Zwolle).
- Drs. F.C. Berkenvelder - Zwolse regesten deel 2 1400-1425 (HCO Zwolle).
- Burgerlijke stand gemeente Heino en gemeente Dalftsen.
- Overijsselse Courant 1842 en 1856 (HCO Zwolle).
- Kadastrale atlas Overijssel 1832, Heino.
- 'Omheining', contactblad Vereniging voor Heemkunde te Heino.
- 'Verzamelde gedichten', Johanna F. van Buren (augustus 1932).

Het verhaal achter de dingen (17)

De punaisewipper

Deze punaisewipper werd in 1953 door ons als student gebruikt op de ambachtsschool voor het verwijderen van de punaise na het vaktekenen.

Deze punaisewipper is het product van toen nog twee linkerhanden. Daar stond je dan als jochie van 13 jaar aan een smidsvuur dat jou duidelijk de baas was.

Gelukkig werd ik nog niet gehinderd door kennis van het smeden zodat het eerste stukje metaal in het hete vuur tot mijn verbazing jammerlijk verbrandde. Maar geen nood: er was materiaal genoeg.

Blijkbaar had ik talent want na enkele vruchteloze pogingen zag ik zowaar kans om het gloeiende materiaal met een klap van de smeedhamer om te buigen.

Mijn geluk kende geen grenzen toen ik kans

zag om het uiteinde van de punaisewipper met enkele welgerichte klappen enigszins uit te smeden tot een plat gedeelte.

Nu moest er nog een inkeping worden gezaagd met de metaalzaag. Hoewel ik wel eens een plankje had doorgezaagd was dit toch duidelijk van hogere orde.

Met veel harken lukte het mij toch een uitsparing uit te zagen. Apetrots was ik en nu moest er uiteraard getest worden of de punaisewipper aan de door mij gestelde eisen voldeed en ja hoor, het wonder was geschied want hij deed het!

Hoewel het een onooglijk ding is en geen enkele historische waarde heeft ben ik er na zoveel jaren nog steeds aan verknocht en wil hem niet graag missen.

Gerard Veltkamp

Sprekende foto's (66)

Hendrikus Everhardus (Hendrik) Hollak werd op 14 augustus 1913 te Dalfsen geboren in de buurtschap Ankum, als zoon van Gerhardus Hollak en Johanna Damman. Zijn ouders hadden daar een landbouwbedrijf.

Via wederzijdse familie leerde hij Marie Luttenberg kennen die al vanaf haar negende jaar bij haar tante Cornelia Luttenberg op "De Heerenbrink" woonde aan de Herenbrinksweg 3 in Lierderholthuis. Op 24 april 1947 trouwde Hendrik Hollak met haar in het gemeentehuis van Heino en op 21 mei 1947 in de parochiekerk van Lierderholthuis. Maria Johanna Luttenberg werd te Lierderholthuis geboren op 9 februari 1924.

Na zijn huwelijk, in 1947, nam Hendrik Hollak het landbouwbedrijf van tante Cornelia over, met de daarbij behorende gronden. Hij moderniseerde het bedrijf en breidde het uit met een moderne varkensfokkerij.

In 1978 droeg hij het veeteelt- en varkensfokbedrijf over aan zijn zoon Gé.

Het woonhuis werd verbouwd en geschikt gemaakt voor twee gezinnen.

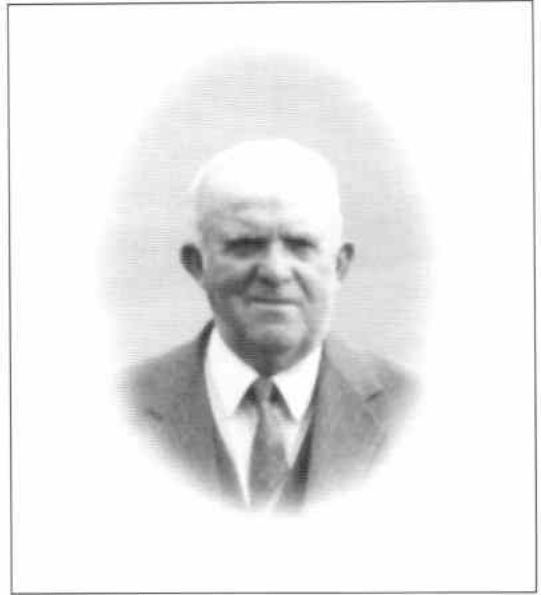
Behalve zijn werk en de zorg die hij had voor zijn bedrijf, was hij ook actief in het kerkelijke leven. Vele jaren was hij broedermeester van de bedevaarten die vanuit Heino en Lierderholthuis naar Kevelaer werden georganiseerd. Via de parochiële caritas zette hij zich in voor mensen die bijstand nodig hadden.

Om dichterbij het dorp te kunnen wonen, verhuisde hij in 1990 met zijn echtgenote naar Heino. Na een kort ziekbed overleed hij op 22 januari 2003 in het ziekenhuis te Zwolle.

Een broer van Hendrik Hollak, Johannes Gerhardus uit Ommen, verzamelde samen met familieleden de gegevens voor een stamboom.

Men begon in 1976 en in 1984 verscheen: 'Het familieboek van de stam Hollack'.

De oorsprong van de naam Hollack heeft men niet kunnen achterhalen. Men vermoedt, dat het een Poolse naam is. Doch de naam

Hendrikus Everhardus Hollak, 1913-2003.

Hollack komt zowel in Polen als in Duitsland voor.

De eerste voorvader die men heeft kunnen vinden is Hendrik Hollack, vermoedelijk eind 1500 geboren, waar is niet bekend. Diens zoon Jan woonde in het centrum van Ommen, evenals zijn nakomelingen.

Echter Gerhardus Hollak, de vader van Hendrik, trouwde in bij zijn schoonvader Hermannus Damman en kwam zodoende in Ankum te wonen. Na het overlijden van zijn schoonvader in 1919 nam Gerhardus het landbouwbedrijf over. Hij breidde het bedrijf flink uit door het ontginnen van woeste grond.

Een fragmentgenealogie.

Gerhardus Hollak.

Geboren: Stad Ommen 24 september 1876.

Overleden: Dalfsen, buurtschap Ankum, 24 juni 1941.

Zoon van: Jan Hollak en Gerritdina Geziena Potgrave.

Beroep: landbouwer.

Godsdienst: R.K.

Adres: Dalfsen, buurtschap Ankum.

Huwelijk: Dalfsen, 14 mei 1908 met Johanna Damman, geboren Dalfsen, Ankum, 9 september 1879.

Dochter van Hermannus Damman en Catrina Klazina Hilgenkamp.

Kinderen:

1. **Klazina Catharina**, geboren Ankum 16 mei 1909, gehuwd Dalfsen 14 november 1945 met Johannes Hermannus Hogeman, geboren Dalfsen 1 juni 1920.
2. **Johannes Gerhardus**, geboren Ankum 21 juli 1910, gehuwd Heino 25 februari 1943 met Theodora Maria Ogink, geboren Lierderholthuis 17 april 1921.
3. **Gerritdina Geziena**, geboren Ankum 6 juli 1911, overleden Dalfsen 27 februari 1912.
4. **Hermannus Hendrikus**, geboren Ankum 30 juni 1912, gehuwd Zwollerkerspel 25 april 1946 met Hendrina Maria Blankvoort, geboren Zwollerkerspel 1 juni 1909.
5. **Hendrikus Everhardus**, geboren Ankum 14 augustus 1913, overleden Zwolle 22 januari 2003, gehuwd Heino 24 april 1947 met Maria Johanna Luttenberg, geboren Lierderholthuis 9 februari 1924.

6. **Gerritdina Geziena**, geboren Ankum 23 augustus 1914, gehuwd Dalfsen 1 april 1946 met Richardus Johannes Brinkhof, geboren Wijhe 13 januari 1917.
7. **Gerarda Johanna**, geboren Ankum 16 maart 1916, ongehuwd overleden Ankum 23 december 1970.
8. **Theodora Maria**, geboren Ankum 10 oktober 1917, ingetreden 4 april 1940 als zuster Severina in de Congregatie van de Zusters van de H. Carolis Borromeus onder de bogen in Maastricht.
9. **Johanna Wilhelmina**, geboren Ankum 18 december 1920, gehuwd Dalfsen 28 april 1943 met Hermannus Johannes Ogink, geboren Lierderholthuis 5 januari 1910.
10. **Maria Gerritdina**, geboren Ankum 11 februari 1922, overleden Ankum 27 februari 1923.

J.K. Pruim-Reinders

Geraadpleegde bronnen:

- Bibliotheek van de vereniging, 'Familieboek van de stam Hollack'.
- Archief van de vereniging, krantenknipsels en bidprentjes.

*Bestuur en redactie van Omheining
wensen alle lezers fijne Kerstdagen en
een voorspoedig 2007*

Wie is wie?

Een schoolfoto van klas 3 en 4 van de Openbare Lagere School in Heino.
De foto is gemaakt in 1953.
Wie herkent de leerlingen en de onderwijzer?

We hopen weer op uw reactie.

M.H. Stavorinus, De Haarstraat 25, 8141 EW Heino, tel. 0572-392586.

Wie was wie?

Op de foto geplaatst in het septembernummer zijn diverse reacties binnengekomen.

De woning was van de familie Huis in 't Veld, Klompstraat 2.

De namen van de dames zijn: links Trees Koenjer en rechts mevrouw Huis in 't Veld.

Onze hartelijk dank voor uw reactie aan:

de heren Oud Ammerveld, H. Ogink, W. Koopman, en de dames T. Melenhorst-Huis in 't Veld, Nijboer (Schoolstraat), T. v.d. Vegt, E. Lipman en M. Velderman.

Van de heer H. Vlierhuis kregen we nog een reactie op de foto geplaatst in het juni-septembernummer. Het was de winkel van Th. Vlierhuis (nu Zeeman) in de Dorpsstraat.

De foto is gemaakt in 1915. De namen van de personen zijn als volgt:

van links naar rechts Dies Vlierhuis, Anna Vlierhuis, Theodorus Vlierhuis, Fien Vlierhuis, mevrouw Vlierhuis-van Dielen en Jo Vlierhuis.

Ook onze dank aan de heer Vlierhuis voor zijn reactie.

De ledenwerfactie

De ledenwerfactie die rond juli en augustus gehouden werd, heeft een fantastisch resultaat op geleverd. Heel veel bezorgers van het blad 'Omheining' hebben mensen huis-aan-huis benaderd met de vraag eens na te denken over een lidmaatschap. Vervolgens zijn ze wederom langs de deur gegaan om het antwoord op te halen.

Deze inzet resulteerde in het kunnen inschrijven van het 1000e lid.

Toen hij nog voorzitter was van de vereniging had Jannes Seine al gezegd, dat, zodra het 1000e lid zou worden ingeschreven, hij zijn baard er zou laten afscheren.

Op "Een Daggie Old Heino", tijdens de broodmaaltijd in klederdracht, was het zover. Onder het toezien van vele belangstellenden zorgde Elsbeth Koenjer, een medewerkster van de firma Seine, er voor dat Jannes een complete metamorfose onderging.

Ook het 1000e lid, de familie Koerhuis uit de Van der Beekstraat in Heino keek toe.

"We waren al heel lang van plan om lid te worden maar je weet hoe dat gaat: het blijft er bij. We kenden het contactblad wel want één van de zusters nam het altijd mee naar mijn moeder. Er stonden veel herkenbare dingen in", vertelde Dinie Koerhuis-Bosch (63).

Zij is geboren op Sluis 2, wat toen nog bij Dalfsen hoorde.

"Wij waren altijd al op Heino georiënteerd. Ik heb ook op de Mariaschool gezeten net als later onze kinderen".

Dinie is getrouwd met Joop Koerhuis (71) die oorspronkelijk uit Dalfsen komt.

Na hun trouwen zijn ze op Sluis 2 blijven wonen tot voor een jaar geleden.

Nadat de boerderij verkocht was zijn ze aan de Van der Beekstraat gaan wonen. Ondanks dat het huis wat kleiner is wonen ze er met veel plezier.

Dieni Weulink-Jansen

Jannes Seine wordt geschoren.

De familie Koerhuis.

Gebruik onbekend (3)

Op de foto in het septemnummer zijn veel reacties binnen gekomen. Al deze reacties waren eensluidend namelijk deze: als een koe te veel wind in de pens had werd deze pin in zijn lijf gestoken. Doordat de pin hol was liep het teveel aan gassen weg.

De heer Van Egmond Sr. vertelde dat het een "trocard" was.

De reacties waren van de heer B. Logtenberg, Molenweg, de heer B. Hietberg, Velnierhoek, mevr. Jansen-Van Dort, Prins Bernhardstraat, de heer Grote Schaars, Van Langenstraat en de heer J. Luchtenberg uit Lierderholthuis.

Allen heel hartelijk dank voor uw reactie.

Het nieuwe voorwerp waarvan we het gebruik niet weten is een soort tang. Hij is koperkleurig en nogal zwaar in de hand. Aan de bovenkant zit een stelknop die gedraaid kan worden.

Mocht u weten waarvoor deze tang dient laat het ons dan weten door Jan Hageman te bellen: **telefoon 391332**.

Bij voorbaat hartelijk dank.

Dieni Weulink-Jansen

Gebruik onbekend (extra)

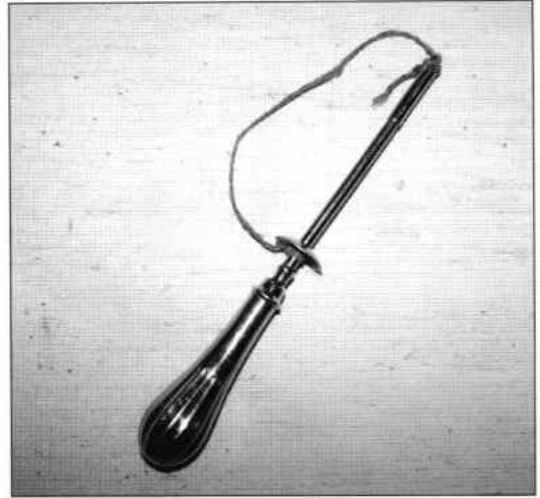
Naar aanleiding van de foto in het vorige contactblad zijn veel reacties binnengekomen. Zoals al vermeld was er één van de heer P. van Egmond Sr. Hij voegde er een uitgebreide verklaring bij die wij u niet willen onthouden.

"Het onbekende voorwerp, afkomstig van de familie Roelofs, afgebeeld in de vorige 'Omheining', is een trocard. Het bestaat uit een metalen buisje waarin een priem precies past. De punt van de priem steekt uit het buisje, aan het andere eind zit een plaatje. Het geval aan het touwtje is een beschermdopje voor de priem.

De trocard werd in noodsituaties door de boer gebruikt om het leven van 'de koe aan de wind' te redden.

Bij de spijsvertering van de herkauwers komt het voedsel na matig kauwen in de pens, waar het voorverteerd wordt. Dit gebeurt door inwerking van bacteriën. Hierbij ontstaat ook gas, gewoon een soort aardgas eigenlijk. Daarom moet een koe ook veel boeren, dat gas moet eruit ... Soms wordt door een afwijkende vertering erg veel gas gevormd, het boer-mechanisme gaat haperen, het gas blijft in de pens, de koe wordt dikker en dikker en zij is 'aan de wind'.

Dit kan in korte tijd heel erg worden, zo erg dat de koe een tonronde buik krijgt, hierdoor erg moeilijk kan ademen en uiteindelijk stikt. Snel ingrijpen is dan noodzakelijk. Vroeger hadden zeer weinig boeren telefoon, zodat het moeilijk was snel een dokter of een dierenarts te waarschuwen in noodsituaties. Een levensreddende oplossing was dan om via een trocard het gas te laten ontsnappen. De

trocard werd in de pens gestoken, de priem er uit getrokken en het buisje bleef als een schoorsteentje zitten waardoor het gas kon ontsnappen.

In veel buurten was wel een boer die een trocard bezat. Deze kon snel ter plaatse zijn en wist hoe te handelen. Tegenwoordig komt een 'koe aan de wind' nog maar zelden voor, vooral door verbeterde voeding. Een slechte naam hadden de stoppelknollen. Deze werden na de roggeoogst op het stoppeland gezaaid en leverden in de herfst een gewild veevoer, maar ook veel wind. Rogge zie je niet veel meer, dus ook geen knollen, echter in de herfst nog wel veel wind, maar dat hoort bij ons klimaat".

P. van Egmond

Alweer 20 jaar geleden

1986

'Zelfstandigheid Heino mag niet in gevaar komen'.

Om de zelfstandigheid van Heino als gemeente zeker te stellen is het noodzakelijk om de knelpunten aangaande gemeentegrenzen regionaal te bekijken. Dat is de mening van de gemeenteraad die zich dan ook unaniem achter een voorstel schaarde om de herindelings van Lemelerveld provinciaal aan te pakken. De vier gemeenten die te maken hebben met de herindelings van Lemelerveld, Ommen, Dalfsen, Raalte en Heino, hebben zich uitgesproken voor een regionale aanpak. Dit in tegenstelling tot de provincie, die een incidentele grenswijziging voor ogen heeft. De Heinose fracties van PvdA, VVD en CDA onderstreepten nog eens de noodzaak om de knelpunten regionaal aan te pakken.

Dit standpunt zal aan de provincie meegeedeeld worden.

De politiebus 'voorkoming misdrijven' heeft op het beursterrein onder stroom gestaan.

De bus met voorlichtingsmateriaal voor de burger ter voorkoming van misdrijven was op de beurs opgesteld en aangesloten op een stroomaggregaat. Daarbij was een kabelhaspel gebruikt die niet helemaal afgerold was. Later zou de technische recherche die kabel aanwijzen als de oorzaak. In het niet afgerolde deel was oververhitting ontstaan zodat de kabel smolt. Op die manier ontstaat kortsluiting waarbij de hele bus onder stroom kwam te staan. Twee politieagenten liepen daarbij een flinke schok op. Beiden kwamen met de schrik vrij.

Loco-burgemeester H.J. Neimeyer is ter gelegenheid van zijn 65ste verjaardag in het gemeentehuis in het zonnetje gezet. Het was een spontane actie van de ambtenaren, die, zoals ze lieten weten, de loco op handen te dragen. Hoewel de heer Neimeyer een vrije

Loco-burgemeester H.J. Neimeyer.

dag genoot om in familiekring zijn verjaardag te vieren, werd hij toch naar het gemeentehuis gelokt om daar plaats te kunnen nemen in een versierde stoel, de felicitaties van alle ambtenaren in ontvangst te kunnen nemen en ... op gebak te trakteren. De ambtenaren hebben de leuze waarmee Heino het 750-jarig bestaan dit jaar viert en ook de strijd om de zeskampcup is ingegaan wat aangepast: 'Neimeyer maakte het waar, al 65 jaar'.

Het bereiken van de pensioengerechtigde leeftijd heeft overigens geen gevolgen voor het functioneren van de heer Neimeyer als wethouder en loco-burgemeester. Het roer van de gemeente blijft dus nog even in zijn handen.

Het is nog allerminst zeker dat Heino's Belang meedoet aan de gemeentelijke raadsverkiezingen. Tijdens een algemene vergadering van deze groepering bleek de belangstelling minimaal te zijn. Behalve de stimulator van Heino's Belang, Jan van Dort, en de sympathisanten W. Grootenhuis en G. Dijkhuis bezochten slechts twee CDA-dissidenten de vergadering. Geen van de aanwezigen vond dit

voldoende basis om onvoorwaardelijk de verkiezingen in te gaan.

Het leek er even op of de eeuwenoude kwestie van de kip en het ei ter sprake zou komen in een vergadering van de commissie Bestuurlijke Zaken. Punt van discussie was een geschil tussen twee handelaren op de vrijdagse versmarkt. Een poelier en een kaashandelaar betwisten elkaar de verkoop van eieren. Bijna lieten de commissieleden zich verleiden tot een discussie over de vraag of eieren nu beter passen bij kippen (al zijn ze dood) of bij zuivelproducten als boter en kaas. Burgemeester Van den Berg voorkwam dit echter bijtijds. De commissie adviseerde een vergunning te weigeren aan de kaashandelaar (omdat de poelier eerder was). 'Als men het daar niet mee eens is moet de rechter het verder maar uitzoeken', zo werd de zaak afgedaan.

De commissie bleek niet bijzonder gecharmeerd te zijn van plannen om in Heino een speelautomatenhal toe te staan. De speelautomaten zouden moeten komen in een te verbouwen woning aan de Vlaminckhorstweg. Momenteel staan er in de diverse horecagelegenheden 21 speelautomaten.

Dat lijkt de commissie voldoende. Bovendien vreest men een negatieve uitwerking op met name de schooljeugd. Het over de balk gooien van geld en het verslavende karakter worden genoemd. Alleen de heer H.F. Poelhekke (CDA) oordeelde milder. Hij bracht naar voren dat een automatenhal de jeugd misschien eerder uit de bars weg houdt. Dat zou dan passen in het ontmoedigingsbeleid inzake alcohol.

Ook werd binnen de commissie gepleit voor het controleren van de activiteiten van garage Morrenhof. Dit bedrijf heeft op last van de gemeente de activiteiten moeten staken in een boerderij in het buitengebied. Volgens de heer A. Klinkhamer (VVD) werd inmiddels een nabijgelegen horecagelegenheid (Salaborgh aan de Heinoseweg) aangekocht. Het vermoeden bestaat dat de parkeerplaats ge-

bruikt wordt als stalling voor de te verhandelen auto's van Morrenhof. 'Ten opzichte van andere garagebedrijven die zich netjes aan de regels houden kunnen we dit niet toelaten', aldus ook de heer H. Berends (PvdA).

De verplichte piketdiensten van de brandweer worden met ingang van het volgende jaar afgeschaft. Het gaat steeds om de periode oktober tot april. Het gemeentebestuur geeft toe dat er daardoor sprake is van enig verhoogd risico. 'Er zijn gevallen denkbaar dat er eens te weinig brandweerlieden aanwezig zijn en er een beroep op een ander korps gedaan moet worden', aldus burgemeester A.W.P. van den Berg. Het college is echter van mening dat dit verhoogde risico opweegt tegen de bezuinigingen.

De Nederlandse Bond van Plattelandsvrouwen afdeling Heino heeft het nieuwe seizoen geopend met een volle zaal met leden en een boeiende lezing van majoor Bosshardt van het Leger des Heils. Zij vertelde op haar eigen, boeiende en levendige manier over het Internationale Leger des Heils in het algemeen en haar plaats in deze beweging in het bijzonder. In Nederland heeft het leger 13.000 leden, terwijl er daarnaast 2.000 mensen werken die de doelstellingen van het Leger onderschrijven maar geen soldaat of officier zijn. Majoor Bosshardt zelf werkte van 1935 tot 1945 in kindertehuizen, vervolgens bij het maatschappelijk werk en kreeg in 1948 de opdracht een goodwillcenter in de Amsterdamse binnenstad op te zetten. Nu werken 130 leden van het Leger en 90 vrijwilligers dag en nacht in het centrum om mensen in nood op te vangen.

'Het verstandigste lijkt mij via de buurtverenigingen aandacht te vragen voor dit probleem'. Dat vond voorzitter Neimeyer van de commissie financiën en welzijn naar aanleiding van de vele vernielingen die zijn aangericht aan de speelwerktuigen in het Woolthuis. Daar zijn ondermeer glijbanen met stenen bewerkt en schommeltouwen doorgesneden. De heer Siebert (CDA) vond dat de ver-

*Het Dorpshuus
aan de Dorpsstraat
(de vroegere openbare
lagere school).*

antwoordelijkheid bij de omwonenden gezocht moet worden. Mevrouw Van der Bruggen (PvdA) was van mening dat, als de gemeente de zaak goed onderhield er veel minder vernielingen zouden zijn aangericht. Er is zes jaar niets aan onderhoud gebeurd. De heer Stegeman (CDA) dacht de oplossing te hebben gevonden door subcommissies te laten vormen die dan niet alleen de zaak in het oog kunnen houden maar bovendien met eventuele klachten naar de gemeente kunnen gaan.

Het Dorpshuus aan de Dorpsstraat (de vroegere openbare lagere school, later brandweerkazerne, Dorpshuus en nog later in gebruik bij Garage Van Dijk) is met onmiddellijke ingang gesloten voor alle activiteiten van het Open Jongerenwerk. Dat heeft het Algemeen Bestuur van de Stichting Sociaal Cultureel Werk besloten. Verschillende oorzaken hebben tot deze beslissing geleid. Op de eerste plaats signaleerde de stichting dat het Dorpshuus vooral gebruikt werd door een steeds kleiner wordende groep jongeren, die bovendien niet helemaal tot de doelgroep (14- tot

18-jarigen) van het Dorpshuus behoorde. De vaste bezoekers waren meest twintig jaar of ouder.

Sinds het najaar van 1985 hebben vrijwilligers en de beroepskracht veel tijd en energie gestoken in activiteiten, die de mensen naar het clubhuis moesten halen. Al deze activiteiten hadden niet het gewenste resultaat.

Rond april volgend jaar kan de verbouwing c.q. uitbreiding van het politiebureau aan de Canadastraat beginnen. Het gaat voorlopig nog om een eerste fase, die ongeveer twee ton vergt. Het bestaande bureau wordt verbouwd evenals een aangrenzende voormalige woning, die samen het nieuwe politiebureau gaan vormen. Groepscommandant K. Coppoolse is blij dat de toestemming er eindelijk is. 'Want het oude bureau was feitelijk gebouwd voor twee mensen'. Hij is al vanaf 1980 bezig met pogingen om de accommodatie te verbeteren. 'Al in het begin hadden we plannen om de oude ambtswoning voor dit doel te gebruiken. Dat had toen niet meer dan f 50.000.- hoeven te kosten'.

Politiepost aan de Canadastraat.

De meest befaamde en wellicht meest gevreesde 'politieman' van Wijhe, de duitse herdershond Barry, heeft sinds kort de beschikking over een eigen auto. Barry laat zich tegenwoordig door zijn baas, wachtmeester Erik Wender, rondrijden door het gebied van de groep. En daarvoor heeft Barry de beschikking over een comfortabele stationcar, waarvan het achterste gedeelte is ingericht geheel naar de behoeften en verlangens van mens en dier.

Een dergelijke speciale surveillanceauto wordt alleen ter beschikking gesteld aan rijks-politiekorpsen met een eigen politiehond, zoals de groep Wijhe (omvattende de gemeenten Wijhe, Olst en Heino) die heeft.

De ingangswegen van Heino krijgen infoborden met plattegrondtekening van de bebouwde kom. Verder zal de plaatselijke VVV voor overzichtskaarten zorgen. De infoborden worden geplaatst vanuit de richting Zwolle voor de afslag naar Laag Zuthem en vanuit de richting Raalte voor de afslag naar het bestemmingsplan De Dollenhoek. De gemeente wil hiervoor een krediet van f 16.500.- be-

schikbaar stellen terwijl de overzichtskaart een eenmalige subsidie van f 11.900.- vergt.

Met een eucharistieviering in de Sint Nicolaaskerk met als thema 'Stilstaan, en verder gaan', een korte officiële bijeenkomst en een daverende revue door een twaalfstal leden heeft de KPO-afdeling Lierderholthuis op een feestelijke wijze haar veertigjarig bestaan gevierd. Hoewel het bestuur bestaande uit Diny Rosendaal, voorzitter, met haar medebestuurdersleden de dames Mariet Blankvoort, Truus Bouwhuis, Betsy ten Have en Ria Beltman er in eerste instantie voor gekozen had de viering van het jubileum op een bescheiden wijze inhoud te geven, groeide de feestavond door het aansprekende programma uit tot een gezellig dorpsfeest.

Achtereenvolgens werd het woord gevoerd door de voorzitter van de afdeling Diny Rosendaal, loco-burgemeester de heer Neimeyer, Truus Schrijver-Hagemeyer namens het provinciaal- en landelijk bestuur, Rikie Logtenberg namens de kring Salland en Herman Schrijver van de afdeling Lierderholthuis.

De gemeentewoning waar de burgemeester woonde is opgeknapt.

De Voedingsbond FNV afdeling Heino heeft drie leden gehuldigd vanwege hun 25-jarig lidmaatschap. Districtsbestuurder Ton Zeisink spelde de zilveren FNV-speld op bij J. Blom, G.W. Drost en J.W. Kluinsteker. Nadien bood plaatselijk voorzitter J.W. Groteboer de jubilarissen een cadeaubon aan, terwijl er voor de dames een bloemetje was.

In Heino zal de komende vier jaar de samenstelling van de raad gelijk zijn aan die van de laatste acht jaar. Bij de raadsverkiezingen behaalde het CDA acht zetels, de PvdA drie en de VVD twee. Voor de derde maal achtereen deed de GPV een vergeefse poging een zetel te pakken. Scheelde het in 1982 nog 18 stemmen, nu waren er 34 te weinig. Hoewel er dus geen verschuivingen waren in de zetelverdeling, was er toch een aantal opmerkelijke ontwikkelingen te bespeuren.

De PvdA kwam dertien stemmen tekort voor een vierde raadszetel. Het GPV haalde het opnieuw niet. 'We hebben er keihard aan gewerkt, maar ik denk dat de grote opkomst (in Heino 84,56%) in ons nadeel heeft gewerkt. Maar de kiezers beslissen, dus leggen we ons erbij neer. 't Is niet anders', aldus lijsttrekker Henk Braakman.

Na vijftien jaar de turnselectie van de meisjes van Hevo te hebben getraind houdt Piet Pont per eind november op met zijn werkzaamheden. Pont vindt dat hij de leiding maar eens over moet geven aan een jongere garde. 'Niet dat ik denk dat iedere jongere het beter kan

dan ik, maar je merkt bijvoorbeeld een mentaliteitsverschil tussen oud en jong op den duur.' Pont is echter niet bang dat zijn opvolgster het minder zal doen. 'Ageet van Bruggen uit Kampen is een goede opvolger. Ze heeft veel verstand van turnen.' Naast Van Bruggen worden de Hevo-meisjes getraind door Marjet Temmink en Karin Bisschop. Zij zijn de hulptrainsters en waren dat ook al onder Piet Pont.

De gemeentewoning waarin de burgemeester woont, is opgeknapt nadat de vorige burgemeester dat huis verliet. De woning was op enkele punten niet in een staat dat het redelijk gezien verantwoord was er een nieuwe huurder in 'te zetten'. Maar de opknappbeurt van het huis van de burgervader begint zo langzamerhand op een renovatie te lijken. Want nu is weer een achterstallig punt gevonden. De bovenramen schijnen in een dergelijke staat dat die met kozijn en al vervangen moeten worden.

Naast nog een paar andere zaken komt er nu een bedrag van f. 5000.- bovenop het begrote bedrag. Wel werd nog een voorstel gedaan een onderhoudsschema te maken om in de toekomst niet meer voor verrassingen te komen staan. 'En dan moeten ze d'r niet even van de buitenkant langs lopen. Dan moeten ze ook de ladder op' vond H. Berends (PvdA).

Henk Wessels

Van de bestuurstafel

De vereniging heeft in het Bezoekerscentrum haar verenigingsruimte op de bovenverdieping aan de achterzijde. Gedurende ongeveer een jaar heeft zij nu ook de beschikking over de expositieruimte aan de voorzijde.

Momenteel is een werkgroepje druk bezig met een studie naar de mogelijkheden inzake het gebruik van deze tentoonstellingsruimte.

Op tweede kerstdag wordt weer de traditionele kerstwandeling gehouden. Informatie over de wandeling treft u als bijlage bij deze 'Omheining' aan.

Er zijn wijzigingen opgetreden in de werkgroepen. Zie colofon.

De werkgroep Boerderij- en Veldnamen, geformeerd deels uit leden van de werkgroep Geschiedenis, heeft haar naam veranderd in werkgroep Geschiedenis. Men is eigenlijk in hoofdzaak bezig met de geschiedenis van Heino.

Een nieuwe werkgroep is de werkgroep 'Tentoonstellingen'.

De ledenavond die plaats vond op 14 september was een succes. Negentig leden waren aanwezig bij de dialyzing over 'De kop van Overijssel'. De heer Wim B. van Pijkeren uit Heino vertelde zeer boeiend over één van de mooiste natuurgebieden van ons land, 'De Weerribben'.

Over de ledenwerfactie treft u een artikel in deze 'Omheining' aan.

Bent u van plan een familielid of kennis een cadeau-lidmaatschap van onze vereniging aan te bieden, hiervoor zijn cadeaubonnen aanwezig.

Schenken

- Van de familie B.H. Baarslag, Zwolseweg 38, documentatiemateriaal voor het archief, zoals de geschiedenis van de aanleg van de Rondweg, de geschiedenis van de bouw van gebouw 'Vrede' aan de Haarstraat, een groot aantal 'Kerkklokken', gemeentegidsen en krantenartikelen.
- Van de heer J. Bos, Nieuwleusen, een oorkonde van de Koninklijke Landmacht ter nagedachtenis aan de dienstplichtig soldaat der

Infanterie, G.W. Hekman, die zijn leven gaf voor koningin en vaderland in de wereldoorlog 1940-1945.

- Van de heer A. van Dam, de Cingel 31, een 100 jaar oude lepel, gebruikt door de grootvader van mevrouw Van Dam, de heer Brilleman van de Twentseweg.
Tevens een blik, merk Wester's Goudsiroop en een trommeltje Camée pastilles, merk Tjoklat.
- Van mevrouw O. Eilander, Dalfsen, krantenknipsels.
- Van de heer H.A.M. Holterman, de Heerd 7, de Heinosche Courant, de Zwolsche Courant en de Boerderij, uit de vijftiger jaren van de vorige eeuw.
- Via de heer J.M. Holtkuile, Zwamsstraat 1, archiefmateriaal van Heino Krause uit de nalatenschap van de heer H.J. Holterman, van Sonsbeeckstraat 60.
- Van de heer E.W. Jansen, Weeghel 43, een soldatencostuum, archiefmateriaal van de School met den Bijbel en een CD met foto's van Laag-Zuthem.
- Van mevrouw L. Kok, Grote Beukelaer 46, een lustre schort.
- Van mevrouw L. Mars-Bosch, De Horst 8, het landbouwverslag Overijssel 1953-1954 en een brief van de Vereniging voor Bedrijfsvoorlichting.
- Van mevrouw D. Middag-Brinkman, Lijsterbes 3, een geruite schort.
- Van de heer J.F.M. Pot, Muntzstraat 13, alle contactbladen 'Ten Overvloede' van het regionaal bejaardencentrum 'De Vloedgraven'.
- Van mevrouw A.J. Schakelaar, Raalte, een zakje Proco shampoo.
- Van de heer W.H. Schutte, Brinkweg 78, diverse voorwerpen, zoals blikken, sigarendoosjes en een vuilnisemmer.
- Van de familie Van Telgen, Paalweg 41, koperen bloempotten, een voorraadtrommel, een houten wandrek, een snijbonenmolen en een confectiemeetlat.
- Van mevrouw Van der Vondervoort, Broekland, een foto met daarop de heer en mevrouw Veltkamp-Westendorp.